

T.C.
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE FİNANSMAN YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI
VE KOBİ FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI ÇERÇEVESİNDE
ORTAKLIK YATIRIMLARININ MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
AYDEMİR KUŐAKCI

TEZ DANIŐMANI
PROF. DR. ORHAN SEVİLENGÜL

ANKARA-2012

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT.....	II
GİRİŞ	1
1. ORTAKLIK YATIRIMLARINA İLİŞKİN GENEL BİLGİLER	2
1.1. ORTAKLIK YATIRIMININ TANIMI	2
1.2. ORTAKLIK YATIRIMLARININ MUHASEBELEŞTİRİLMESİNİN GENEL ESASLARI	3
1.3. ORTAKLIK YATIRIMLARINA İLİŞKİN STANDARTLAR	4
2. MUHASEBE STANDARTLARI VE ORTAKLIK YATIRIMLARINA İLİŞKİN ESASLAR	5
2.1. TAM SET FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI VE ORTAKLIK YATIRIMLARI	6
2.1.1. İŞTİRAKLERDEKİ YATIRIMLAR (TMS 28).....	6
2.1.2. İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ PAYLAR (TMS 31).....	8
2.1.3. İŞLETME BİRLEŞMELERİ (TFRS 3).....	11
2.1.4. MÜŞTEREK ANLAŞMALAR (TFRS 11)	13
2.1.5. DİĞER İŞLETMELERDEKİ PAYLARA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR (TFRS 12).....	15
2.2. KOBİ FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARINDA ORTAKLIK YATIRIMLARI.....	19
2.2.1. İŞTİRAKLERDEKİ YATIRIMLAR (BÖLÜM 14).....	20
2.2.2. İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ PAYLAR (BÖLÜM 15).....	21
2.2.3. İŞLETME BİRLEŞMELERİ VE ŞEREFİYE (BÖLÜM 19)	22
2.3. BİREYSEL VE KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN STANDART DÜZENLEMELERİ.....	24
2.3.1. TAM SET FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARINDA KONSOLİDE VE BİREYSEL FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DÜZENLEMELER	25
2.3.1.1. KONSOLİDE VE BİREYSEL FİNANSAL TABLOLAR (TMS 27)	25
2.3.1.2. KOBİ FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARINDA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR (TFRS 10).....	29
2.3.2. KOBİ FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARINDA KONSOLİDE VE BİREYSEL FİNANSAL TABLOLAR (BÖLÜM 9).....	30

3.	TAM SET TMS / TFRS'LER VE KOBİ TFRS KAPSAMINDA ORTAKLIK YATIRIMLARININ MUHASEBELEŞTİRİLMESİ VE RAPORLANMASINA İLİŞKİN UYGULAMALAR	33
3.1.	İŞTİRAKLERDEKİ YATIRIMLARIN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ.....	33
3.1.1	İştirakteki Yatırımların İlk Muhasebeleştirilmesi	34
3.1.2.	Raporlama Dönemi	34
3.1.2.1.	Özkaynak yönteminin ana ortaklık tarafından uygulanması	35
3.1.2.2.	Dönem net kârının ana ortaklık tarafından muhasebeleştirilmesi.....	37
3.1.4.	İştirakteki Yatırımların Muhasebeleştirilmesine İlişkin Örnek Uygulama	39
3.2.	BAĞLI ORTAKLIKLARDAKİ YATIRIMLARIN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ	50
3.2.1.	Bağlı Ortaklıklardaki Yatırımların İlk Muhasebeleştirilmesi	51
3.2.2.	Raporlama Dönemi	52
3.2.3.	Bağlı Ortaklık Yatırımlarının Muhasebeleştirilmesine İlişkin Örnek.....	54
3.3.	MÜŞTEREK ANLAŞMALAR VE İŞ ORTAKLIKLARININ MUHASEBELEŞTİRİLMESİ.....	61
3.3.1.	Müşterek Kontrol Edilen Faaliyetlerin Muhasebeleştirilmesi	62
3.3.2.	Müşterek Kontrol Edilen Varlıkların Muhasebeleştirilmesi	66
3.3.3.	Müşterek Kontrol Edilen İşletmelerin Muhasebeleştirilmesi.....	71
3.4.	UYGULAMADA KARŞILAŞILAN SORUNLAR.....	76
4.	SONUÇ	80
	KAYNAKLAR	82
	EK-1	85
	EK-2	87
	EK-3	89
	EK-4	92
	EK-5	97
	EK-6	103

ÖZET

Uluslararası finansal raporlama standartlarının ülkemizde uygulanmaya başlamasıyla, ülkemizde halen uygulanmakta olan muhasebe sistemi birçok değişikliklere uğrayacaktır. Bir bütün olan finansal raporlama standartlarında, ülkemizdeki uygulamacıları en çok zorlayacak konulardan birisi de önemli etkinin olduğu ortaklık yatırımlarının muhasebeleştirilmesi ve raporlanmasıdır.

Tez çalışmamızda, öncelikle tam set Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarında ve Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler için Finansal Raporlama Standartlarında ortaklık yatırımları ile ilgili düzenlemeler özetlenmiştir.

Önemli etki taşıyan iştirakler ile bağlı ortaklıklar ve iş ortaklıklarına ilişkin düzenlemeler standartlarda ayrıntılı olarak incelenmiştir. Standartların zamanla revize edilmesi ve yeni standartların eklenmesiyle ortaklık yatırımları daha detaylı işlenmiştir.

Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler için Finansal Raporlama Standartlarının ve tam set Finansal Raporlama Standartlarının, ortaklık yatırımlarıyla ilgili düzenlemeleri arasındaki farklılıklar ve Vergi Usul Kanunu düzenlemeleriyle uyumlu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği düzenlemeleri arasındaki farklar, örneklerle açıklanmıştır.

Yapılan çalışmada, yatırım yapan ana ortaklığın, yatırım yapılan ortaklık üzerindeki kontrol etkisi ve yatırım yapılan ortaklığın niteliğine göre muhasebeleştirilmesi ve raporlanmasındaki değişimler gösterilmiştir. Uygulanan örneklerde konu ile ilgili diğer finansal raporlama standartları da göz önünde tutulmuştur.

Tez çalışması ile ülkemizde halen uygulanmakta olan Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği, uluslararası finansal raporlama standartlarına geçişte özellikle iş ortaklıklarında daha fazla sıkıntı yaşanabileceği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İştirakler, İş Ortaklıkları, Bağlı Ortaklıklar, Konsolidasyon, Önemli Etki

ABSTRACT

It is clear that after implementing International Financial Reporting Standards in Turkey, current accounting system will be changed dramatically. Some of the most difficult subjects for accountants about financial reporting standards as a whole are that accounting and reporting of investments in partnerships.

In this study, the arrangements are provided the descriptions of International Financial Reporting Standards and Financial Reporting Standards for Small and Medium-Sized Businesses for partnership investments.

Regulations and standards relating associates with significant influence, subsidiaries, and joint-Ventures are explored in detail. Because of standards have been revised in recent years and the addition of the new standards, partnership investments is explained in detail.

The difference between International Financial Reporting Standards, Financial Reporting Standards for Small and Medium-Sized Businesses and The General Notification of Accounting System Application consistent with Tax Procedure Law is described with the examples.

In this report, it is presented that control effect of main investor partnership on investee partnership and change in accounting and reporting based on the feature of investee. In the applied samples, financial reporting standards which are beyond the main subject of the thesis also takes in account.

As a result of the thesis study, it is expected that the transition from General Communique for Application of Accounting System which has still been effective in our country to international financial reporting standards would be troublesome, especially for partnerships.

Key words: Associates, Joint-Ventures, Subsidiary, Consolidation, Significant Influence

GİRİŞ

Küreselleşmenin de etkisiyle hem ulusal hem de uluslararası şirketler farklı yatırım alanlarına doğrudan girmek yerine, ilgilendikleri sektörlerde faaliyet gösteren şirketlere yatırım yapma yoluyla girmeyi tercih ediyorlar. Bu tür yatırımların ülkemizde de önemi giderek artmaktadır.

Ortaklık yatırımları, niteliklerinin ve amaçlarının farklı olmasından dolayı hem finansal raporlama standartlarında hem de ülkemizde uygulanmakta olan Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği' nde ayrıntılı olarak incelenmiş ve bunlarla ilgili muhasebeleştirme ve raporlama esasları ortaya konulmuştur.

İştirakler ve bağlı ortaklık kavramları, muhasebe standartları ve uygulanmakta olan Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği' nde benzer ifadeler ile anlatılmış olup muhasebeleştirilmesi ve raporlanması da benzerdir. İş ortaklıklarında ise önemli farklılıklar söz konusudur.

Ülkemizdeki iş ortaklığı daha çok adi ortaklık şeklinde oluşturulmakta ve genellikle inşaat ve taahhüt işlerinde faaliyet göstermektedir. Vergi yasalarındaki bu tür şirketler için yapılan düzenlemeler ile muhasebe standartları düzenlemeleri arasında farklar vardır.

Muhasebe standartlarının ülkemizde uygulanmaya başlanmasıyla, bir çok muhasebe kalemlerinde farklılıklar olmakla beraber, geçiş döneminde en çok zorluk yaşanacak gruptan birisi de ortaklık yatırımları ile ilgili olanlardır.

Bu tezin amacı, uluslararası finansal raporlama standartlarının önemli etki taşıyan ortaklık yatırımları ile ilgili düzenlemelerini incelemek ve Türkiye'de halen uygulanmakta olan muhasebe sistemi ile bu düzenlemeler arasındaki farkları tespit etmektir.

1. ORTAKLIK YATIRIMLARINA İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

Yatırım kavramı, farklı kaynaklarda farklı anlamlarda tanımlanmaktadır. Ekonomik terimler hakkındaki bir kaynağa göre yatırım; eldeki parasal fonların taşınır ve taşınmaz gelir getiren varlıklara dönüştürülmesi ve bu değerlerin belirli bir süre elde tutulmasıdır (Seyidoğlu, 1992, s.971). Aynı kaynağın mali yatırım açıklamasında ise mali yatırım ile fiziki yatırımın aynı olmadığı vurgulanmakta ve fiziki yatırımlar; bina, arsa, arazi, fabrika, tesis gibi maddi alanlara yapılan yatırımlar, mali yatırımlar; genellikle menkul kıymetler üzerine yapılan yatırımlar olarak açıklanmaktadır.

Finansal yatırımlara konu olan araçlar çok geniş bir yelpazede bulunmaktadır. Bu araçlar işlem gördükleri piyasa açısından, para piyasası araçları ve sermaye piyasası araçları olarak bölümlenmektedir. Para piyasası araçlarının genel özelliği vadesinin 1 yıldan kısa olan borçlanma araçları oluşudur. Sermaye piyasası araçları ise genellikle vadeleri 1 yıl ve daha uzun olan menkul kıymetlerdir. Sermaye piyasası araçları, borçlanma senetlerinin yanında ortaklık veya belli imtiyaz hakları sağlayan menkul kıymetleri de içermektedir.

Bu tez çalışmasının konusu olan ortaklık yatırımı genel olarak iki amaçla yapılmaktadır. Bunlar; ortaklık payını alıp satarak arbitraj karı sağlamak ya da uzun vadeli bir yatırım yaparak temettü geliri ve sahiplik avantajları sağlamaktadır.

1.1.ORTAKLIK YATIRIMININ TANIMI

Ortaklık kavramı akla ilk olarak tüzel kişilikleri getirmektedir. Bunlar sermaye şirketleri ya da şahıs şirketleri olabilir. Ancak, uygulamada şirketlerle sınırlı değildir. Günümüz iş hayatında yatırımcı sadece tüzel kişiliklere değil, varlıklara ve faaliyetlere de ortak olabilmektedir. Bunun en belirgin örneği iş ortaklıklarıdır.

Yatırımcı belli bir fayda sağlamak için yatırım yapar. Hedeflenen bir fayda parasal olabileceği gibi parasal olmayan bir fayda da olabilir (Prestij elde etmek için yapılan bir yatırım gibi). Uygulamada, kâr marjı gözetmeksizin iş ortaklığı kurarak inşaat

ihalelerine giren şirketler vardır. Böyle bir girişimdeki esas amaç daha sonraki devlet ihalelerinde bu işleri de tamamlanmış işler olarak referans göstermektir.

Bu açıklamalardan sonra ortaklık yatırımını; bir yatırımcının belli bir fayda elde etmek için başka yatırımcılar ile birlikte bir tüzel kişiliğe, varlığa veya faaliyete iştirak etmesi olarak tanımlayabiliriz.

1.2.ORTAKLIK YATIRIMLARININ MUHASEBELEŞTİRİLMESİNİN GENEL ESASLARI

Ortaklık yatırımları öncelikle yatırımcının amacı ve ortaklık üzerindeki payı göz önünde tutularak muhasebeleştirme yapılır.

Yatırımcının amacı, ortaklıktaki payını değer artışından yararlanarak alıp satmak veya kısa vadede gelir elde etmek ise söz konusu yatırımı alım satım amacıyla elde tuttuğu bir menkul kıymet olarak değerlendirir ve ona göre muhasebeleştirme yapar.

Alıp satma amacının olmadığı uzun vadede elde tutulacak paylarda ise, söz konusu yatırım, yatırımcı için bir duran varlık niteliğindedir. Bu durumda ortaklık üzerindeki kontrol gücünün oranına göre sınıflandırma yapılır. Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'n de, yüzde onun altındaki paylar bağlı menkul kıymet, yüzde on ve elli arasındaki paylar iştirak, yüzde ellinin üzerindeki paylar ise bağlı ortaklık olarak sınıflandırılır.

Uluslararası finansal raporlama standartlarında sınıflandırma yaparken ana ortaklığın yatırım yapılan ortaklıklar üzerindeki kontrol gücüne bakılır. İki düzenleme arasındaki fark iştirak oranındadır. Finansal raporlama standartlarına göre önemli etki taşıdığı kabul edilen iştirakler oranı %20 ile %50 arasındadır.

Yatırım yapılan ortaklıklar, ana ortaklık tarafından ilk kayıtlara alınırken genel muhasebe uygulamalarına göre maliyet bedeli esas alınır. Daha sonraki değer artış ve azalışları ile raporlama şekli ise ortaklıkların türüne göre ve ana ortaklık tarafından uygulanan raporlama standartlarına göre farklılık göstermektedir.

1.3. ORTAKLIK YATIRIMLARINA İLİŞKİN STANDARTLAR

Ortaklık yatırımları hakkındaki bir çok düzenleme, farklı standartlarda açıklanmış olsa da, ana konuları ortaklık yatırımları olan ve tez çalışması içinde incelenen standartlar aşağıdakilerdir.

- Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar (TMS 27)
- İştiraklerdeki Yatırımlar (TMS 28)
- İş Ortaklıklarındaki Paylar (TMS 31)
- İşletme Birleşmeleri (TFRS 3)
- Konsolide Finansal Tablolar (TFRS 10)
- Müşterek Anlaşmalar (TFRS 11)
- Diğer İşletmelerdeki Paylara İlişkin Açıklamalar (TFRS 12)

KOBİ finansal raporlama standartlarında, ortaklık yatırımlarına ilişkin düzenlemeler için aşağıdaki bölümler incelenmiştir.

- İştiraklerdeki Yatırımlar (Bölüm 14)
- İş Ortaklıklarındaki Paylar (Bölüm 15)
- İşletme Birleşmeleri ve Şerefiye (Bölüm 19)
- Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar (Bölüm 9)

2. MUHASEBE STANDARTLARI VE ORTAKLIK YATIRIMLARINA İLİŞKİN ESASLAR

Uluslararası finansal raporlama standartları, 2001 yılında Londra'da kurulan Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu tarafından yayınlanmaktadır. Kurul bu görevi 1973 yılında kurulan Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesinden aldı.

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu'nun görevleri şunlardır:¹

- Kaliteli, şeffaf ve anlaşılır uluslararası muhasebe standartları geliştirmek,
- Ulusal muhasebe standartlarını ve uluslararası muhasebe standartlarını birbirine yaklaştırmak,
- Taslakları çıkartmak ve geliştirmek,
- Standart Yorumlama Komitesi (IFRIC) tarafından oluşturulan yorumları onaylamak,
- Oluşturulmakta olan bir standartla ilgili ulusal standartları ve uygulamaları gözden geçirmek,
- Büyük projelerde görüş almak üzere uzmanlardan oluşan komiteler kurmak,
- Büyük projelere, önceliği olan işlere ve gündeme ilişkin Standart Danışma Konseyi'ne (SAC) danışmak,
- Her bir proje için şart olmamakla beraber, standartlar oluşturulmadan önce, standardın her çevrede uygulanabilir ve işleyebilir olduğundan emin olmak için hem gelişmiş ülkelerde hem de gelişmekte olan pazarlarda saha analizi yapmak.

Ülkemizde ise, muhasebe standartlarında yetkili kurum Türkiye Muhasebe Standartları kuruluydu. Kurulun başlıca görevi kamu yararı için uygulanacak ulusal muhasebe standartlarını saptamak ve yayınlamaktı. Ancak, bu kurul Bakanlar Kurulu'nun 2012/2971 sayılı kararı ile 13.04.2012 tarihinde lağvedildi. Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu'nun görevlerini, Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu'na devraldı. Bundan sonraki standart düzenlemeleri bu kurum tarafından yapılacaktır.

¹ www.tmsk.org.tr/contents/files/yoneticiozetleri/IASB.doc

Tezin bu bölümünde, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ve KOBİ Finansal Raporlama Standartları kapsamında, ortaklık yatırımlarının muhasebeleştirilmesi ve raporlanması ile ilgili standartlar açıklanmıştır.

2.1.TAM SET FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI VE ORTAKLIK YATIRIMLARI

2011 yılında Kurul tarafından yayımlanan 2011 TFRS Seti'nde, ortaklık yatırımları "TMS 28 İştiraklerdeki Yatırımlar", "TMS 31 İş Ortaklıklarındaki Paylar" ve "TFRS 3 İşletme Birleşmeleri" standartlarında açıklanmaktaydı. Ancak, yıl içerisinde ortaklık yatırımlarına ilişkin iki standart daha yayımlandı. Bunlar "TFRS 11 Müşterek Anlaşmalar" ve "TFRS 12 Diğer İşletmelerdeki Paylara İlişkin Açıklamalar" standartlarıdır. Bu standartların uygulamaları 01.01.2013 tarihinden itibaren zorunlu hale gelecek, ancak, daha önce uygulamak isteyen işletmeler tarafından da uygulanabilecektir. "TFRS 11 Müşterek Anlaşmalar" standardının uygulanması ile "TMS 31 İş Ortaklıklarındaki Paylar" standardı yürürlükten kalmış olacaktır

Tam sette ortaklıklardaki yatırımlar ile ilgili olarak, iştirakler, iş ortaklıkları, müşterek anlaşmalar ve bağlı ortaklık kavramları ele alınmıştır. Tezin bu bölümünde, birinci kısımda ortaklık yatırımlarının kavramları ve bunlara ilişkin standart düzenlemeleri açıklanmaktadır.

2.1.1. İŞTİRAKLERDEKİ YATIRIMLAR (TMS 28)

İştiraklerin muhasebeleştirilmesi ve raporlanmasına ilişkin esaslar bu standartta düzenlenmektedir. Ancak, "TFRS 9 Finansal Araçlar" standardı kapsamındaki, gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen iştirak yatırımları bu standart kapsamında değildir.

Uzun vadeli özkaynak yatırımlarının ayırımında önemli olan kavram, yatırım yapılan işletmenin finansal ve faaliyet politikaları üzerindeki etki düzeyidir. Yatırım

yapılan işletmedeki etki düzeyi önemli boyutta ise, bu tür yatırımlar iştirak olarak adlandırılmaktadır (Örten, Kaval, ve Karapınar, 2008, s. 422). Standartlarda etki düzeyinin önemliliği “önemli etki” olarak adlandırılmakta ve yatırım yapılan işletmenin finansal ve faaliyetle ilgili politikaların belirlenmesi kararlarına katılma gücü olarak tanımlanmaktadır. Ancak bu katılma gücü, yatırım yapan şirket tarafından tek başına veya bir başkasıyla müşterek kontrol etme değildir.

Önemli etkinin düzeyi, ilgili standartta şirketteki oy haklarının en az %20 ve daha fazla olması olarak kabul edilir (TMS 28, m. 6). Ancak, aşağıdaki hususların bir ya da birden fazlasının varlığı halinde, iştirak oranına bakılmaksızın, bir yatırımcı işletmenin “önemli etkisinin” bulunduğu kabul edilir (TMS 28, m.7):

- i. Yatırım yapılan işletmenin yönetim kurulu ya da eşdeğer idari organında temsil edilme,
- ii. Temettüler ya da diğer dağıtım kararları dâhil olmak üzere, işletmenin politika belirleme süreçlerine katılma,
- iii. Yatırımcı işletme ile yatırım yapılan işletme arasında önemli işlemlerin gerçekleştirilmesi,
- iv. İşletmeler arasında yönetici personel değişimi,
- v. İşletme için gerekli teknik bilginin sağlanması.

Standartta potansiyel oy hakları hakkında da bazı açıklamalar yapılmış olup bu açıklamalarda potansiyel oy haklarının mevcut durumuna göre değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Burada açıklanmak istenen, eğer raporlama döneminde potansiyel oy hakları kullanılabiliriyorsa bu oy haklarını önemli etkiye dahil edilebilir. Ancak, bu oy hakları gelecekte kullanılacak ise, raporlama dönemi itibariyle potansiyel oy haklarını kullanılabilir olarak değerlendirilemez.

Yatırım yapılan iştirak, kayıtlara elde etme maliyeti ile alınır ve TMS 28 “İştirakteki Yatırımlar” standardına göre finansal raporlamalarında özkaynak yöntemi uygulanır. Ancak, iştirak yatırımı ile ilgili olarak aşağıdaki hususlar söz konusu ise, özkaynak yönetimi kullanılmaz.

- i. Eğer iştirak, elde edildiği tarihten itibaren 12 ay içinde elden çıkarmak üzere alınmış ise veya raporlama tarihi itibariyle 12 ay içinde elden çıkarılması düşünülüyorsa, söz konusu iştirak “TFRS5 Satış Amaçlı

elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler” standardına göre muhasebeleştirilir. Bu standart kapsamında, ilgili iştirak gerçeğe uygun değeri² ile değerlendirilir ve oluşan değer farkları kâr ya da zarar olarak kaydedilir.

- ii. İştirak yatırımı bulunan ancak, “TMS 27 Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar” standardına göre konsolide finansal tablo hazırlama yükümlülüğü bulunmayanlar.³

Özkaynak yönteminde, iştirak yatırımı elde etme maliyeti ile kayda alınır (TMS 28, m. 11). Daha sonra, iştirakin dönem kâr ya da zararından gelen tutarlar, ana ortaklığın kâr ya da zararına dahil edilir. Kâr ya da zarar dışındaki değişimler ise, ortaklığın payı oranında diğer kapsamlı gelirden gösterilir. Ancak bu yansımalarda dikkat edilmesi gereken husus, yansıtımda kullanılan oran, yatırım yapılan işletmedeki karar almada kullanılan oy oranı değil, mevcut sahiplik oranıdır.

2.1.2. İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ PAYLAR (TMS 31)

İş ortaklığı; iki veya daha fazla tarafın, müşterek kontrole⁴ tabi bir ekonomik faaliyeti gerçekleştirmesini sağlayan sözleşmeye bağlı girişimdir (TMS 31, m. 3). Günümüzde, iş ortaklıkları inşaat ve taahhüt alanlarında çok sık görülmektedir. Bu nedenle uygulama da en çok kullanılacak standartlardan birisi de İş Ortaklıkları Standardıdır.

Ülkemizdeki uygulamada iş ortaklığı kavramı ile standartta açıklanan iş ortaklığı (Joint-Venture) birbiriyle karıştırılmaktadır. Standarttaki düzenlemeler müşterek kontrolün bulunduğu iş ortaklıklarıdır. Ülkemizde ise kamu ihale yönetmeliği gereğince, ihaleye girecek firmaların geçmiş tecrübeleri önemli kıstaslardan birisidir. Bu nedenle ülkemizdeki kurulan iş ortaklıklarının birçoğu ihaledeki önemli kıstasları yerine getirmek için kurulmuş

² Gerçeğe Uygun Değer: Karşılıklı pazarlık ortamında, bilgili ve istekli taraflar arasında bir varlığın el değiştirmesi ya da bir borcun ödenmesi durumunda ortaya çıkması gereken tutar. (TFRS 1, EK A)

³ Bkz: “1.2.1 Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar” Bölümü

⁴ Müşterek kontrol; bir ekonomik faaliyet üzerindeki kontrolün sözleşmeye dayalı olarak paylaşılmasıdır. Bu kontrolün, sadece ekonomik faaliyetle ilgili stratejik finansal ve faaliyetle ilgili kararların, kontrolü paylaşan tarafların (ortak girişimciler) oy birliği ile mutabakatını gerektirdiği durumlarda var olduğu kabul edilir. (Türkiye Finansal Raporlama Standartları, TMSK Yayınları – 9, Ankara, 2011, s. 682)

iş ortaklıklarıdır ve genellikle bu iş ortaklıklarında kontrol müşterek değildir. Bu türdeki işletmelerin muhasebeleştirilmesi bu standardın kapsamı dışındadır.

İş ortaklıklarında müştereken kontrolün konusu değişiklik gösterebilir. Müştereken kontrol, faaliyetler üzerinde, varlıklar üzerinde ya da tüzel kişiler üzerinde olabilir. Buradan da anlaşılacağı üzere iş ortaklığı sadece tüzel bir kişiliği tanımlamayabilir.

Faaliyetlerin müştereken kontrol edilmesinde, ortaklıklar söz konusu işin belli bölümlerini, uzmanlık alanlarına göre paylaşabilirler. Örneğin; bir hidroelektrik santrali işinde, ortaklar ayrı ayrı, inşaat kısmını, türbinleri ve elektronik sistemleri yapabilirler.

Bir ortak girişimci, müştereken kontrol edilen işletmedeki katılım payları ile ilişkili olarak aşağıdaki hususları finansal tablolarına yansıtır (TMS 31, m. 15):

- a) Kontrol ettiği varlıklar ile üstlendiği yükümlülükler;
- b) Katlandığı giderler ile iş ortaklığının mal ve hizmet satışından kazanılan gelirlerdeki payı.

Varlıklar üzerindeki müşterek kontrolde, bir varlığın mülkiyet hakkı birden fazla yatırımcının elindedir. Müşterek kontrole konu olan bir varlığa yatırımın amacı, ortak kullanım olabileceği gibi elde edilecek bir hasılatın paylaşımı da olabilir. Ortaklar, varlığın bakımı gibi farklı giderleri paylaşabilirler. Varlığın kullanımı ile ilgili örnek olarak, elektrik enerjisi satışı yapan firmaları gösterebiliriz. Söz konusu firmaların sözleşmeye dayalı olarak aynı elektrik hatlarını kullanması, müştereken kontrol edilen varlıklara örnek olabilir. Tabii ki bu elektrik hatlarının giderleri, sözleşmeye dayalı olarak ortaklar tarafından payları oranında karşılanır.

Ortak girişimci, müştereken kontrol edilen varlıktaki payına ilişkin olarak aşağıdaki hususları finansal tablolarına yansıtır (TMS 31, m. 21):

- a) Varlığın niteliğine göre sınıflandırılmış olarak, müştereken kontrol edilen varlıklardaki payı,
- b) Üstlendiği yükümlülükleri,
- c) İş ortaklığına ilişkin olarak diğer ortak girişimcilerle birlikte üstlendiği yükümlülüklerdeki payı,

- d) İş ortaklığının ürünündeki payının kullanımı veya satışından elde edilen gelirler ile birlikte iş ortaklığının giderlerindeki payı
- e) İş ortaklığındaki payı ile ilişkili olarak katlandığı giderler.

Diğer bir müştereken kontrol şekli de, müştereken kontrol edilen işletmelerdir. Müştereken kontrol edilen işletmelerin kendi tüzel kişilikleri vardır. Bu günümüzde en yaygın olarak kurulan iş ortaklığı türüdür. Söz konusu iş ortaklığı, kendi muhasebesini tutar ve ortaklara kârından pay veya üründen pay verir. Girişimciler tarafından, iş ortaklığı nakdi veya gayri nakdi olarak finanse edilir. Aktarılan bu finansal kaynaklar, girişimcinin finansal tablolarında yatırım olarak görünür.

Yatırım yapılan iş ortaklığı, finansal tablolarda düzenlenirken “oransal konsolidasyon” ya da “özkaynak yöntemi uygulanır. Bu tercih TMS 31 “İş ortaklıklarındaki paylar” standardını uygulayan işletmeler için geçerlidir.

Oransal konsolidasyon, girişimcinin finansal tablolarının; iş ortaklığının varlık, yükümlülük, gelir ve giderlerini girişimcinin payı oranında içermesidir. Burada anlatılmak istenen, iş ortaklığına ait her bir bilanço kaleminin, girişimciye ait her bir bilanço kalemine ortaklığın varlık ve yükümlülükleri üzerindeki hakları oranında eklenmesidir. Örneğin, bir girişimcinin bir iş ortaklığı üzerinde %50 payı varsa ve iş ortaklığının toplam stokları 200 TL ise girişimci tarafından hazırlanan finansal tablolarda görünen stok kalemine, iş ortaklığının stok toplamının %50’ si olan 100 TL eklenir. Bu örnekteki işlem bütün finansal tablolardaki her bir kalem için uygulanır. Kuşkusuz, oransal konsolidasyon uygulanırken ana ortaklık ile iş ortaklığı arasındaki işlemlerden kaynaklanan tutarlar elimine edilecektir.

Oransal konsolidasyon yöntemi yerine uygulanabilecek diğer bir yöntemde de özkaynak yöntemidir. Girişimci finansal tabloları hazırlarken, iş ortaklıklarındaki paylarını özkaynak yöntemine göre muhasebeleştirir.⁵

⁵ Bkz. 1.2.1. İştiraklerdeki Yatırımlar (TMS 28), Özkaynak Yöntemi

2.1.3. İŞLETME BİRLEŞMELERİ (TFRS 3)

İşletme birleşmeleri ile ilgili bu standart, özü itibariyle aşağıdaki olayları düzenler ve açıklar:

- Edinilen işletmenin tanımlanabilir varlıklarını, borçlarını ve kontrol gücü olmayan paylarını (azınlık paylarını) finansal tablolarında nasıl muhasebeleştireceğini ve ölçeceğini.
- İşletme birleşmesinde edinilen şerefiyeyi veya pazarlıklı satın alma sonucunda oluşabilecek kazancı nasıl muhasebeleştireceğini ve ölçeceğini.
- Finansal tablo kullanıcılarının işletme birleşmesinin niteliği ve etkilerini değerlendirebilmeleri için hangi bilgileri açıklayacağını belirler.

Standartın kapsamı ile ilgili olan bu açıklamayla, bağlı ortaklık yatırımı bulunan bir ana ortaklığın tam konsolidasyon olarak adlandırılan raporlama sistemini nasıl yapacağını bu standart ile belirleneceği anlaşılmaktadır. Bu standart, ana ortaklık tarafından kontrol gücünün olması durumunda kullanılmaktadır. Sadece önemli etkinin olduğu iştirakler veya müşterek kontrolün olduğu iştirakler bu standart kapsamında değildir.

Standartta, işletme birleşmelerinde satın alma yöntemi kullanılarak muhasebeleştirileceği belirtilmiştir. Satın alma yönteminin uygulanması aşağıdakileri gerektirir (TFRS 3, m. 5):

- Edinen işletmenin belirlenmesi;
- Birleşme tarihinin belirlenmesi;
- Edinilen tanımlanabilir varlıkların, üstlenilen tanımlanabilir borçların ve kontrol gücü olmayan payların (azınlık paylarının) finansal tablolara yansıtılması ve ölçülmesi;
- Şerefiye veya pazarlıklı satın alma sonucunda oluşabilecek kazancın muhasebeleştirilmesi ve ölçülmesi.

Edinen işletmenin belirlenmesi ile ilgili açıklamalarda standart TMS 27 “Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar” standardına atıfta bulunmuştur. Edinen

işletmeyi tanımlarken kısaca bir ortaklığa yatırım yapan ya da iştirak eden işletme olarak açıklayabiliriz. İştirakin bu tanıma girmesi için, TFRS 3 “İşletme Birleşmeleri “ standardı açısından, kontrol gücünün var olması gerekir. Bu standartta tanımlanan edinilen işletmenin, dolaylı olarak ya da doğrudan edinilen işletme üzerinde kontrol gücünün olması gerekmektedir. Daha önceki standart açıklamalarında olduğu gibi kontrol gücü sadece sahiplik payı olarak düşünülmemelidir. Yönetim kurulundaki etki de kontrol gücünün bir göstergesi olabilir.

Standart birleşme tarihini, edinilen işletmenin kontrolünü ele geçirdiği tarih olarak belirtmiştir.

Birleşme tarihi itibarıyla edinilen işletme, şerefiyeden ayrı olarak, edinilen işletmenin edinilen tanımlanabilir varlıklarını, üstlenilen tanımlanabilir borçlarını ve kontrol gücü olmayan paylarını (azınlık paylarının) muhasebeleştirir (TFRS 3, m. 10). Söz konusu varlık ve borçların kavramsal çerçevedeki tanımlarına uyması gerekmektedir. Birleşme tarihinde ise varlık ve borçlar ile azınlığın payları gerçeğe uygun değerleri esas alınır.

Edinilen işletmenin varlık ve borçlarının muhasebeleştirme ve ölçümlerinde, uluslararası finansal raporlama standartlarının hükümleri uygulanır. Ayrıca edinilen işletmenin muhasebe politikaları da bu işlemlerde dikkate alınır.

Edinilen işletmenin muhasebeleştirme prensibini ve koşullarını uygulaması, edinilen işletmenin daha önce kendi finansal tablolarında varlık ve borç olarak muhasebeleştirmedikleri bazı varlık ve borçların muhasebeleştirilmesine neden olabilir. Örneğin, edinilen işletme, edinilen işletmenin içsel olarak geliştirdiği ve ilgili maliyetleri giderleştirdiği için finansal tablolarında varlık olarak muhasebeleştirmedikleri marka ismi, patent veya müşteri ilişkileri gibi edinilen tanımlanabilir maddi olmayan duran varlıkları muhasebeleştirir (TFRS 3, m. 13).

Standart hükümlerine göre, edinilen işletme (ana ortaklık) finansal tablolarını ait olduğu dönemden sonra ve onay tarihinden önce gerçekleşen olayları açıklar. Ayrıca edinilen işletme hakkındaki finansal ve finansal olmayan tüm bilgileri okuyucuya açıklamak zorundadır.

2.1.4. MÜŞTEREK ANLAŞMALAR (TFRS 11)

TFRS 11 ‘‘Müşterek Anlaşmalar’’ Standardı’ nın, 01.01.2013 tarihinden itibaren yürürlüğe gireceği açıklanmıştır. Ancak, ilgili tebliğde belirtilen tarihten önce, isteyen işletmeler tarafından dipnotlarda açıklamak şartıyla uygulanabileceği belirtilmiştir. TFRS 11’ in uygulanmasıyla, TMS 31 ‘‘İş Ortaklıklarındaki Paylar’’ standardı ve TMS Yorum 13 ‘‘Müştereken Kontrol Edilen işletmeler – Ortak Girişimcilerin Parasal olmayan Katılım Payları’’ yürürlükten kalkacaktır (TFRS 11).

Standart, müşterek anlaşma tarafı olan tüm işletmeler için geçerlidir. Standarttaki tanımıyla müşterek anlaşma, iki veya daha fazla tarafın üzerinde müşterek kontrole sahip olduğu anlaşmadır. Standartta göre bu anlaşma ya bir müşterek faaliyettir ya da bir iş ortaklığıdır (TFRS 11, m. 4).

Müşterek anlaşmalarda, bir anlaşmanın varlığı ve ortakların müşterek kontrolü söz konusudur. Müşterek kontrolün tanımı bu standartta da aynı yapılmıştır. Bu standarttaki bazı açıklamalardan yola çıkarak, müşterek kontrole sahip tarafların yönetim ve faaliyet kontrollerinde oy birliğinin gerektiği ön plana çıkmaktadır. Bu açıklama ile varlık, faaliyet ya da tüzel kişilik üzerindeki sahiplik payının müşterek anlaşma standardında, kapsam açısından bir öneminin olmadığı ortadadır.

Yukarıdaki açıklamayı basit bir örnek ile açıklamak gerekirse, 5 tarafın bulunduğu müşterek bir anlaşmada, taraflardan 3’ ünün onayı ile karar alınabiliyor ise, söz konusu 3 taraf müşterek kontrole sahiptir. Finansal raporlama müşterek anlaşma için bu 3 taraf ‘‘Müşterek Anlaşmalar’’ standardını kullanırlar. Diğer 2 taraf ise bu standardın kapsamının dışındadır.

Müşterek anlaşmalar kendi içinde müşterek faaliyet ve iş ortaklığı olarak ikiye sınıflandırılmıştır. TMS 31 ‘‘İş Ortaklıklarındaki Paylar’’ Standardın’ da müşterek anlaşmalar, sözleşmeye bağlı varlık, faaliyet ve işletme olarak sınıflandırılmaktadır. Her iki standartta da müşterek anlaşmanın taraflarının sahip oldukları hak ve yükümlülüklerin niteliğine sınıflandırma yapılmaktadır.

Müşterek faaliyet ile iş ortaklığı kavramlarını birbirlerinden ayırmakta bazı zorluklar olabilir. Bu iki kavramın ayırımını yaparken sözleşmenin olağan sürecini göz önüne almak gerekir.

Standart, işletmelerin anlaşmayla bağlantılı olan varlıklar üzerinde haklara ve borçlara ilişkin yükümlülüklerle sahip oldukları durumda, söz konusu anlaşmayı müşterek faaliyet, net varlıklar üzerinde haklara sahip olması durumunda ise söz konusu anlaşmayı iş ortaklığı olarak tanımlamıştır (TFRS 11, m. B14).

Sözleşmeye bağlı anlaşmanın koşullarının taraflara, anlaşma konusunun varlık ve borçları üzerinde, hak ve yükümlülük tanıyıp tanımadığı kontrol edilir. Eğer tanıyorsa bu müşterek faaliyettir. İş ortaklığında, tarafların anlaşmaya konu varlıklar üzerinde hiçbir payı bulunmamaktadır. Borçlarda ise üçüncü kişiler tarafından anlaşmanın taraflarına yükümlülükler konusunda rücu söz konusu olmaz. Eğer üçüncü kişilerin böyle bir imkânı var ise bu iş ortaklığı değil, müşterek faaliyet anlaşmasıdır. Tarafların üçüncü kişilere teminat vermesi, bu anlaşmanın müşterek faaliyet mi yoksa iş ortaklığı mı olduğunu belirlemede yardımcı olmaz.

Finansal tablolar hazırlanırken, müşterek faaliyet katılımcısı, müşterek faaliyetteki payına ilişkin olarak aşağıdakileri muhasebeleştirir (TFRS 11, m. 20):

- a. Müştereken elde bulundurulmuş varlıklardaki payı da dâhil olmak üzere varlıkları,
- b. Müştereken katlanılan borçlardaki payı da dâhil olmak üzere borçları,
- c. Müşterek faaliyetten kaynaklanan çıktıya ilişkin payının satışından doğan hasılatı,
- d. Müşterek faaliyet tarafından çıktının satışından doğan hasılatın kendine düşen payı ve
- e. Müştereken katlanılan giderlerdeki payı da dâhil olmak üzere giderleri

Yukarıdaki standart maddesinden de anlaşılacağı üzere, yapılan anlaşma müşterek faaliyet anlaşması ise, ana ortaklık tarafından oransal konsolidasyon uygulanır. TMS 31 “İş Ortaklıklarındaki Paylar” standardı ile bu standardın arasındaki diğer fark da buradadır. Bu standart iş ortaklığında oransal konsolidasyonu yasaklıyor. İş ortaklıkları için sadece özkaynak yönteminin uygulanacağını belirtiyor. Eğer iş ortaklığında müştereken kontrol söz konusu değilse ve önemli etkide yoksa, o zaman söz konusu ortaklık TFRS 9 “Finansal Araçlar” standardına göre muhasebeleştirilir.

2.1.5. DİĞER İŞLETMELERDEKİ PAYLARA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR (TFRS 12)

TFRS 12 “Diğer İşletmelerdeki Paylara İlişkin Açıklamalar” Standardı’ nın, 01.01.2013 tarihinden itibaren yürürlüğe gireceği açıklanmıştır. Ancak, ilgili tebliğde belirtilen tarihten önce, isteyen işletmeler dipnotlarda açıklamak şartıyla uygulayabileceklerdir.

Bu standart, bir işletmenin diğer işletmelerdeki paylarının niteliği ve bu paylara ilişkin riskler ile söz konusu payların işletmenin finansal durum, finansal performansına ve nakit akışlarına etkilerinin değerlendirilmesini sağlayacak bilgilerin, işletme tarafından açıklanmasını düzenlenmektedir (TFRS 12, m. 1). Bu nedenle bu standart, bağlı ortaklıklarda (TFRS 12, m.2), müşterek anlaşmalarda, iştiraklerde veya konsolide edilmeyen yapılandırılmış işletmelerde⁶ payı olan işletmeler tarafından uygulanır.

İşletme, yatırım yapılan işletme üzerinde kontrol durumunun ne olduğunu açıklar. Kontrol durumundan kastedilen, önemli etki mi yoksa tam kontrol mü var ya da müşterek kontrol mü söz konusu gibi bilgilerdir. Ayrıca bu konulardaki diğer değerlendirmeleri ve varsa varsayımlarını da açıklar.

Bağlı ortaklıklardaki paylar

Bağlı ortaklıklardaki paylar ile ilgili açıklamalarda, finansal tablo kullanıcılarına grubun yapısı ve kontrol gücü olmayan payların grubun faaliyetlerinde ve nakit akışlarında sahip olduğu paylar ana ortaklık tarafından açıklanır. Bu açıklamalarda, bağlı ortaklığın unvanı, faaliyet yeri, azınlıkların sahiplik hakları veya oy hakları, azınlık paylarına dağıtılan kâr veya zarar tutarları, birikmiş kontrol gücü olmayan payları ve bağlı ortaklığın özet finansal bilgileri belirtilir. Bu bilgileri açıklamanın en önemli nedeni finansal tablo kullanıcılarının grup ve bağlı ortaklık arasındaki yapıyı anlamasını sağlamaktır.

Finansal raporları hazırlayan ana ortaklık, finansal tablo kullanıcılarına, ana ortaklığın bağlı ortaklık üzerindeki varlıklara ulaşılabilirliğini ve kullanılabilirliğini

⁶ **Yapılandırılmış işletme**; oy ve benzeri hakların kontrolün kimde olduğunun belirlenmesinde baskın bir faktör olmadığı şekilde oluşturulmuş (örneği; oy haklarının sadece idari konularla ilişkili olduğu ve ilgili faaliyetlerin sözleşmeye dayalı düzenlemeler ile yönetildiği) işletmelerdir.

açıklar. Ayrıca, bağlı ortaklıktaki varlıkların üzerinde kısıtlama olup olmadığını, ya da borçların ödenebilirliğinin ne durumda olduğunu bu bilgilerle beraber verir. Kısıtlama varsa, kısıtlamaların uygulandığı varlıkların ve borçların konsolide finansal tablolardaki defter değerleri de açıklanır. Ana ortaklık açısından yapılacak olan bu açıklamalar azınlıkların payına düşen tutarları da içerir.

Konsolide edilen yapılandırılmış işletmelerdeki paylarına ilişkin riskler açıklanırken, işletmeyi zarar uğratabilecek olay ve durumları da içerecek şekilde, konsolide edilen yapılandırılmış işletmeye finansal destek vermesini gerektiren sözleşmeye bağlı düzenlemelerin koşullarını belirtir. Eğer sözleşmeye bağlı bir düzenleme olmamasına rağmen finansal destek verilmiş ise, bu desteğin türü, tutarı, hangi durumlarda sağlandığı ve neden destek sağlandığını açıklamak zorundadır. Söz konusu yapılandırılmış işletmeye yapılan finansal desteğin, ana ortaklık ya da onun bağlı ortaklıkları tarafından yapılması bu açıklamalarının gerekliliğini değiştirmez.

Raporlama tarihi itibarıyla bir finansal destek söz konusu olmasa dahi, eğer ana ortaklıkta, konsolide edilen yapılandırılmış işletmenin finansal destek elde etmesine yardımcı olmak gibi bir düşünce mevcut ise, bu konuyu da açıklamak zorundadır.

İşletmenin, bağlı ortaklığındaki payında, kontrolün kaybıyla sonuçlanmayacak şekilde meydana gelen değişikliklerin ana ortaklığın ortaklarına atfedilebilen özkaynakları üzerindeki etkilerini gösteren bir çizelge sunar. Ancak, kontrol kaybedilmiş ise, hesaplanan kazanç veya kayıpların (eğer varsa) daha önceki bağlı ortaklıkta geriye kalan her türlü yatırımın kontrolün kaybedildiği tarihteki gerçeğe uygun değerinden ölçülmesi sonucu ortaya çıkan kısmı ve kazanç veya kaybın kâr veya zararda hangi kalemler içerisinde muhasebeleştirildiği açıklanır (TFRS 12, m. 19).

Müşterek anlaşmalardaki ve iştiraklerdeki paylar

Ana ortaklık tarafından, bağlı ortaklıklarda olduğu gibi müşterek anlaşmalardaki ve iştiraklerdeki paylara ilişkin olarak, söz konusu yatırımlar hakkında genel bilgiler açıklanır. Bu genel bilgiler, ortaklığın unvanı, ortaklığın faaliyet yeri, merkezi ve paylar hakkındadır.

Finansal bilgiler ile ilgili açıklamalarda, öncelikle ana ortaklık tarafından söz konusu yatırımların özkaynak yöntemine göre mi yoksa gerçeğe uygun değer yöntemine göre mi ölçüldüğü açıklanır. Bu açıklamaya ilave olarak, ortaklık yatırımı hakkında özet finansal bilgileri açıklanır. Bu bilgiler söz konusu yatırımların finansal durum tablosu (bilanço) guruplarını ve kapsamlı gelir tablosu gruplarını içerir. Eğer söz konusu yatırımların finansal raporlamaları ana ortaklıktan farklı ise, söz konusu yatırımların finansal raporlarının Türkiye Muhasebe Standartları'na uygun olarak yeniden düzenlenmesi gerekir.

Açıklanan özet finansal bilgilere ek olarak, ana ortaklık açısından önemli olan her bir iş ortaklığı ile ilgili olarak, aşağıdakilere ilişkin tutarları açıklar: (TFRS 12, m. B13)

- Dönen varlıklarda yer alan nakit ve nakit benzerleri
- Kısa vadeli finansal borçlar (ticari ve diğer borçlar ile karşılıklar tutarları dışında)
- Uzun vadeli finansal borçlar (ticari ve diğer borçlar ile karşılık tutarları dışında)
- Amortisman ve itfa payları
- Faiz geliri
- Faiz gideri
- Gelir vergisi gideri veya geliri

Tek başlarına önemli olan ortaklık yatırımları için yukarıdaki açıklamalar ayrıntılı olarak belirtilirken, tek başlarına önemi olmayan ortaklıklar için bu açıklamalar toplu olarak yapılır. Ancak, ortaklık hakkındaki genel bilgiler, sürdürülen faaliyetlerden kâr veya zararlar, durdurulan faaliyetlerden kâr veya zararlar, diğer kapsamlı kârlar ve toplam kapsamlı kârlar yine her bir ortaklık için ayrı ayrı olmalıdır.

Ana ortaklık ile yatırım yapılan ortaklıklar arasındaki fon transferlerine yönelik kısıtlamalar varsa bu kısıtlamaların nitelikleri ve kapsamı da açıklanır. Ortaklık yatırımları için ana ortaklığın vermiş olduğu tüm taahhütler, koşullu borçlar ayrıntılı olarak açıklanır. Eğer özkaynak yöntemi uygulanan ortaklıklardaki zarar paylarının, finansal

tablolara alınmasına son verilmiş ise, bu zararlardan ana ortaklığa düşen payı ve toplam zarar payı açıklanır.

Raporlama dönemiyle ilgili olarak, eğer ana ortaklığın raporlama dönemi ile ortaklıkların raporlama dönemi farklı ise, bunun da nedenleri ayrıntılı olarak açıklanmalıdır.

Konsolide edilmeyen yapılandırılmış işletmelerdeki paylar

Konsolide edilmeyen yapılandırılmış işletmelerdeki paylar ile ilgili olarak, yatırım yapılan ortaklığın niteliği, amacı, büyüklüğü ve faaliyetleri ile nasıl finanse edildiği dahil olmak üzere tüm niteliksel ve niceliksel bilgileri, ana ortaklık tarafından dipnotlarda açıklanır. Eğer, yatırım yapılan bu işletmelerdeki paylara ilişkin riskler varsa, bu risklerin niteliği ve değişimleri de açıklanır. Bu açıklamalar finansal tablo kullanıcılarının değerlendirme yapmasını sağlayabilecek açıklamalar olmalıdır.

Risklerin niteliğiyle ilgili olarak işletme aşağıdakilerin özetini, başka bir format daha uygun olmadıkça, tablo formatında açıklar (TFRS 12, m. 29):

- Konsolide edilmeyen yapılandırılmış işletmelerdeki payları ile ilişkili olarak finansal tablolarında muhasebeleştirilen varlıkların ve borçların defter değerlerini.
- Söz konusu varlıkların ve borçların muhasebeleştirildiği finansal durum tablosu kalemlerini.
- Nasıl belirlendiğini de içerecek şekilde, işletmenin konsolide edilmeyen yapılandırılmış işletmelerdeki paylarından dolayı maruz kaldığı maksimum zararı en iyi yansıtan tutarı. İşletme konsolide edilmeyen yapılandırılmış işletmelerdeki paylarından dolayı maruz kaldığı maksimum zarar tutarını ölçemediğinde, bu durumu ve nedenlerini açıklar.
- İşletmenin konsolide edilmeyen yapılandırılmış işletmelerdeki paylarıyla ilgili varlıklarının ve borçlarının defter değeri ile söz konusu işletmelerden dolayı uğradığı maksimum zararın karşılaştırılmasını.

Bazen işletme halen veya geçmişte payına sahip olduğu bir yapılandırılmış işletmeye finansal açıdan destek olmuş olabilir. Eğer sözleşmeye bağlı bir yükümlülüğü bulunmamasına rağmen, işletme konsolide edilmeyen yapılandırılmış bir işletmeye finansal veya diğer açılardan destek vermiş ise, söz konusu desteğin nedeni, türü ve tutarı gibi açıklamaları yapar.

Önceki açıklamalarda olduğu gibi, eğer işletmenin konsolide edilmeyen yapılandırılmış işletmelere finansal destek için yardımcı olmak gibi bir niyeti mevcut ise, bunu da dipnotlarda belirtir.

2.2.KOBİ FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARINDA ORTAKLIK YATIRIMLARI

Hacmi giderek daha da büyüyen dünya ekonomisinde, büyük işletmelerden çok KOBİ'lerin payının olduğu kabul edilmektedir. İlk bakışta KOBİ'ler ekonomik hayat içinde büyük firmalar kadar etkin değilmiş gibi görülse de, gelişmiş ülkelerde yapılan bir araştırmaya göre KOBİ'lerin aşağıdaki büyüklükler içindeki payları dikkat çekicidir (Yonar, 2008).

- Toplam işletmelerin yaklaşık %95
- Toplam istihdamın yaklaşık %50
- Toplam yatırımların yaklaşık %40
- Toplam üretimin yaklaşık %50
- Toplam ihracatın yaklaşık %30-40

Benzer şekilde Türkiye'deki işletmelerin de %99,8'i, istihdamın %76'sı, yaratılan katma değer %36'sı KOBİ'lere ait bulunmaktadır.⁷ Bütün bu verilerden de anlaşılacağı

⁷ Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin (KOBİ) Önemi ve İkinci OECD – KOBİ İstanbul Bakanlar Konferansı, http://www.ekodialog.com/Makaleler/kobilerin_onemi_oecd_kobi_konferansi.html

üzere, finansal raporlama ile ilgili otoriteler tarafından KOBİ' ler için de finansal raporlama standartlarının düzenlenmesi kaçınılmaz olmuştur.

Bu ihtiyacın gerekliliğiyle birlikte, ülkemizde Temmuz 2009 yılında KOBİ Türkiye Finansal Raporlama Standartları yayınlanmıştır. KOBİ standartları, tam set standartlarına da esas olan prensiplerle hazırlanmış olsa da, tam sete göre uygulaması ve anlaşılması daha basittir.

Her ne kadar KOBİ standartları yayınlanmış olsa da, ülkemizde hala tam olarak KOBİ kavramı netleşmiş değildir. KOBİ standartlarındaki tanımı; “kamuya hesap verme yükümlülüğü bulunmayan ve dış kullanıcılar için genel amaçlı finansal tablo yayımlayan işletmelerdir”.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından KOBİ tanımı açıklanırken aşağıdaki verilerden yararlanılmıştır.⁸

	Mikro İşletme	Küçük İşletme	Orta Büyüklükteki İşletme
Çalışan Sayısı	10 kişiden az	50 kişiden az	250 kişiden az
Aktif Büyüklüğü ya da Yıllık Net Satış Hasılatı	1 milyon TL'den az	5 milyon TL'den az	25 milyon TL'den az

Bu bölümde ortaklık yatırımları ile ilgili olarak KOBİ standartlarının düzenlemeleri açıklanacaktır.

2.2.1. İŞTİRAKLERDEKİ YATIRIMLAR (BÖLÜM 14)

İştirak, adi ortaklık gibi tüzel kişiliği olmayan işletmeler de dâhil olmak üzere, yatırımcı işletmenin üzerinde önemli etkisinin bulunmadığı, iş ortaklığı veya bağlı ortaklık niteliğinde olmayan, işletmelerdir (KOBİ TFRS, Bölüm 14.2). KOBİ standartlarında da önemli etki kavramı, TMS 27 “İştirakteki Yatırımlar” standardında açıklandığı gibidir.

⁸ Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik, 19.10.2005 tarih ve Karar No: 2005/9617

İştiraklerdeki yatırımlarla ilgili olan muhasebe politikalarının seçiminde ise TMS 27 “İştirakteki Yatırımlar” standardından farklı olarak maliyet, özkaynak ve gerçeğe uygun değer yöntemleri de açıklanmıştır.

Eğer ana ortaklık, söz konusu iştirak yatırımının gerçeğe uygun değerini aşırı maliyete ya da çabaya katlanmadan güvenilir bir biçimde ölçebiliyorsa, iştirak yatırımını gerçeğe uygun değer yöntemine göre ölçer. Gerçeğe uygun değer yönteminin uygulandığı bir iştirak yatırımının, raporlama döneminde oluşacak değer farkı kâr ya da zararda muhasebeleştirilir.

Maliyet yönteminde, söz konusu iştirak yatırımı ilk muhasebeleştirilirken maliyet kaydı ile hesaplara alınır. İştirak tarafından dağıtılacak temettü ve benzeri tutarlar ana ortaklık tarafından gelir olarak muhasebeleştirilir.

Özkaynak yöntemini seçen bir ana ortaklık tarafından, ilk kayıta iştirakteki yatırım payını elde etmek için katlanılan tüm maliyetler ile birlikte kayıtlara alınır. Burada tam set muhasebe standartlarıyla arasında bir fark vardır. Elde etme maliyeti ile net gerçeğe uygun değer arasındaki fark (şerefiye) beklenen yararlı ömür boyunca itfa edilir. TMS 28 ise böyle şerefiyenin itfa edilmesine izin vermez. Bu husus dışında, KOBİ standartlarında özkaynak yönteminin esasları, tam sette ki esaslar ile aynıdır.⁹

2.2.2. İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ PAYLAR (BÖLÜM 15)

Bölüm 15 bir ana ortaklığın bir iş ortaklığındaki payları ile ilgili muhasebeleştirme esaslarını açıklamaktadır. KOBİ standartlarında da iş ortaklıkları açıklanırken, müşterek kontrol kavramı üzerine vurgu yapılmıştır. Müşterek kontrolün, yatırımın faaliyetleri üzerindeki kontrolün tarafların oy birliğiyle gerçekleştiği açıklanmıştır.

Ancak, KOBİ standartlarındaki düzenlemelerde sadece müşterek kontrol edilen işletmeler hakkındaki düzenlemeler vardır. TMS 31 “İş ortaklıklarındaki Paylar” standardında, müşterek kontrol edilen varlıklar ve müşterek kontrol edilen faaliyetler

⁹ Bkz. 1.1.1. İştirakteki yatırımlar (TMS 28)

açıklanmaktadır. TFRS 11 “Müşterek Anlaşmalar” standardı da tüm müşterek anlaşmaları kapsayarak varlıklar ve faaliyetlere dayalı olabilecek iş ortaklıklarını da açıklamıştır.

Yatırım yapan ortaklığa, muhasebe politikası olarak; Bölüm 14 İştirak Yatırımlarında da belirtilen maliyet, özkaynak ve gerçeğe uygun değer yöntemi tercihleri sunulmuştur. Muhasebe politikalarının uygulanma esasları, Bölüm 14 İştirak Yatırımlarındaki esaslar ile aynıdır.

KOBİ standartlarında iş ortaklıklarıyla ilgili düzenlemeler ile tam setteki iş ortaklıklarıyla ilgili düzenlemeler arasındaki fark konsolidasyon işlemlerindedir. KOBİ standartları iş ortaklıklarındaki paylar için oransal konsolidasyonun uygulanmasına izin vermemektedir. Bu açıdan KOBİ standartlarında iş ortaklıklarındaki paylar ile ilgili esaslar, TMS 31 “İş Ortaklıklarındaki Paylar” ile değil TFRS 11 “Müşterek Anlaşmalar” standardı ile daha uyumludur.

2.2.3. İŞLETME BİRLEŞMELERİ VE ŞEREFİYE (BÖLÜM 19)

Bu bölümde KOBİ’ler için işletme birleşmelerinde ve meydana gelebilecek şerefiyenin nasıl muhasebeleştirileceği ve raporlanacağı açıklanmıştır. Bu bölümdeki hükümler, müşterek kontrolün olduğu işletme veya faaliyetler ile iş ortaklıklarına ve işletme¹⁰ tanımına uymayan varlıklara uygulanmaz.

KOBİ standartları Bölüm 19, TFRS 3 “İşletme Birleşmeleri” standardı ile paralel düzenlenmiştir. Bu bölümdeki açıklamalar, tam setteki TFRS 3’ e göre daha kısa ve sadedir.

Bu bölümde de işletme birleşmelerinin muhasebeleştirilmesinde satın alma yönteminin uygulanacağı açıklanmıştır. Satın alma yönteminin uygulanmasına ilişkin açıklamalar yine TFRS 3’ deki açıklamalar ile aynıdır. Ancak tek fark, bu bölüm işlem maliyetlerinin de elde etme maliyetlerine eklenmesine izin vermektedir.

¹⁰ **İşletme:** Doğrudan yatırımcılara veya diğer sahiplere, üyelere veya katılımcılara kar payları, düşük maliyetler veya diğer ekonomik faydalar şeklinde bir getiri sağlamak amacı ile yürütülebilen veya yönetilebilen faaliyetler ve varlıklar bütünüdür. (TFRS 3 “İşletme Birleşmeleri”, EK-A)

Edinen ve edinilen işletme kavramları TFRS 3 ile aynıdır. Bu bölümde, edinen işletmenin tespitinde zorluklar olabileceği belirtilerek aşağıdaki göstergeler açıklanmıştır (KOBİ TFRS, Bölüm 19.10).

- i. Birleşen işletmelerden birinin gerçeğe uygun değeri, diğer işletmenin gerçeğe uygun değerinden önemli ölçüde büyükse o işletme genellikle edinen işletmedir.
- ii. Birleşme, oy hakkı olan özkaynağa dayalı finansal araçların nakit veya diğer varlıklarla el değiştirmesiyle gerçekleşmişse, nakdi veya diğer varlıkları veren işletme genellikle edinen işletmedir.
- iii. İşletme birleşmesine taraf olan işletmelerden birisinin yönetim kadrosu, birleşme sonuç oluşturan işletmenin yönetim kadrosunun seçiminde etkin olan taraf ise, yönetim kadrosu etkin olan işletme genellikle edinen işletmedir.

Birleşme ile ilgili doğrudan ilişkili giderler, o birleşmenin maliyetlerini oluşturur. İşletme birleşmesinde değişime konu olan varlık ve yükümlülükler ile özkaynağa dayalı finansal araçlarda gerçeğe uygun değer ile ölçülür. Gerçeğe uygun değer tespitinde gelecekteki değişimlere ilişkin varsayımlarda dikkate alınır ve gerekiyorsa bunla ilgili düzeltmeler de yapılır. Ancak, daha sonra maliyetlerle ilgili meydana gelebilecek öngörülemeyen değişiklikler, daha sonra işletme maliyetinde yapılan düzeltme olarak ele alınır.

Birleşme tarihinde; edinen işletme, edinilen işletmenin varlık ve borçlarını finansal tablolara aynen yansıtır. Ancak eğer söz konusu varlık ve borçlar aşağıdaki koşulları sağlıyorsa o zaman farklı değerle gösterilir (KOBİ TFRS, Bölüm 19.15).

- i) Maddi olmayan duran varlık dışındaki diğer bir varlıktan, edinen işletmenin gelecekte herhangi bir ekonomik fayda sağlaması olasılığının olması ve söz konusu varlığın gerçeğe uygun değerinin güvenilir bir şekilde ölçülebilmesi.
- ii) Koşullu borç ışıdaki diğer bir borç ile ilgili olarak edinen işletmeden yükümlülüğün yerine getirilmesi amacıyla kaynak çıkışı olasılığının olması ve söz konusu borcun gerçeğe uygun değerinin güvenilir bir şekilde ölçülebilmesi.

- iii) Maddi olmayan duran varlığın veya koşullu borcun gerçeğe uygun değerinin güvenilir bir şekilde ölçülmesi.

Edinilen işletmenin kapsamlı gelir tablosu rakamları, edinen işletmenin edinilen işletmenin kontrolünü aldığı tarihten sonraki hareketler dikkate alınarak finansal tablolara yansıtılır. Çünkü edinim tarihinden önceki gelir ve giderler zaten edinim maliyetleri içindedir.

Edinen işletme, edinim tarihinde meydana gelen şerefiye tutarını da varlık olarak kaydeder. Varlık olarak kaydedilen şerefiye birikmiş itfa ve birikmiş değer düşüklüğü zararları, maliyet bedelinden düşüldükten sonraki tutarlarla ölçülür. TFRS 3'ten bir farkı da buradadır. Tam set finansal raporlama standartları, şerefiyenin itfasına izin vermez, ancak, bu bölümdeki hükümler şerefiye için faydalı bir ömürün tespitine ve bu faydalı ömür içinde de itfa edilmesini belirtmektedir. Eğer faydalı ömür tespit edilemiyor ise, faydalı ömür on yıl kabul edilir.

İşletme birleşmesinde eğer negatif şerefiye ortaya çıkıyorsa, edinilen varlıkların, yükümlülüklerin ve koşullu yükümlülüklerle ilişkin karşılıklar ile maliyetler yeniden gözden geçirilir. Eğer negatif şerefiye hala mevcut ise, negatif şerefiye tutarı kar yada zararda muhasebeleştirilir.

2.3.BİREYSEL VE KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN STANDART DÜZENLEMELERİ

Bir işletmenin özellikle bilanço ve gelir tablolarını düzenlemesi hukuki ve ekonomik bir zorunluluktur. Yani konsolide finansal tabloların düzenlenmesi ise hukuki değil ekonomik koşullardan dolayı zorunludur (Akdoğan ve Tenker, 2007, s. 449).

Tez çalışmasının bu bölümünde ise, konsolide finansal tablolar üzerine, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ve KOBİ için Finansal Raporlama Standartları' ndaki düzenlemeler açıklanmıştır.

Tam sette, konsolide finansal tablolar ile ilgili iki tane standart bulunmaktadır. İlk yayımlanan standart TMS 27 "Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar" standardıdır. Daha sonra yayımlanan TFRS 10 "Konsolide Finansal Tablolar" standardı ise bir önceki

standartın yerine yayımlanmış olup, bu standartın yürürlüğe girmesi ile TMS 27 yürürlükten kalkacaktır.

KOBİ için hazırlanan standart ise, Bölüm 9 “Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar” standardıdır. Daha sade bir dille yazılan bu standart TMS 27 ile paralel hükümleri içermektedir.

Bu standartlarda kimlerin konsolide finansal tablo hazırlayacağı ve nasıl hazırlayacağı ile ilgili hükümler bulunmaktadır.

2.3.1. TAM SET FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARINDA KONSOLİDE VE BİREYSEL FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DÜZENLEMELER

Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu tarafından konsolide finansal tablolar ile ilgili ilk standart 2005 yılında yayımlanan TMS 27 “Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar” standardıdır. Daha sonraki yıllarda bu standart ile ilgili düzenlemeler de olmuştur. Daha sonra yayınlanan TFRS 10 “Konsolide Finansal Tablolar” standardının 01.01.2013 tarihinde yürürlüğe girmesiyle TMS 27 yürürlükten kalkacaktır. Ancak, bu standardı daha önce kullanmayı tercih eden işletmeler için herhangi bir engel yoktur.

2.3.1.1. KONSOLİDE VE BİREYSEL FİNANSAL TABLOLAR (TMS 27)

Bireysel finansal tablolar

Bireysel finansal tablolar, bir ana ortaklık; bir ana ortaklığın, iştiraklerine ve iş ortaklıklarına yaptığı yatırımları, yatırım yapılan işletmenin raporlanan sonuçlarından ve net varlıklarından bir pay olarak değil, bir özkaynak yatırım olarak raporladığı finansal tabloyu ifade eder (Örten, Kaval ve Karapınar, 2008, s. 394). Ana ortaklığın kâr payı alma hakkı kesinleştiği durumlarda, etkisi gelir tablosuna kâr ya da zarar olarak yansıtılır.

Bu standartta, ortaklık yatırımı olan bir ana ortaklığın aşağıdaki nedenlerin olması durumunda, konsolide finansal tablo hazırlama zorunluluğu olmadığı belirtilmektedir (TMS 27, m. 10).

- Ana ortaklığın kendisinin bir başka ana ortaklığın tamamen ya da kısmen sahip olunan bağlı ortaklığı konumunda olması ve diğer koşullarda oy hakkı olmayan ortaklar da dahi olmak üzere, diğer ortakların ana ortaklığın konsolide finansal tablo sunmaması konusunda bilgilendirilmiş ve buna itiraz etmemiş olmaları,
- Ana ortaklığın borçlanma araçları ya da özkaynağa dayalı finansal araçlarının kamuya açık bir piyasada işlem görmüyor olması (yerel veya bölgesel pazarlar dâhil olmak üzere, yerli ya da yabancı bir borsa veya bir tezgâh üstü piyasada);
- Ana ortaklığın kamuya açık bir piyasada işlem görmek üzere herhangi bir menkul kıymet ihracı için bir sermaye piyasası ya da diğer düzenleyici kuruluş nezdinde başvuruda bulunmamış olması veya başvuru sürecinde olmaması ve
- Ana ortaklığın nihai ana ortaklığı veya herhangi bir ara ana ortaklığının kamuya açıklanmak üzere Türkiye Finansal Raporlama Standartları'na uygun konsolide finansal tablo hazırlaması

Bu standart uyarınca, yukarıdaki açıklamalar sonucunda bireysel finansal tablo hazırlayan bir ana ortaklık, finansal tablolarda söz konusu yatırımlarını maliyet değeriyle veya "Finansal Araçlar" (TFRS 9) standardına göre muhasebeleştirir.

Ana ortaklık tarafından, yatırım yapılan ortaklıklardan kendisine düşen kâr paylarını edinme hakkı doğduğunda, söz konusu payları kendi finansal tablolarında kâr veya zarar olarak gösterir.

Konsolide finansal tablolar

Konsolide finansal tablolar, bir grubun finansal tablolarının tek bir işletme gibi sunulduğu finansal tablolarıdır.(TMS 27, m. 4)^{Hata! Yer işareti tanımlanmamış.} Eğer bağlı ortaklık

yatırımı olan bir ana ortaklık, bireysel finansal tablolarda belirtilen istisnaların¹¹ dışında ise, bağlı ortaklık üzerinde kontrolü olması kaydıyla, konsolide finansal tablo hazırlamak zorundadır.

Ana ortaklığın doğrudan veya bağlı ortaklıkları vasıtasıyla dolaylı olarak bir şirketteki oy haklarının yarısından fazlasını kontrol etmesi durumunda, aksini kanıtlayan açık deliller olmadıkça, kontrolün var olduğu kabul edilir.

Aşağıdaki şartlardan birinin varlığı halinde, ana ortaklık bir şirketteki oy haklarından yarısına veya daha azına sahip olsa da, kontrolün var olduğu kabul edilir (TMS 27 m. 13)

- Diğer pay sahipleriyle yapılan bir anlaşma gereği oy haklarının yarısından fazlasının kontrol edilmesi,
- Bir düzenleme veya sözleşme gereği, işletmenin finansal ve faaliyet politikalarını yönetme yetkisine sahip olunması,
- İşletmenin kontrol edildiği organ olan yönetim kurulu veya eşdeğer yürütme organının üyelerinin çoğunluğunu atama veya görevden alma gücüne sahip olunması,
- İşletmenin kontrol edildiği organ olan yönetim kurulunda veya bu hakları haiz yürütme organında oyların çoğunluğunu kontrol etme gücünün elde bulundurulması.

Bir işletme, başka bir işletmenin faaliyet ve finansal politikalarıyla ilgili işletmeye oy gücü veren ya da başka bir tarafın oy gücünü azaltan (potansiyel oy hakları) finansal araçlara sahip olabilir. Potansiyel oy haklarının gelecekte kullanılma ihtimali dahi olsa, raporlama tarihi itibarıyla yatırım yapılan ortaklık üzerindeki bir oy hakkı olarak değerlendirilmez.

Konsolidasyona dâhil edilen ortaklıklarla ilgili bir diğer hususta, faaliyet konularının farklılığıdır. Faaliyet konularının farklı olması konsolidasyonun yapılmayacağı anlamına gelmez. Faaliyet konularının farklı olması durumunda, ana ortaklık tarafından hazırlanan dipnotlarda, faaliyet bölümlenmesi yapılarak ilave bilgiler verilir.

¹¹ Bkz. 1.2.1. Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar” Bölümü

Konsolidasyon işlemleri

Konsolidasyon işlemi yapılırken, öncelikle finansal durum tablosunun ve kapsamlı gelir tablosunun her bir kalemi toplanır. Söz konusu bu kalemler toplanırken, konsolidasyona tabi olan şirketlerin kendi aralarında borç, alacak kalemleri ile daha önceden kendi aralarında gerçekleşmiş diğer işlemler elimine edilir. Örneğin, grup şirketlerinden birinin gelir yazdığı bir komisyon diğer şirketçe gider yazılmışsa, bu gelir ve gider, karşılıklı olarak ilgili kalemlerin toplamından indirilir.

Konsolide finansal tablolarda kontrol gücü olmayan paylara (azınlık payları) düşen kâr ya da zarar kapsamlı gelir tablosunda ayrı olarak gösterilir. Yine, finansal durum tablosunda azınlıklara düşen paylar ayrı olarak gösterilir.

Konsolide finansal tabloların hazırlanmasında kullanılan finansal tabloların aynı tarihli olması gerekmektedir. Ana ortaklık ve bağlı ortaklığın raporlama tarihlerinin farklı olması durumunda bağlı ortaklık konsolidasyon amacıyla ana ortaklığın finansal tabloları ile aynı tarihli ara finansal tablolar hazırlanır. Eğer söz konusu finansal tabloların aynı tarihli hazırlanması mümkün olmuyorsa, hazırlanması gereken tarihten itibaren üç ayı geçmeyecek yeni finansal tablolar hazırlanır. Ancak, hazırlanan finansal tabloların tarihi ile olması gereken tarih arasındaki zamanda gerçekleşen önemli işlem ve olaylar finansal tablolara yansıtılır.

Konsolidasyonu yapılan şirketlerin muhasebe politikaları farklı ise, şirketlerin finansal tabloları konsolidasyonu yapan ana şirketin muhasebe politikaları ile aynı olacak şekilde tekrar yapılır. Örneğin, muhasebe standartlarını uygulayan ana ortaklık ile Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği' ni uygulayan bir bağlı ortaklığın finansal tabloları konsolide edilirken, bağlı ortaklığın finansal tabloları muhasebe standartlarına göre hazırlandıktan sonra konsolidasyon işlemi yapılır.

Kontrolün kaybedilmesi

Daha önceden konsolidasyona tabi edilen ortaklık üzerinde, eğer ana ortaklık kontrollü kaybetmiş ise, söz konusu ortaklığın bütün varlıklarını ve yükümlülüklerini

standartlara uygun olarak muhasebeleştirilerek finansal durum tablosu dışında bırakılır. Aynı işlem diğer finansal tablolara da uygulanır.

Ana ortaklık, söz konusu bağlı ortaklığa ilişkin diğer kapsamlı gelir içerisinde muhasebeleştirilmiş tüm tutarları, ana ortaklığın ilgili varlıkları ve borçları doğrudan elden çıkarması halinde gerekli olacak uygulama ile aynı esas üzerinden muhasebeleştirir. Bu nedenle, daha önce cari dönemde diğer kapsamlı gelire yansıtılan kazanç veya zararın ilgili varlıkların ya da borçların elden çıkarılması durumunda kâr ya da zarar olarak yeniden sınıflandırılması söz konusu olabilir. Böyle bir durumda ana ortaklık bağlı ortaklık üzerindeki kontrolünü kaybettiğinde kazanç veya zararı özkaynaktan kâr ya da zarara aktararak (yeniden sınıflandırma düzeltmesi olarak) yeniden sınıflandırır. Benzer şekilde, cari dönemde diğer kapsamlı gelire yansıtılan yeniden değerlendirme olumlu farkının varlığın elden çıkarılması esnasında da doğrudan dağıtılmamış kârlara aktarılması söz konusu olursa, ana ortaklık bağlı ortaklık üzerindeki kontrolü kaybettiğinde yeniden değerlendirme olumlu farkını doğrudan dağıtılmamış kârlara aktarır. (TMS 27, m. 35)

2.3.1.2. KOBİ FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARINDA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR (TFRS 10)

Bu standardın kullanılmasıyla beraber, TMS 27 “Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar” standardı ve TMS Yorum 12 “Konsolidasyon – Özel Amaçlı İşletmeler Yorumu” yürürlükten kalkacaktır. TFRS 12 “Diğer İşletmelerdeki Paylar İlişkin Açıklamalar” standardını daha önce kullanan işletmeler TMS 27 ve TMS Yorum 12’ yi kullanmayacaklardır.

Finansal tablo hazırlamayacak olan bir işletme, başka bir işletme tarafından kontrol ediliyorsa, söz konusu finansal tablolar konsolide hazırlanacaktır. Bu standart konsolidasyon işleminin kimler tarafından nasıl yapılacağını açıklamaktadır.

Bu standartta TMS 27 “Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar” standardı gibi “kontrol” kavramı üzerine yoğunlaşmıştır. Bir işletme eğer, başka bir işletmeyi kontrol ediyorsa, konsolidasyon söz konusu olur. TFRS 10 standardı, TMS 27’ den farklı olarak

kontrol gücü, bu gücü kullanabilme ve getiriler üzerindeki etkileri gibi kavramlara yoğunlaşmıştır.

Standartta, kontrol gücünün bazen, yatırım yapılan ortaklık üzerindeki sahiplik oylarından yola çıkarak kolayca tespit edilebileceği açıklanmıştır. Örneğin, aksine bir ispat olmadığı sürece, bir ana ortağın, yatırım yapılan ortaklık üzerindeki sahiplik payı %50' nin üzerindeyse, ana ortaklığın kontrolünün var olduğu kabul edilir.

Ancak, kontrol gücünün tespiti her zaman bu kadar kolay olmayabilir. Böyle bir durumda, ana ortaklığın, yatırım yapılan ortaklığın faaliyetlerini ne kadar yönetebildiğine bakılır. Buna yatırım yapılan şirketin yönetim kurulundaki etkisi de denilebilir. Ancak, bu kıstas tek başına kontrol gücünün olduğunun bir kanıtı değildir. Aynı zamanda getiriler üzerinde ne kadar etkili olduğuna da bakılmalıdır. Getiriler üzerinde önemli etkiye sahip olan ortağın, yatırım üzerinde önemli etkiye de sahip olduğu kabul edilir.

Bu standartta düzenlenen konsolidasyon işlemleri ve kontrolün kaybedilmesi durumunda izlenecek yol, TMS 27 “Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar” standardındaki açıklamalar ile aynıdır.

2.3.2. KOBİ FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARINDA KONSOLİDE VE BİREYSEL FİNANSAL TABLOLAR (BÖLÜM 9)

KOBİ'lerin konsolide ve bireysel finansal tablolarını hazırlamalarına ilişkin esaslar bu bölümde açıklanmaktadır. Bu bölüm tam setteki TMS 27 “Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar” standardı ile paralel olarak düzenlenmiştir.

Bölüm 9'da yapılan düzenlemelerle, konsolide finansal tablo hazırlama zorunda olmayanlar aşağıdaki koşullar ile, açıklanmıştır (KOBİ TFRS, Bölüm 9.3).

- i. Aşağıdaki her iki koşul birlikte mevcutsa;
 - Ana ortaklığın kendisi de bir bağlı ortaklıkta ve
 - İşletmenin nihai ana ortaklığı TMS / TFRS' ye veya bu standarda göre konsolide edilerek sunulan genel amaçlı finansal tablolar hazırlamaktaysa.

- ii. Ana ortaklığın bağlı ortaklıklarının tümü, bir yıl içerisinde satılmak veya elden çıkarılmak amacıyla edinilmişse, bu durumda, ilgili bağlı ortaklıklar:
- Payların gerçeğe uygun değerleri güvenilir olarak ölçülebiliyorsa, gerçeğe uygun değerinden ölçülür ve gerçeğe uygun değerde meydana gelen değişiklikler kâr veya zararda muhasebeleştirilir,
 - Payların gerçeğe uygun değeri güvenilir olarak ölçülemiyorsa, değer düşüklüğü düşülmüş maliyetiyle raporlanır.

Konsolidasyona dahil edilecek ortaklıklar ile ilgili olarak bu bölüm de yine kontrol gücü esastır. Kontrol gücünün varlığı ile birlikte, yatırım yapılan ortaklıkların faaliyet konularının ana ortaklığın faaliyet konusundan farklı olmasının hiçbir önemi yoktur. Kontrol gücünün varlığı kanıtlandığı sürece konsolidasyona dâhil edileceklerdir. Kontrol gücünün varlığını gösteren hususlar TMS 27 “Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar” standardındaki açıklamalar ile aynıdır.¹²

Bu bölümde açıklanan konsolidasyon işlemlerinin muhasebeleştirilmesi de, TMS 27 “Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar” standardındaki muhasebeleştirme esasları ile aynıdır.

Bu standartta, bağlı ortaklığı bulunan ancak kamuya hesap verme yükümlülüğü bulunmayan işletmelerin, konsolide finansal tablo hazırlamasıyla ilgili bir zorunluluk bulunmamaktadır. Bu nedenle ortaklık yatırımı olan ancak kamuya hesap verme yükümlülüğü bulunmayan bir işletme bireysel finansal tablo hazırlamayı tercih edebilir.

Bireysel finansal tablo hazırlamayı tercih eden bir ana ortaklık aşağıdaki muhasebeleştirme politikalarından birini uygularlar (KOBİ TFRS, Bölüm 9.26):

- Değer düşüklüğü düşülmüş maliyet bedeli yöntemi,
- Gerçeğe uygun değerde oluşan değişikliklerin kâr veya zarara yansıtıldığı gerçeğe uygun değer yöntemi.

Yukarıda belirtilen muhasebe politikaları seçilirken, aynı olan yatırımlar için aynı politikaların seçilmesi gerektiği de açıklanmıştır.

¹² Bkz. 1.2.1. Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar (TMS 27)

TMS 27 “Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar” standardı ile TFRS 10 “Konsolide Finansal Tablolar” standardında farklı olarak, KOBİ standartları Bölüm 9’ da açıklanan bir diğer hususta birleşik finansal tablolardır.

Birleşik finansal tablolar, tek bir hissedar tarafından kontrol edilen iki ya da daha fazla işletmemin tek bir finansal tablolar setidir (KOBİ TFRS, Bölüm 9.28). Birleşik finansal tablolar ülkemizde uygulaması çok bilinen finansal tablolardan değildir. Bunun en büyük nedenlerinden birisi de, Türkiye’de ortaklıkların birden fazla hissedar tarafından kurulmasıdır. Yeni Türk Ticaret Kanunu ile tek ortaklı sermaye şirketlerinin önü açıldığı için önümüzdeki dönemlerde karşımıza daha çok çıkması muhtemel bir finansal tablo çeşididir.

Birleşik finansal tabloların hazırlanması ile ilgili esaslar açıklanırken, konsolide finansal tabloların hazırlanması ile ilgili esaslarla aynı olduğu görülmektedir. Hesap kalemlerinin toplanması ve grup şirketlerinin kendi aralarındaki kalemlerin eliminasyonları konsolidasyon işlemleri ile ilgili esaslara göre yapılmaktadır. Birleşik finansal tablolar ile konsolide finansal tablolar arasındaki en büyük fark azınlık payının söz konusu olmamasıdır. Çünkü birleşik finansal tablolarda, tek bir yatırımcı söz konusudur ve hazırlanan finansal tablolar da o yatırımcının finansal tablosudur.

Birleşik finansal tablo hazırlayan yatırımcı, hazırlanan tabloların birleşik finansal tablo olduğunu, neden birleşik finansal tablo hazırladığını ve hazırlarken esas alınan temel ilkeleri, birleşik finansal tablolara dahil edilen işletmelerin belirlenmesinde hangi yönetimin kullanıldığını da açıklar (KOBİ TFRS, Bölüm 9.30).

3. TAM SET TMS / TFRS'LER VE KOBİ TFRS KAPSAMINDA ORTAKLIK YATIRIMLARININ MUHASEBELEŞTİRİLMESİ VE RAPORLANMASINA İLİŞKİN UYGULAMALAR

Tezin bu bölümünde ortaklık yatırımları hakkında Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ve Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği' ne göre yapılan kayıtlara ve karşılaştırmalara yer verilmiştir.

3.1. İŞTİRAKLERDEKİ YATIRIMLARIN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği' nde iştirakler hesabı, işletmenin, doğrudan veya dolaylı olarak diğer şirketlerin yönetimine ve ortaklık politikalarının belirlenmesine katılmak üzere edindiği hisse senetleri veya ortaklık paylarının izlendiği hesaptır. İştirakler hesabı, bir ortaklıktaki en fazla % 50 oranında olan sermaye payları veya oy haklarının izlenmesinde kullanılır.¹³

Muhasebe standartlarına göre, iştirak yatırımında sermayedeki paydan ziyade karar almadaki oy hakkının önemli olduğunu açıklanmıştır. Standartlarda önemli etki olarak tanımlanan bu kavramın temel mantığı, Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği' nde de geçmektedir.

Tebliğde önemli etkiyle ilgili olarak, “İştirak edilen ortaklıklarda iştirak ilişkisinden bahsedebilmek için sermaye payı dikkate alınmaksızın sahip olunan oy hakkı veya yönetime katılma hakkının en az % 10 oranında bulunması gerekir.” Şeklinde bir açıklama bulunmaktadır.

İştirak üzerindeki etki hakkında, standartlar da ve Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği' nde paralel açıklamalar mevcuttur. Bu konuda standartlar ve mevcut uygulamayı ayıran tek husus bu etkinin oranıdır. Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği' nde bu oran %10 olarak belirtilirken, muhasebe standartlarına göre %20'dir.

¹³ 1 Seri No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği (26.12.1992)

3.1.1 İştirakteki Yatırımların İlk Muhasebeleştirilmesi

Yatırıma ilişkin ilk muhasebe kaydı; standartlarda, tek düzen muhasebe sisteminde ve vergi düzenlemelerinde aynıdır. İştirak, yatırımının elde etme maliyeti ile kayda alınır. KOBİ finansal raporlama standartları ile tam set arasında da bu konuda her hangi bir farklılık yoktur.

Örnek:

ABC A.Ş. 10.09.2010 tarihinde sermayesi 120.000 TL olan XYZ A.Ş.' nin hisselerin %25'ini 35.000 TL ödeyerek satın almıştır. ABC A.Ş.' nin XYZ A.Ş. üzerindeki oy hakkı, satın aldığı hisse sayısı kadardır.

_____ 10.09.2010 _____		
242 İŞTİRAKLER	35.000	
(224 ÖNEMLİ ETKİ TAŞIYAN İŞTİRAKLER)		35.000
102 BANKALAR		
_____	_____	

İlk muhasebeleştirme sırasında kayda esas tutar, ana ortaklığın sermaye içindeki payı değil, iştirak payına karşılık ödediği toplam tutardır.

Bazı durumlarda alış bedeli nominal tutarında altında olabilir. Böyle bir durumda da iştirak, nominal değeri ile değil alış bedeli ile kayda alınır.

3.1.2. Raporlama Dönemi

İştirakler ile ilgili raporlama döneminde, muhasebe düzenlemeleri arasında farklılıklar bulunmaktadır. İştirakten ana ortaklığın payına düşen dönem kâr ya da zarar payının kayıtları benzerlik gösterirken, diğer değerlemeler ve değer artışlarına ilişkin kayıtlar farklılık göstermektedir.

İlk muhasebeleştirme de yapılan kayıtların devamı olarak dönem sonu işlemlerinde aşağıdaki hususlar göz önünde tutulur.

- a) Tam set muhasebe standartlarına göre, iştirak yatırımı özkaynak yöntemine göre muhasebeleştirilir.
- b) KOBİ muhasebe standartlarına göre; iştirak yatırımının muhasebeleştirilmesinde maliyet yöntemi, gerçeğe uygun değer yöntemi ya da özkaynak yöntemlerinden birisi yatırımcı tarafından seçilir.
- c) Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği' ne göre; iştirak maliyet değeri ile piyasa değerinin düşük olanı ile değerlendirilir.
- d) Vergi Usul Kanunu' na göre iştirak envanterde de maliyet değeri ile değerlendirilir dolayısıyla değer düşüklüğü gider olarak kabul edilmez.

3.1.2.1. Özkaynak yönteminin ana ortaklık tarafından uygulanması

Maddi duran varlık değer artışının ana ortaklık tarafından muhasebeleştirilmesi için, ana ortaklığın özkaynak yöntemini kullanması gerekmektedir. Bu yöntem tam set muhasebe standartlarını uygulayan işletmeler için zorunlu tutulurken, KOBİ standartlarını uygulayan işletmeler için tercihe bırakılmıştır.

Uygulanmakta olan tek düzen muhasebe sisteminde ise, iştirak yatırımının maddi duran varlıklarındaki değer artışına istinaden ana ortaklık tarafından bir kayıt yapılmaz.

Örnek:

31.12.2010 tarihinde sona eren hesap dönemine ait XYZ A.Ş.' nin finansal durum tablosunun maddi duran varlık grubunda 27.000 TL'lik bir değer artışı gerçekleşmiştir.

Maddi duran varlık değer artışından ana ortaklığa düşen pay 6.750 TL'dir. İştirakin değer artışını özkaynağında raporladığı tutarın ana ortaklığa düşen payı da ana ortaklık tarafından diğer kapsamlı gelirden (özkaynak) gösterilir.

31.12.2010	
224 ÖNEMLİ ETKİ TAŞIYAN İŞTİRAKLER	6.750
553 ÖZKAYNAĞA DAYALI FİN. ARAÇ. GERÇEĞE UYGUN DEĞ. FARKI	6.750

Değer artışı değil de değer düşüklüğü olması durumunda ise iştirak kendi kayıtlarında, değer düşüklüğünü, varsa özkaynaktaki maddi duran varlık değer artışı hesabından düşer. Kuşkusuz söz konusu düşüş mevcut değer artış tutarından daha fazla olamaz. Değer artışı mevcut değilse değer düşüklüğünün tamamı, eğer mevcut artış yeterli değilse farkı zarar yazılır.

Ana ortaklık ise bununla ilgili kayıtlarda sadece özkaynaktaki düşüşü yansıtır. İştirakin kendi tablolarında zarar da gösterdiği kalem, ana ortaklığa toplam kâr yada zarar rakamı içinde gelir. Konuya aşağıda bir örnek verilmiştir.

31.12.2010 tarihinde sona eren hesap dönemine ait XYZ A.Ş.'nin finansal durum tablosunun maddi duran varlık grubunda 16.000 TL'lik bir değer düşüklüğü gerçekleşmiştir. Daha önceki raporlama dönemine ait finansal durum tablosunda ise söz konusu duran varlık grubuna ait değer artış kalemi 12.000 TL'dir.

a. İştirakin yapacağı muhasebe kaydı

31.12.2010	
550 MADDİ DURAN VARLIK YENİDEN DEĞERLEME DEĞER ARTIŞLARI	12.000
657 GERÇEĞE UYGUNDEĞER AZALIŞ ZARARLARI	4.000
256 MADDİ DURAN VARLIK DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI	16.000

b. Ana ortaklığın yapacağı muhasebe kaydı

Ana ortaklık, iştirak şirketin yapmış olduğu değer düşüklüğü kaydı ile ilgili olarak, sadece şirket özkaynağındaki azalıştan payına düşen kısmı muhasebeleştirir.

_____ 31.12.2010 _____	
553 ÖZKAYNAĞA DAYALI FİN. ARAÇ. GERÇEĞE UYGUN DEĞ. FARKI	4.000
224 ÖNEMLİ ETKİ TAŞIYAN İŞTİRAKLER	4.000
<u>12.000 x 0,30 = 4.000 TL</u>	

3.1.2.2. Dönem net kârının ana ortaklık tarafından muhasebeleştirilmesi

İştirakin kar yâda zararından ana ortaklığa düşen pay, ana ortaklık tarafından kâr yâda zarar olarak muhasebeleştirilir. Ancak ana ortaklığın payına düşen kâr ya da zararın muhasebeleştirme şekli ve zamanı açısından muhasebe standartları ile tekdüzen muhasebe sistemi arasında bazı farklılıklar vardır.

Muhasebe standartlarında, özkaynak yöntemini uygulayan bir ana ortaklık, rapor tarihi itibariyle iştirak yatırımından kendi payına düşen kâr ya da zarar tutarını kendi gelir tablosunda gösterir. Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği' ne göre ise rapor tarihi itibariyle böyle bir işlem söz konusu değildir. Uygulamada, iştirak tarafından kâr ya da zarar payının ortaklara dağıtılmasına ilişkin karar alındığı tarihte ilgili kayıt yapılır.

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği uygulamalarında söz konusu gelir kaydının bir sonraki dönemde yapılıyor olması da dönemsellik ilkesi açısından ayrı bir tartışma konusudur. Muhasebe standartları açısından yapılan kaydın zamanı ve içeriği muhasebenin temel ilkeleri açısından daha anlamlıdır.

Örnek:

XYZ A.Ş.' nin dönem net kârından ana ortaklığa düşen payı 2.325 TL'dir. Özkaynak yöntemini kullanan bir ana ortaklık tarafından yapılması gereken muhasebe kaydı aşağıdaki gibi olacaktır.

31.12.2010

224 ÖNEMLİ ETKİ TAŞIYAN İŞTİRAKLER	2.325
641 ÖZKAYNAK YÖN. DEĞ. YATIRIMLARIN KÂR / ZARAR PAYLARI	2.325

Yukarıdaki örnekte iştirak ile ana ortaklık arasında hiçbir transferin olmadığı varsayımı ile yapılmıştır. Bu varsayımın geçerli olmadığı durumda yapılacak kayıt aşağıda bir örnekle açıklanmıştır.

XYZ A.Ş' nin dönem net kârı 9.400 TL'dir. Ana ortaklığa ait hasılatın 4.800 TL'si iştirake yapılan satışlardan kaynaklanmaktadır. Bu hasılatı yaratan satışların maliyeti 4.200 TL'dir. İştirak bu malların yarısını satmış durumdadır.

Bu durumda; iştirak yatırımın ana ortaklığa düşen kâr payının tamamı ana ortaklığın gelir tablosuna alınamaz. Çünkü, iştirakin satış maliyetleri içinde ana ortaklıktan yapmış olduğu alışın bedeli de bulunmaktadır. Ana ortaklığın kendi payına düşen tutar hesaplanırken aşağıdaki yol izlenebilir.

- Ana ortaklığın, şirkete yaptığı satışlardan elde ettiği satış kârı:
 $4.800 - 4.200 = 600 \text{ TL}$
- Şirketin, ana ortaklıktan aldığı malları 3. kişilere satmasıyla satışların maliyetine aldığı tutar:
 $4.800 / 2 = 2.400 \text{ TL.}$
- Ana ortaklığın şirkete yaptığı satışlardan elde ettiği satış kârından, şirketin satış maliyetlerinin içinde olan tutar:
 $600 / 2 = 300 \text{ TL (Geri kalan tutar hala iştirakin stoklarının içinde bulunmakta)}$

Ana ortaklık eğer bir düzeltme yapmaz ise, yapmış olduğu satıştan elde ettiği satış kârının bir kısmı, iştirak üzerinden tekrar kendisine maliyet olarak yansıtacaktır. Çünkü, ana ortaklığın elde ettiği 600 TL' satış kârının bir kısmı iştirakte satış maliyetinin içindedir.

İştirakten gelen kâr payı : $9.400 \times 0,25 = 2.350$ TL

Düzeltilmesi gereken tutar: $300 \times 0,25 = 75$ TL

Toplam : **2.425 TL**

_____ 31.12.2010 _____	
224 ÖNEMLİ ETKİ TAŞIYAN İŞTİRAKLER	2.425
641 ÖZKAYNAK YÖN. DEĞ. YATIRIMLARIN	
KAR / ZARAR PAYLARI	2.425

3.1.4. İştirakteki Yatırımların Muhasebeleştirilmesine İlişkin Örnek Uygulama

Aşağıdaki iştirakteki yatırımlar ile ilgili örnekler, muhasebe standartları ve halen uygulanmakta olan Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği' ne göre yapılması gereken kayıtlar karşılaştırılarak gösterilmiştir.

1. 02.03.2010 tarihinde şirket 200.000 TL sermayeli Siyah A.Ş. hisselerinin %25'lik kısmına 70.000 TL ödeyerek sahip olmuştur.

Tam set muhasebe standartları ve KOBİ muhasebe standartlarına göre muhasebeleştirme:

_____ 02.03.2010 _____	
224 ÖNEMLİ ETKİ TAŞIYAN İŞTİRAKLER	70.000
102 BANKALAR HESABI	70.000

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği' ne göre muhasebeleştirme;

_____ 02.03.2010 _____	
242 İŞTİRAKLER	70.000
102 BANKALAR HESABI	70.000

2. 06.06.2010 tarihinde şirket, 300.000 TL sermayeli BEYAZ A.Ş. hisselerinin %5'lik kısmına 30.000 TL ödeyerek sahip olmuştur. Şirketin almış olduğu ortaklık payı, kurucu ortak payı olup, BEYAZ A.Ş.'nin yönetim kurulunun atanmasında %35 lik oy hakkı vermektedir.

Tam set muhasebe standartları ve KOBİ muhasebe standartlarına göre muhasebeleştirme:

_____ 06.06.2010 _____	
224 ÖNEMLİ ETKİ TAŞIYAN İŞTİRAKLER	30.000
102 BANKALAR HESABI	30.000

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği' ne göre muhasebeleştirme;

_____ 06.06.2010 _____	
242 İŞTİRAKLER	30.000
102 BANKALAR HESABI	30.000

3. 31.12.2010 tarihinde SİYAH A.Ş. hakkındaki bazı bilgiler aşağıdaki gibidir.
- Şirketin maddi duran varlık değerlemesinden kaynaklanan diğer kapsamlı gelirindeki artış 18.000 TL'dir.
 - Şirketin dönem net kârı 12.000 TL' dir.

- c) Ana ortaklığın satışlarının içindeki 11.000 TL'lik kısım SİYAH A.Ş' ye yapılan satıştır. Bu satışa ilişkin satış maliyeti 9.000 TL'dir. İlgili ürünlerin hepsi SİYAH A.Ş. tarafından dönem içinde satılmıştır.

Tam set muhasebe standartları, KOBİ muhasebe standartlarına göre muhasebeleştirme:

- a) Maddi duran varlık değer artışından ana ortaklığa düşen payın muhasebe kaydı:

$$18.000 \times 0,25 = 4.500 \text{ TL}$$

_____ 31.12.2010 _____	
224 ÖNEMLİ ETKİ TAŞIYAN İŞTİRAKLER	4.500
553 ÖZKAYNAĞA DAYALI FİN. ARAÇ.	4.500
GERÇEĞE UYGUN DEĞ. FARKI	

- b) Dönem net kârının muhasebeleştirilmesi:

İştirakin dönem kârından ana ortaklığa düşen pay:

$$12.000 \times 0,25 = 4.000 \text{ TL}$$

_____ 31.12.2010 _____	
224 ÖNEMLİ ETKİ TAŞIYAN İŞTİRAKLER	4.000
641 ÖZKAYNAK YÖN. DEĞ. YATIRIMLARIN	4.000
KÂR / ZARAR PAYLARI	

- c) Taraflar arasındaki satış işlemlerinin finansal tablolara yansıtılması:

Ana ortaklığın iştirake yaptığı satışlardan elde ettiği satış kârı:

$$11.000 - 9.000 = 2.000 \text{ TL}$$

Ana ortaklığın kendine düşen pay üzerinden yapması gereken düzeltme:

2.000 x 0,25=500 TL (İştirake ait satışların maliyeti içindeki, ana ortaklığın bu satıştan elde ettiği satış kârından payına düşen tutar.)

_____ 31.12.2010 _____	
224 ÖNEMLİ ETKİ TAŞIYAN İŞTİRAKLER	500
641 ÖZKAYNAK YÖN. DEĞ. YATIRIMLARIN KÂR / ZARAR PAYLARI	500

Bu kayıt biçimi, özkaynak yöntemini uygulayan ana ortaklık için geçerlidir. Bu örnek tam set muhasebe standartlarına göre raporlama yapan ana ortaklık için ve KOBİ standartlarına göre raporlama yapan ve özkaynak yöntemini seçen ana ortaklıklar için geçerlidir. KOBİ muhasebe standartlarını uygulayan ana ortaklıklar eğer gerçeğe uygun değer veya maliyet değeri yöntemlerini seçmişler ise, bu örnekteki olaylar ile ilgili herhangi bir muhasebe kaydı yapmazlar.

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği' ne göre muhasebeleştirme;

Dönem sonunda bu örneğe ilişkin, uygulanmakta olan tek düzen muhasebe sisteminde her hangi bir kayıt yapılmaz.

4. 31.12.2010 tarihinde BEYAZ A.Ş. hakkındaki bazı bilgiler aşağıdaki gibidir.
- Şirketin diğer kapsamlı gelirinde maddi duran varlıklara ilişkin değer artışı 25.000 TL'dir.
 - Diğer kapsamlı gelirindeki 12.000 TL'lik artış, yurtdışı iştirakinin çevrim farklarından kendisine düşen payıdır.
 - Dönem net kârı 60.000 TL'dir.
 - Şirket tarafından ana ortaklığa 120.000 TL'lik satış yapılmış olup ilgili satışın maliyeti 85.000 TL'dir.
 - BEYAZ A.Ş.'nin dönem sonundaki hisse senetlerinin borsadaki birim fiyatı 2,5 TL'dir.

Tam set muhasebe standartları, KOBİ muhasebe standartlarına göre muhasebeleştirme:

a) ve b) Kapsamlı gelirdeki değişimlerin etkisi:

Maddi duran varlık değer artışı	:	25.000 TL x 0,05 = 1.250 TL	
Kur çevrim farkları	:	12.000 TL x 0,05 = 600 TL	
Toplam	:	37.000 TL	1.850 TL

_____ 31.12.2010 _____		
224 ÖNEMLİ ETKİ TAŞIYAN İŞTİRAKLER		1.850
553 ÖZKAYNAĞA DAYALI FİN. ARAÇ.		1.850
GERÇEĞE UYGUN DEĞ. FARKI		

c) Dönem net kârının muhasebeleştirilmesi:

İştirakin dönem kârından ana ortaklığa düşen pay:

$$60.000 \times 0,05 = 3.000 \text{ TL}$$

_____ 31.12.2010 _____		
224 ÖNEMLİ ETKİ TAŞIYAN İŞTİRAKLER		3.000
641 ÖZKAYNAK YÖN. DEĞ. YATIRIMLARIN		3.000
KÂR / ZARAR PAYLARI		

d) Taraflar arasındaki satış işlemlerinin muhasebeleştirilmesi:

İştirakin ana ortaklığa yaptığı satışlardan elde ettiği satış kârı:

$$120.000 - 85.000 = 35.000 \text{ TL}$$

Ana ortaklığın kendine düşen pay üzerinden yapması gereken düzeltme:

$35.000 \times 0,05 = 1.750$ TL (İştirakin ana ortaklık ile yapmış olduğu satış işleminin kârı aynı zamanda ana ortaklığın maliyetidir. Bu satış kârından ana ortaklığa düşen pay ana ortaklıkta yazılacak rakamdan indirilir)

31.12.2010	
641 ÖZKAYNAK YÖN. DEĞ. YATIRIMLARIN KÂR / ZARAR PAYLARI	1.750
224 ÖNEMLİ ETKİ TAŞIYAN İŞTİRAKLER	1.750

Yapılan bu kayıt, özkaynak yöntemini uygulayan ana ortaklık için geçerlidir. Bu örnek tam set muhasebe standartlarına göre raporlama yapan ana ortaklık için ve KOBİ standartlarına göre raporlama yapan ve özkaynak yöntemini seçen ana ortaklıklar için geçerlidir. KOBİ muhasebe standartlarını uygulayan ana ortaklıklar eğer gerçeğe uygun değer veya maliyet değeri yöntemlerini seçmişler ise, bu örnekteki olaylar ile ilgili herhangi bir muhasebe kaydı yapmazlar.

e) Borsada işlem gören hisse senetlerinin dönem sonu değerlemesi:

Gerçeğe uygun değer yöntemi sadece KOBİ standartlarını uygulayan işletmeler için bir tercih olarak belirtilmiştir. KOBİ standartlarında da bununla ilgili olarak, söz konusu şirketin fazla maliyete katlanmadan gerçeğe uygun değer tespitini yapabilmesi gerekir. Bir şirketin hisse senetlerinin borsaya kote olması, şirketin gerçeğe uygun değerinin kolay bir şekilde tespitine olanak sağlamaktadır. Bu örnekteki raporlama yöntemini seçen bir KOBİ söz konusu muhasebe kaydını aşağıdaki gibi yapacaktır.

Gerçeğe uygun değeri: $15.000 \text{ adet} \times 2,5 \text{ TL} = 37.500 \text{ TL}$.

Aradaki fark: $37.500 \text{ TL} - 30.000 \text{ TL} = 7.500 \text{ TL}$

31.12.2010	
224 ÖNEMLİ ETKİ TAŞIYAN İŞTİRAKLER	7.500
647 GERÇEĞE UYGUN DEĞ. ARTIŞ KÂRLARI	7.500

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği' ne göre muhasebeleştirme;

Dönem sonunda bu örneğe ilişkin, uygulanmakta olan tek düzen muhasebe sisteminde her hangi bir kayıt yapılmaz.

5. 26.02.2011 tarihinde BEYAZ A.Ş. tarafından yapılan genel kurul toplantısında dönem net kârının 10.000 TL'lik kısmının ortaklara dağıtılmasına karar verilmiştir.

Tam set muhasebe standartları, KOBİ muhasebe standartlarına göre muhasebeleştirme:

Dağıtılacak kârdan ana ortaklığa düşen pay: $10.000 \times 0,05 = 500$ TL

_____ 26.02.2011 _____	
102 BANKALAR	500
224 ÖNEMLİ ETKİ TAŞIYAN İŞTİRAKLER	500

KOBİ muhasebe standartlarında, gerçeğe uygun değer ya da maliyet yöntemini seçmiş bir ana ortaklık, söz konusu temettü dağıtımına ilişkin kaydı aşağıdaki gibi yapacaktır.

_____ 26.02.2011 _____	
102 BANKALAR	500
640 YATIRIMLARDAN TEMETTÜ GELİRLERİ	500

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği' ne göre muhasebeleştirme;

Uygulanmakta olan tek düzen muhasebe sistemine göre ise, örneğe ilişkin muhasebe kaydı aşağıdaki gibi yapılmaktadır.

26.02.2011

102 BANKALAR

500

640 İŞTİRAKLERDEN TEMETTÜ GELİRLERİ

500

6. 31.12.2011 tarihinde SİYAH A.Ş. hakkındaki bazı bilgiler aşağıdaki gibidir.

- a) Şirket tarafından yapılan yeniden değerlendirme çalışması sonucunda şirketin maddi duran varlıklarında 23.000 TL'lik değer düşüklüğü gerçekleştiği tespit edilmiştir.
- b) Şirketin dönem net kârı 26.000 TL'dir.
- c) Ana ortaklığın satışlarının içindeki 21.000 TL'lik kısım SİYAH A.Ş. 'ye yapılmıştır. Söz konusu satışa ilişkin maliyet 17.000 TL'dir. Söz konusu satışa konu malların %75' i iştirak tarafından satılmış geri kalanlar ise stoklardadır.

Tam set muhasebe standartları, KOBİ muhasebe standartlarına göre muhasebeleştirme:

- a) Maddi duran varlık değer düşüklüğünden ana ortaklığa düşen payın muhasebe kaydı:

Şirketin daha önceden özkaynağında raporlanan maddi duran varlıklarına ilişkin değer artışı 18.000 TL olarak kayıtlanmıştı. Söz konusu değer düşüklüğü özkaynaklar içindeki değer artış tutarının üzerindedir. Değer düşüklüğünün daha önce kayıtlanmış değer artışlarını aşan miktarı gelir tablosunda raporlanır.

İştirak tarafından yapılan kayıtlarda 18.000 TL'lik tutar özkaynaktan düşülür. $23.000 - 18.000 = 5.000$ TL'lik değer düşüklüğü iştirak tarafından gelir tablosunda zarar olarak gösterilir.

Ana ortaklık bu işlemle ilgili olarak sadece özkaynaktaki değişimi muhasebeleştirir. Çünkü gelir tablosuna yansıyan değer düşüklüğü etkisi, gelir tablosunun sonucu olarak zaten ana ortaklık tarafından gelir tablosunda gösterilecektir.

_____ 31.12.2011 _____	
553 ÖZKAYNAĞA DAYALI FİN. ARAÇ. GERÇEĞE UYGUN DEĞER FARKI	4.500
224 ÖNEMLİ ETKİ TAŞIYAN İŞTİRAKLER	4.500

b) Dönem net kârından ana ortaklığa düşen payın muhasebe kaydı:

$$26.000 \text{ TL} \times 0,25 = 6.500 \text{ TL}$$

_____ 31.12.2011 _____	
224 ÖNEMLİ ETKİ TAŞIYAN İŞTİRAKLER	6.500
641 ÖZKAYNAK YÖN. DEĞ. YATIRIMLARIN KÂR / ZARAR PAYLARI	6.500

c) Taraflar arasındaki satış işlemlerinin muhasebeleştirilmesi:

Ana ortaklığın yapmış olduğu satıştan elde ettiği satış kârı $21.000 - 17.000 = 4.000$ TL'dir. Satışı yapılan bu malların %75'i satıldığı için, iştirake ait satışların maliyetinin içinde $21.000 \times 0,75 = 15.750$ TL ana ortaklıkla yapılan işlemde kaynaklanan bir tutar yer almaktadır.

Bu maliyet tutarında $4.000 \times 0,75 = 3.000$ TL ana ortaklığın satış kârı da bulunmaktadır. Bu tutar içinden ana ortaklığa düşen tutar ise, $3.000 \times 0,05 = 1.500$ TL olup bu tutarın iştiraktan alınan dönem net kârı üzerinde düzeltilmesi gerekmektedir.

_____ 31.12.2011 _____	
224 ÖNEMLİ ETKİ TAŞIYAN İŞTİRAKLER	1.500
641 ÖZKAYNAK YÖN. DEĞ. YATIRIMLARIN KÂR / ZARAR PAYLARI	1.500

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği' ne göre muhasebeleştirme;

Uygulanmakta olan tek düzen muhasebe sistemine göre ise, örneğe ilişkin muhasebe kaydı aşağıdaki gibi yapılmaktadır.

7. 31.12.2011 tarihinde BEYAZ A.Ş. hakkındaki bazı bilgiler aşağıdaki gibidir.
- Şirket tarafından yaptırılan yeniden değerlendirme çalışmasında maddi duran varlıklarındaki değer düşüklüğünün 4.500 TL olduğu tespit edilmiştir.
 - Yurt dışı iştirakinden kaynaklanan çevrim farkları 4.000 TL'dir.
 - Dönem sonu net zararı 11.000 TL'dir.
 - Şirketin ana ortaklığa 46.000 TL 'lik satışı bulunmaktadır. İlgili satışa ait satış maliyeti 41.000 TL'dir.
 - Şirketin borsadaki hisse senetlerinin birim fiyatı 1,9 TL'dir.

Tam set muhasebe standartları, KOBİ muhasebe standartlarına göre muhasebeleştirme:

- Maddi duran varlık değer düşüklüğünden ana ortaklığa düşen payın muhasebe kaydı:

Bu şirketteki maddi duran varlık değer düşüklüğü, daha önceki değer artış tutarının altında olduğu için, $4.500 \times 0,05 = 255$ TL'lik tutarın tamamı diğer kapsamlı gelirden düşülür.

_____ 31.12.2011 _____

553 ÖZKAYNAĞA DAYALI FİN. ARAÇ. GERÇEĞE
UYGUN DEĞER FARKI

225

224 ÖNEMLİ ETKİ TAŞIYAN İŞTİRAKLER

225

b) Kur çevrim farklarının muhasebeleştirilmesi:

Ana ortaklığın payına düşen ve çevrim farklarından kaynaklanan değer $4.000 \times 0,05 = 200$ TL olarak muhasebeleştirilir.

31.12.2010	
224 ÖNEMLİ ETKİ TAŞIYAN İŞTİRAKLER	200
553 ÖZKAYNAĞA DAYALI FİN. ARAÇ. GERÇEĞE UYGUN DEĞ. FARKI	200

c) Dönem net zararının ana ortaklığa düşen payının muhasebeleştirilmesi:

Ana ortaklığın payına düşen zarar $11.000 \times 0,05 = 550$ TL'dir.

31.12.2011	
641 ÖZKAYNAK YÖN. DEĞR. YATIRIMLARIN KÂR / ZARAR PAYLARI	550
224 ÖNEMLİ ETKİ TAŞIYAN İŞTİRAKLER	550

d) Taraflar arasındaki satış işlemlerinin muhasebeleştirilmesi:

İştirakin ana ortaklığa yapmış olduğu satışlardan elde ettiği brüt satış kârı $46.000 - 41.000 = 5.000$ TL'dir. Bu tutarın $5.000 \times 0,05 = 250$ TL'lik kısmı ana ortaklığın payına düşen tutardır. Bu tutar ana ortaklığın kendi gelir tablosuna aldığı kar/zarar payından düşülür.

31.12.2011	
641 ÖZKAYNAK YÖN. DEĞR. YATIRIMLARIN KÂR / ZARAR PAYLARI	250
224 ÖNEMLİ ETKİ TAŞIYAN İŞTİRAKLER	250

e) Gerçeğe uygun değerın muhasebeleştirilmesi:

Gereğe uygun değer yöntemini seçen KOBİ için, yeni değer tespitinde daha önceki yapılmış olana kayıtlarda göz önünde bulundurularak değerlendirme çalışması yapılır.

Gerçeğe uygun değeri: 15.000 adet x 1,9 = 28.500 TL.

Değer Düşüklüğü: 37.500 – 28.500 = 9.000 TL

_____ 31.12.2010 _____	
657 GERÇEĞE UYGUN DEĞER AZALIŞ VE ZARARLARI	9.000
224 ÖNEMLİ ETKİ TAŞIYAN İŞTİRAKLER	9.000
_____	_____

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği' ne göre muhasebeleştirme;

Uygulanmakta olan tek düzen muhasebe sisteminde, iştirakler maliyet değeri ile piyasa değerinin düşük olanı ile değerlendirilmektedir. Örnekte, şirketin hisse senetlerinin değeri, alış tarihindeki değerinin altına düştüğü için piyasa değeri esas alınacaktır. Bununla ilgili muhasebeleştirme aşağıdaki gibi yapılmaktadır.

Değer düşüklüğü: (15.000 x 2) – (15.000 x 1,9) = 1.500 TL

_____ 31.12.2010 _____	
659 DİĞER OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR	9.000
242 İŞTİRAKLER	9.000
_____	_____

3.2. BAĞLI ORTAKLIKLARDAKİ YATIRIMLARIN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği hesap planında bağlı ortaklıklar ile ilgili hesabın açıklaması yapılırken, işletmenin doğrudan veya dolaylı olarak yüzde 50 oranından fazla sermaye ya da oy hakkına veya en az bu oranda yönetim çoğunluğunu

seçme hakkına sahip olduğu iştiraklerin sermaye paylarının izlendiği hesap olduğu açıklanmıştır. Bağlı ortaklığın sahipliğinin belirlenmesinde yukarıdaki kıstaslardan, yönetim çoğunluğunu seçme hakkı, esas alınacağı da belirtilmiştir.¹⁴

Muhasebe standartlarında bağlı ortaklıklar ile ilgili açıklamalar yapılırken, iştiraklerde olduğu gibi bağlı ortaklıklar için de ortaklığın varlıklarındaki haklardan ziyade kontrol üzerindeki paya bakılmaktadır. Bağlı ortaklık muhasebe standartlarında tanımlanırken; “Adi ortaklıklar gibi tüzel kişiliği olmayan işletmeler de dâhil olmak üzere, başka işletme (ana ortaklık olarak bilinen) tarafından kontrol edilen işletmelerdir” şeklinde tanımlanmıştır.

Görüldüğü üzere, muhasebe sistemi uygulama genel tebliğindeki tanım ile muhasebe standartlarındaki tanım benzer tanımlardır. Her iki düzenleme de açıklanan bağlı ortaklık kavramları arasında özü itibariyle fark yoktur.

3.2.1. Bağlı Ortaklıklardaki Yatırımların İlk Muhasebeleştirilmesi

Yatırım yapılan bağlı ortaklığa ilişkin ilk muhasebeleştirme kaydı, hem Uluslararası Finansal Raporlama Standartları hem de Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği’ ne göre aynı yapılmaktadır. Yatırım yapılan bağlı ortaklık, yatırımının ilk elde etme maliyeti ile kayda alınır. Vergi otoriteleri de bu konuda Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ve Muhasebe Standartları Kurulu ile aynı görüştedir. KOBİ finansal raporlama standartları ile tam set arasında da bu konuda herhangi bir ayırım yoktur.

Örnek:

ABC A.Ş. 03.04.2010 tarihinde sermayesi 160.000 TL olan XYZ A.Ş.’ nin hisselerin %75’ini 150.000 TL ödeyerek satın almıştır. ABC A.Ş.’ nin XYZ A.Ş. üzerindeki oy hakkı, satın aldığı hisse sayısı kadardır. Bu yatırımın ilk muhasebeleştirilmesi aşağıdaki gibi olacaktır.

¹⁴ 1 Seri No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği (26.12.1992)

03.04.2010	
226 BAĞLI ORTAKLIKLAR	150.000
102 BANKALAR	150.000

Tam set muhasebe standartları, KOBİ muhasebe standartları ve muhasebe sistemi uygulama genel tebliği açısından, ilgili yatırım işlemine ait muhasebeleştirme kaydı yukarıdaki gibidir.

3.2.2. Raporlama Dönemi

Raporlama döneminde, ana ortaklık tarafından hazırlanan finansal tablolar, bağlı ortaklığının finansal tabloları ile kendisinin finansal tablolarını tek bir tabloymuş gibi gösterir. Bu işlem genellikle tam konsolidasyon işlemi olarak adlandırılır.

Konsolidasyon işlemi yapılırken öncelikle dikkat edilmesi gereken hususlar; muhasebe politikaları, şirketlerin raporlama tarihleri ve şirketler arasında gerçekleşen işlemlerdir. Bağlı ortaklığın muhasebe politikaları eğer ana ortaklıktan farklı ise öncelikle bunlar üzerinde düzeltme yapılarak ana ortaklığın muhasebe politikaları uygulanır.

Raporlama tarihlerinin farklı olması durumunda (Örneğin, futbol takımlarının sezonları normal şirketlerinkinden farklıdır) ise ana ortaklığın raporlama tarihine en yakın tarihteki finansal tablolar ile konsolidasyon yapılır.

Şirketlerin kendi aralarındaki borç, alacak, gelir ve gider kalemlerinde hareketler ve bakiyeler bulunmaktaysa, bunlar da konsolidasyon esnasında elimine edilmek zorundadır.

Örnek:

Bir önceki örneğimizde ABC A.Ş. ve XYZ A.Ş.'nin finansal durum tabloları aşağıdaki gibidir.

ABC A.Ş. 31.12.2010 Tarihli Finansal Durum Tablosu

Dönen Varlıklar	550.000	Kısa Vadeli Borçlar	280.000
Duran Varlıklar	650.000	Uzun Vadeli Borçlar	620.000
		Özkaynaklar	300.000
	1.200.000		1.200.000

XYZ A.Ş. 31.12.2010 Tarihli Finansal Durum Tablosu

Dönen Varlıklar	190.000	Kısa Vadeli Borçlar	120.000
Duran Varlıklar	320.000	Uzun Vadeli Borçlar	230.000
		Özkaynaklar	160.000
	510.000		510.000

$$\text{Şerefiye} = 150.000 - (160.000 \times 0,75) = 30.000 \text{ TL}$$

$$\text{Azınlık Payı} = 160.000 - (160.000 \times 0,75) = 40.000 \text{ TL}$$

Bilanço Kalemleri	ABC A.Ş.	XYZ A.Ş.	Eliminasyon işlemleri		Konsolide Finansal Durum Tablosu
			Borç	Alacak	
Dönen Varlıklar	550.000	190.000			740.000
Bağlı Ortaklıklar	150.000			150.000	0
Diğer Duran Varlıklar	500.000	320.000			820.000
Şerefiye			30.000		30.000
Aktif Toplam	1.200.000	510.000	30.000	150.000	1.590.000
Kısa V. Borçlar	280.000	120.000			400.000
Uzun V. Borçlar	620.000	230.000			850.000
Sermaye	300.000	160.000	160.000		300.000
Azınlık Payı				40.000	40.000
Pasif Toplam	1.200.000	510.000	160.000	40.000	1.590.000

15

¹⁵ Bu örnek Prof. Dr. Nalân AKDOĞAN ve Prof Dr. Nejat TENKER'in Finansal Tablolar ve Maliz Analiz Tekniği kitabındaki örneklerden uyarlanmıştır (2007),(12. Baskı), Ankara: Gazi Kitabevi

Bu örnekte ana ortaklık ve bağı ortaklığın arasındaki işlem olmadığı varsayılmıştır. Ortaklıklar arasında borç alacak ilişkisi olması halinde bu tablo doğal olarak farklı olacaktır.

Bağı ortaklıkların finansal tablolarının konsolidasyona dahil edilerek ana ortaklık tarafından hazırlanması uygulamadaki muhasebe sistemi gereğince de aynı şekilde olmaktadır. Muhasebe standartlarının mevcut uygulama ile arasında bu konuda bir fark yoktur.

KOBİ'ler için hazırlanan finansal raporlama standartlarında da bu konuda bir farklılık söz konusu değildir. Uygulama zorunluluğu ve istisnalar tam set ile aynıdır.

3.2.3. Bağı Ortaklık Yatırımlarının Muhasebeleştirilmesine İlişkin Örnek

- 1) ABC A.Ş. 03.11.2010 tarihinde XYZ A.Ş.'nin %80'lik payını 220.000 TL'ye satın almıştır.

_____ 03.11.2010 _____	
226 BAĞLI ORTAKLIKLAR	220.000
102 BANKALAR	220.000
_____	_____

- 2) ABC A.Ş. ve XYZ A.Ş.'nin 31.12.2010 tarihli finansal durum ve kapsamlı gelir tabloları aşağıdaki gibidir.

Bilanço Kalemleri	ABC A.Ş.	XYZ A.Ş.
DÖNEN VARLIKLAR	1.293.010	205.533
Nakit ve Naki Benzerleri	125.400	15.203
Finansal Yatırımlar	120.000	0
Ticari Alacaklar	365.700	65.820
Diğer Alacaklar	132.540	4.520
Stoklar	524.860	56.480
Diğer Dönen Varlıklar	24.510	63.510
DURAN VARLIKLAR	976.350	326.957
Ticari Alacaklar	56.000	0
Diğer Alacaklar	125.030	25.000
Finansal Yatırımlar	220.000	0
Maddi Duran Varlıklar	560.320	301.957
Diğer Duran Varlıklar	15.000	0
Şerefiye		
AKTİF TOPLAMI	2.269.360	532.490

KISA VAD. YAB. KAY.	468.800	178.140
Finansal Borçlar	235.400	35.000
Ticari Borçlar	126.000	85.640
Diğer Borçlar	95.000	57.500
Diğer Kısa Vad. Yab. Kay.	12.400	
UZUN VAD. YAB. KAY.	457.540	79.200
Finansal Borçlar	140.000	0
Ticari Borçlar	65.000	0
Diğer Borçlar	124.000	15.000
Borç ve Gid. Karşılıkları	128.540	64.200
ÖZKAYNAKLAR	1.343.020	275.150
Ödenmiş Sermaye	1.000.000	180.000
Geçmiş Yıllar Karları	169.976	34.000
Yasal Yedekle	65.420	12.500
Dönem Net Kârı	107.624	48.650
PASİF TOPLAMI	2.269.360	532.490

Gelir Tablosu Kalemleri	ABC A.Ş.	XYZ A.Ş.
Net Satışlar	7.540.062	1.654.800
Satışların Maliyeti	(5.975.620)	(854.621)
Brüt Satış Kârı	1.564.442	800.179
Faaliyet Giderleri	(1.385.960)	(687.325)
Diğer Faaliyet Gelirleri	268.540	65.800
Diğer Faaliyet Giderleri	(215.780)	(78.653)
Faaliyet Kârı	231.242	100.001
Finansal Gelirler	165.240	6.235
Finansal Giderler	(186.840)	(14.680)
Sürdürülen Faaliyet Vergi Öncesi Karı (Zararı)	209.642	91.556
Dönemin Vergi Gideri	(65.480)	(25.630)
Ertelenmiş Vergi Gelir (Gideri)	(36.538)	(17.276)
DÖNEM NET KÂRI	107.624	48.650

- a) ABC A.Ş.' nin ticari alacaklarının içindeki 35.700 TL' lik tutar XYZ A.Ş.' ne gerçekleştirilen satışlardan kaynaklanmaktadır.
- b) ABC A.Ş.' nin diğer alacaklar içindeki 24.000 TL' lik tutar XYZ A.Ş' ne verilen borçtan kaynaklanmaktadır.
- c) XYZ A.Ş. nin alışlarının tamamı ana ortaklıktan olup, ana ortaklığın bu satışlardan elde ettiği kâr marjı %14'tür.

Muhasebeleştirme:

- 1) Ticari alacakların ve borçların eliminasyon kaydı.

_____ 31.12.2010 _____	
TİCARİ BORÇLAR (XYZ A.Ş.)	35.700
TİCARİ ALACAKLAR (ABC A.Ş.)	35.700
_____	_____

2) Diğer alacaklar ve borçların eliminasyon kaydı.

_____ 31.12.2010 _____	
DİĞER BORÇLAR (XYZ A.Ş.)	24.000
DİĞER ALACAKLAR (ABC A.Ş.)	24.000

3. Satışların ve maliyetlerin eliminasyonu.

Ana ortaklığa yapılan satışların tamamı ana ortaklıktan olduğu için, tarafların kendi arasında işlemde kaynaklanan grup içi satış kârının iptali gerekmektedir. Bağlı ortaklığın satışlarının maliyeti kadar tutar aynı zamanda ana ortaklığın satışları içindeki tutar olduğu için karşılıklı olarak iptal edilir.

_____ 31.12.2010 _____	
YURT İÇİ SATIŞLAR (XYZ A.Ş.)	854.621
SATIŞLARIN MALİYETİ (ABC A.Ş.)	854.621

4. Stoklar içindeki ilişkili taraf tutarlarının eliminasyonu.

Bağlı ortaklık içindeki 56.480 TL'lik stok tutarının tamamı ana ortaklıktandır. Bu tutarın içinde ana ortaklığın %14 oranında kârı bulunmakta olup bu tutar 6.936 TL'dir.

_____ 31.12.2010 _____	
YURT İÇİ SATIŞLAR (XYZ A.Ş.)	56.480
SATIŞLARIN MALİYETİ (ABC A.Ş.)	49.544
STOKLAR (XYZ A.Ş.)	6.936

5. Sermaye paylarının eliminasyonu.

Ana ortaklığa ait şerefiye : $220.000 - (226.500 \times 0,80) = 38.800$ TL

Azınlığa ait şerefiye : $(38.800 / 0,8) \times 0,2 = 9.700$ TL

TOPLAM ŞEREFİYE 48.500 TL

Ana ortaklığın hesaplarından elimine edilecek tutar: 220.000 TL

Azınlık payları adına elimine edilecek tutar: $(226.500 \times 0,2) + 9.700 = 55.000$ TL

31.12.2010		
ŞEREFİYE		48.500
ABC A.Ş.	38.800	
XYZ A.Ş.	9.700	
ÖDENMİŞ SERMAYE (XYZ A.Ş.)		180.000
GEÇMİŞ YILLAR KÂRI (XYZ A.Ş.)		34.000
YASAL YEDEKLER (XYZ A.Ş.)		12.500
	BAĞLI ORTAKLIKLAR (ABC A.Ş.)	220.000
	AZINLIK PAYLARI	55.000

Gelir Tablosu Kalemleri	ABC A.Ş.	XYZ A.Ş.	DÜZELTMELER		KONSOLİDE TABLO
			BORÇ	ALACAK	
Net Satışlar	7.540.062	1.654.800	854.621 ⁽³⁾ 56.480 ⁽⁴⁾		8.283.761
Satışların Maliyeti	(5.975.620)	(854.621)		854.621 ⁽³⁾ 49.544 ⁽⁴⁾	(5.926.076)
Brüt Satış Kârı	1.564.442	800.179			2.357.685
Faaliyet Giderleri	(1.385.960)	(687.325)			(2.073.285)
Diğer Faaliyet Gelirleri	268.540	65.800			334.340
Diğer Faaliyet Giderleri	(215.780)	(78.653)			(294.433)
Faaliyet Kârı	231.242	100.001			324.307
Finansal Gelirler	165.240	6.235			171.475
Finansal Giderler	(186.840)	(14.680)			(201.520)
Sürdürülen Faaliyet Vergi Öncesi Karı	209.642	91.556			294.262
Dönemin Vergi Gideri	(65.480)	(25.630)			(91.110)
Ertelenmiş Vergi Gelir (Gideri)	(36.538)	(17.276)			(53.814)
DÖNEM NET KÂRI	107.624	48.650	911.101	904.165	149.338
KONSOLDE KÂRIN DAĞILIMI					
Ana Ortaklık Payı %80					119.470
Azınlık Payı %20					29.868

Net satışlar ve satışların maliyeti ile ilgili eliminasyon tutarlarının arasında 6.936 TL'lik fark bulunmaktadır. Bu fark, ABC A.Ş.'nin XYZ A.Ş.'e yaptığı satış işleminden kaynaklanan satış kârıdır. Bu tutar hala XYZ A.Ş.'nin stoklarındaki malların alış maliyeti içinde olup gerekli düzeltme XYZ A.Ş.'nin stokları üzerinden yapılmıştır.

Bilanço Kalemleri	ABC A.Ş.	XYZ A.Ş.	DÜZELMELER		KONSOLİDE
			BORÇ	ALACAK	
DÖNEN VARLIKLAR	1.293.010	205.533			1.431.907
Nakit ve Naki Benzerleri	125.400	15.203			140.603
Finansal Yatırımlar	120.000	0			120.000
Ticari Alacaklar	365.700	65.820		35.700 (1)	395.820
Diğer Alacaklar	132.540	4.520		24.000 (2)	113.060
Stoklar	524.860	56.480		6.936 (4)	574.404
Diğer Dönen Varlıklar	24.510	63.510			88.020
DURAN VARLIKLAR	976.350	326.957			1.131.807
Ticari Alacaklar	56.000	0			56.000
Diğer Alacaklar	125.030	25.000			150.030
Finansal Yatırımlar	220.000	0		220.000 (5)	0
Maddi Duran Varlıklar	560.320	301.957			862.277
Diğer Duran Varlıklar	15.000	0			15.000
Şerefiye			48.500 (5)		48.500
AKTİF TOPLAMI	2.269.360	532.490			2.563.714
					0
KISA VAD. YAB. KAY.	468.800	178.140			587.240
Finansal Borçlar	235.400	35.000			270.400
Ticari Borçlar	126.000	85.640	35.700 (1)		175.940
Diğer Borçlar	95.000	57.500	24.000 (2)		128.500
Diğer Kısa Vad. Yab. Kay.	12.400				12.400
UZUN VAD. YAB. KAY.	457.540	79.200			536.740
Finansal Borçlar	140.000	0			140.000
Ticari Borçlar	65.000	0			65.000
Diğer Borçlar	124.000	15.000			139.000
Borç ve Gid. Karşılıkları	128.540	64.200			192.740
ÖZKAYNAKLAR	1.343.020	275.150			1.439.734
Ödenmiş Sermaye	1.000.000	180.000	180.000 (5)		1.000.000
Geçmiş Yıllar Karları	169.976	34.000	34.000 (5)		169.976
Yasal Yedekle	65.420	12.500	12.500 (5)		65.420
Dönem Net Kârı	107.624	48.650	36.804 (5)		119.470
Azınlık Payları				55.000 (5)	84.868
				29.868	
AKTİF TOPLAMI	2.269.360	532.490	371.504	371.504	2.563.714

3.3.MÜŞTEREK ANLAŞMALAR VE İŞ ORTAKLIKLARININ MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

TMS 31 ve Bölüm 15 “İş Ortaklıklarındaki Paylar” standartlarında, müştereken kontrol edilen faaliyetler, varlıklar ve işletmeler olarak, TFRS 11 “Müşterek Anlaşmalar” standardında müşterek faaliyetler ve iş ortaklıkları olarak sınıflandırılmıştır.

TFRS 11’ deki müşterek faaliyet kavramı, özü itibariyle diğer standartlardaki müşterek kontrol edilen faaliyetler ve varlıkları kapsamaktadır. İş ortaklığına ise müşterek kontrol edilen işletmeler olarak bakabiliriz. Bu kavramlar tamamen birbirini karıştırmaz da, genel itibariyle çok benzerdir.

Ülkemizde iş ortaklıkları 1 seri numaralı Kurumlar Vergisi Genel Tebliği’nde tanımlanmıştır. Tebliğ’de iş ortaklıkları; “Kazanç paylaşımı amacıyla kurulan ortaklıklar olup ortaklar, belli bir işin birlikte yapılmasını yüklenmektedirler” şeklinde açıklanmıştır. Ayrıca, iş ortaklığının devamlı olarak değil, belli bir sürede bitecek işler için kurulması da söz konusu tebliğde iş ortaklığının şartları arasında gösterilmektedir. Buradan da anlaşılacağı üzere, finansal raporlama standartları ile vergi otoritelerinin iş ortaklığı kavramı üzerinde ayrıldıkları bir nokta da budur. Çünkü devamlılığı olan bir faaliyet veya varlık için de iş ortaklığının kurulması veya kurulan ortaklığın iş ortaklığı olarak adlandırılması, uluslararası finansal raporlama standartları açısından mümkündür. Başka bir ifadeyle, finansal raporlama standartlarında müşterek kontrol söz konusu ise, yatırım yapılan ortaklık bir iş ortaklığıdır. İş ortaklığının ömrünün sınırlı olup olmaması, onun niteliğini değiştirmez.

İş ortaklığı, vergi mevzuatı ve borçlar kanunu açısından adi ortaklık olarak kabul edilir. Vergilendirme açısından her ortak kendine düşen vergiden sorumludur. Ancak, 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 2/7. Maddesinde belirlenen koşulların varlığı halinde iş ortaklığı kurumlar vergisi mükellefi de olabilir.

Mevcut durumda iş ortaklığının kurumlar vergisi mükellefi olmasının ya da olmamasının aslında pek bir önemi yoktur. Çünkü her iki durumda da vergilendirme işlemi, iş bitiminden sonra gerçekleşir ve vergilendirme işlemi gerçekleşince de şirket sona ermiş olur.

KDV açısından ise, iş ortaklıklarının kendi mükellefiyeti vardır. Kendi defterlerini tutarlar, kendi faturalarını keserler ve kendi gelir tablosu ve bilançolarını oluştururlar. Eğer kurumlar vergisi mükellefiyetini de aldıklarını düşünürsek, iştirak yada bağlı ortaklıktan farkları kalmaz.

Uygulamada ise bazı farklılıklar vardır. Örneğin, genellikle iş ortaklıklarına sermaye taahhüdü yapılmaz yada yapılsa da ödeme yapılmaz. Harcamalar genellikle ortaklar aracılığı ile yapılır, böylece ortaklar sermaye ödemesi yerine harcamaları finanse etmiş olurlar.

3.3.1. Müşterek Kontrol Edilen Faaliyetlerin Muhasebeleştirilmesi

Müşterek kontrol edilen faaliyetler, genellikle tarafların finansal veya teknik engellerden dolayı tek başlarına yapamadıkları faaliyetleri beraber yapmalarıdır. Müşterek kontrol edilen faaliyetlerde, taraflar genellikle kendi varlıklarını kullanırlar. İş bölümlerine göre finansmanını kendileri sağlar ve borçlara da kendileri üstlenirler. Gider ve maliyetler anlaşmanın içeriğine göre taraflar arasında paylaşılır veya her ortak iş bölümüne göre yaptığı işe göre gider ve maliyetlere katlanır. Bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, yapılan bu anlaşma aynı zamanda TFRS 11' anlatılan müşterek faaliyeti de tanımlamaktadır.

Örnek:

ABC A.Ş. ve XYZ A.Ş. toplam bedeli 250.000.000 TL olan bir baraj ve hidroelektrik ihalesine girerek işi almışlardır. Taraflar arasında yapılan anlaşma ile aşağıdaki hususlar kararlaştırılmıştır:

- a) Yapılacak işlerde iş paylaşımı yapılmış ve ABC A.Ş. inşaat işlerini XYZ A.Ş. ise elektronik ve mekanik sistemleri inşasını üstlenmiştir.
- b) Faaliyetler ile ilgili karar almada tarafların oybirliği gerekmektedir.
- c) Şirketler, işlerinde kendi personelini ve varlıklarını kullanacaktır.
- d) ABC A.Ş. elde edilecek hasılatın %35'ini XYZ A.Ş.%65'ini alacaktır.

31.12.2010 tarihi itibariyle devam eden proje ve şirketler hakkındaki bilgiler aşağıdaki gibidir.

- a) ABC A.Ş.'nin projenin kendi payına düşen kısmının %20' sini tamamlamış olup gerçekleşen maliyet 7.520.000 TL' dir.
- b) XYZ A.Ş.' nin projenin kendi payına düşen kısmının %15' ini tamamlamış olup gerçekleşen maliyet 15.640.000 TL' dir.
- c) Raporlama dönemi itibariyle alınan hakediş tutarı 25.000.000 TL.

Tam set muhasebe standartları ve KOBİ muhasebe standartlarına göre muhasebeleştirme:

Şirketlerin almış olduğu bu işin muhasebeleştirilmesinde TMS 11 “İnşaat Sözleşmeleri” standardında belirtilen esaslar uygulanır.

ABC A.Ş.'nin yapacağı kayıtlar:

Projenin toplam bedeli: $250.000.000 \times 0,35 = 87.500.000$ TL.

Raporlama dönemine ait hasılat tutarı: $87.500.000 \times 0,20 = 17.500.000$ TL.

Şirketin payına düşen hakediş: $25.000.000 \times 0,35 = 8.750.000$ TL

Hesaplanan KDV: $8.750.000 \times 0,18 = 1.575.000$ TL

Toplam Tutar: 10.325.000 TL

31.12.2010	
102 BANKALAR	10.325.000
181 GELİR TAHAKKUKLARI	8.750.000
600 YURT İÇİ SATIŞLAR	17.500.000
391 HESAPLANAN KDV	1.575.000
31.12.2010	
622 SATILAN HİZMET MALİYETİ	7.520.000
741 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ YANSITMA	7.520.000

XYZ A.Ş.'nin yapacağı kayıtlar:

Projenin toplam bedeli: $250.000.000 \times 0,65 = 162.500.000$ TL

Raporlama dönemine ait hasılat tutarı: $162.500.000 \times 0,15 = 24.375.000$ TL

Şirketin payın düşen hakediş: $25.000.000 \times 0,65 = 16.250.000$ TL

Hesaplanan KDV: $16.250.000 \times 0,18 = 2.925.000$ TL

Toplam Tutar : 19.175.000 TL

31.12.2010	
102 BANKALAR	19.175.000
181 GELİR TAHAKKUKLARI	8.125.000
600 YURT İÇİ SATIŞLAR	24.375.000
391 HESAPLANAN KDV	2.925.000
31.12.2010	
622 SATILAN HİZMET MALİYETİ	15.640.000
741 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ YANSITMA	15.640.000

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği' ne göre muhasebeleştirme:

Uygulamada, böyle bir sözleşme iş ortaklığı olarak kabul edilmez. Bu tür bir anlaşmayı muhasebeleştirirken, proje bazında bir iş olarak düşünüp alt hesaplarda takip edilir. Diğer bir unsur da alınan hakediş bedelleri karşılığı hasılat yazılmamasıdır. Gelir Vergisi Kanunu 42. Maddesine göre yıllara yaygın inşaat işlerinde vergilendirme iş bittiği yılda yapılır ve bittiği yılın geliri olarak gösterilir. Bu nedenle yıllara yaygın inşaat işlerinde yapılan maliyetler pasifte iş bitimine kadar bekletilir. Geçici kabulün yapıldığı tarihte, alınan toplam hakedişler inşaat işinin hasılatından eksik ise aradaki fark 176 Hakedişe Bağlanacak Gelir Tahakkukları hesabına borç kaydedilir.

ABC A.Ş.'nin yapacağı kayıtlar:

Alınan toplam hakedişten şirketin payına düşen: $25.000.000 \times 0,35 = 8.750.000$ TL

Hesaplanan KDV: $8.750.000 \times 0,18 = 1.575.000$ TL

31.12.2010	
170 YILLARA YAYGIN İNŞAAT VE ONARIM MALİYETLERİ	7.520.000
741 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ YANSITMA	7.520.000
31.12.2010	
102 BANKALAR	10.325.000
350 YILLARA YAYGIN İNŞAAT VE ONARIM HAKEDİŞ BEDELLERİ	8.750.000
391 HESAPLANAN KDV	1.575.000

XYZ A.Ş.'nin yapacağı kayıtlar:

Alınan toplam hakedişten şirketin payına düşen: $25.000.000 \times 0,65 = 16.250.000$ TL

Hesaplanan KDV: $16.250.000 \times 0,18 = 2.925.000$ TL

31.12.2010	
170 YILLARA YAYGIN İNŞAAT VE ONARIM MALİYETLERİ	7.520.000
741 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ YANSITMA	7.520.000
31.12.2010	
102 BANKALAR	19.175.000
350 YILLARA YAYGIN İNŞAAT VE ONARIM HAKEDİŞ BEDELLERİ	16.250.000
391 HESAPLANAN KDV	2.925.000

3.3.2. Müşterek Kontrol Edilen Varlıkların Muhasebeleştirilmesi

Müşterek kontrol edilen varlıklar, müşterek kontrol edilen faaliyetlerde olduğu gibi taraflar tarafından tarafların oy birliği ile kontrolün olduğu varlıklardır. Bu türdeki müşterek kontrolün olduğu varlıklara örnek olarak günlük yaşamdaki devre mülk sistemi gösterilebilir. Kişiler belli dönemlerde burayı kullanır ve varlık için yapılan masrafları paylaşırlar. Büyük yatırımlara, petrol boru hatları, gemiler, otoyollar ve elektrik hatları örnek olarak verilebilir.

Örnek:

ABC A.Ş. ve XYZ A.Ş. toplam bedeli 25.000.000 TL olan bir iş merkezi yaptırmıştır ve 01.05.2010 tarihinde kullanmaya başlamışlardır. ABC A.Ş.'nin esas faaliyeti gayrimenkul yatırımı olup, XYZ A.Ş. ise sağlık sektöründe faaliyet göstermektedir. Şirketler finansal tablolarını aylık olarak düzenlemektedirler. Taraflar arasında yapılan anlaşma ile aşağıdaki hususlar kararlaştırılmıştır:

- a) İş merkezinin %10' nu şirketler kendi kullanımları için ayırmış olup, kullanım alanları eşit miktardadır.
- b) Geri kalan kısmı tamamen kiraya verilecek olup, bu kısımların genel giderleri ile bakım giderleri ABC A.Ş. ve XYZ A.Ş tarafından eşit olarak karşılanacaktır.
- c) Taraflar, varlıkla ilgili kararları oybirliği ile alacaklardır
- d) İş merkezinden elde edilecek her türlü gelir taraflar arasında eşit olarak paylaşılacaktır.

31.05.2010 tarihi itibariyle iş merkezine ilişkin son bir aylık verileri ve genel bilgiler aşağıdaki gibidir.

- a) İş merkezinin aralık ayı faaliyet giderleri: 74.000 TL
- b) İş merkezinden elde edilen aylık kira bedeli: 320.000 TL
- c) İş merkezinin kullanım ömrü: 50 yıl

Tam set muhasebe standartları ve KOBİ muhasebe standartlarına göre muhasebeleştirme:

Kayıtlara alınacak varlık bedeli: $25.000.000 / 2 = 12.500.000$ TL.

Aylık amortisman tutarı: $(12.500.000 / 50) / 12 = 20.833$ TL

Amortismandan genel yönetime düşen pay: $20.833 \times 0,10 = 2.083$ TL.

Aylık giderlerden şirket payına düşen tutar: $74.000 / 2 = 37.000$ TL.

Aylık hasıllattan şirket payına düşen tutar: $320.000 / 2 = 160.000$ TL.

ABC A.Ş.'nin yapacağı kayıtlar:

Şirketin ana faaliyeti gayrimenkul yatırımdır. Şirket aktifleştireceği varlığın %10'unu kendi idari birimi için kullanmaktadır. Varlık ile ilgili ilk kaydı aşağıdaki gibi olacaktır.

_____ 01.05.2010 _____	
252 BİNALAR	1.250.000
244 YATIRIM AMAÇLI BİNALAR	11.250.000
102 BANKALAR	12.500.000

Dönem sonunda ise kayıtlarını aşağıdaki gibi yapacaktır.

_____ 31.05.2010 _____	
740 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ	33.300
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	3.700
191 İNDİRİLECEK KDV	6.660
102 BANKALAR	43.660
_____ 31.05.2010 _____	
740 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ	18.750
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	2.083
247 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR	18.750
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR	2.083

31.05.2010	
102 BANKALAR	188.800
600 YURT İÇİ SATIŞLAR	160.000
391 HESAPLANAN KDV	28.800
31.05.2010	
622 SATILAN HİZMET MALİYETİ	52.050
741 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ YANSITMA	52.050

XYZ A.Ş.'nin yapacağı kayıtlar:

Şirket sağlık sektöründe faaliyet göstermekte olup, iş merkezinin kendi payına düşen kısmının %90'ı yatırım amaçlıdır. Şirketin yapması gereken ilk muhasebeleştirme kaydı da diğer şirketin kaydı gibi olacaktır.

01.05.2010	
252 BİNALAR	1.250.000
244 YATIRIM AMAÇLI BİNALAR	11.250.000
102 BANKALAR	12.500.000

Dönem sonunda ise, şirketin kendi kullanımında olan kısmının giderlerini, kullanımın idari departman için olmasından dolayı genel yönetime gideri olarak muhasebeleştirilir.

Binanın diğer kısmı için yapılan giderler ile elde edilen hasılatlar, işletmenin ana faaliyet konusu olmadığı için diğer faaliyet gelir ve giderlerinin içinde raporlanır. Bu örnekte, yatırım amaçlı gayri menkul gerçeğe uygun değer yöntemi seçilmemiştir.

————— 31.05.2010 —————	
652 YATIRIM AMAÇLI GAY. MENKUL GİD. VE ZAR.	18.750
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	2.083
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR	2.083
247 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR	18.750
————— 31.05.2010 —————	
652 YATIRIM AMAÇLI GAY. MENKUL GİD. VE ZAR.	33.300
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	3.700
191 İNDİRİLECEK KDV	6.660
102 BANKALAR	43.660
————— 31.05.2010 —————	
102 BANKALAR	188.800
642 KİRA GELİRLERİ	160.000
391 HESAPLANAN KDV	28.800
————— 31.05.2010 —————	

Örneklere de görüldüğü üzere, müşterek kontrol edilen faaliyetler ile müşterek kontrol edilen varlıkların muhasebeleştirilmesi, işlemleri özü itibarıyla aynıdır. KOBİ standartlarında ise bu konu ile ilgili herhangi bir değişiklik daha yapılmadığı için, söz konusu kavramlar aynı şekilde kullanılmaktadır. Ancak kavramların değişikliğe uğraması, muhasebeleştirme ve raporlama anlamında değişikliklere neden olmamaktadır.

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği' ne göre muhasebeleştirme;

Müşterek kontrol edilen varlıkların muhasebeleştirilmesinde, söz konusu varlıktan şirketin payına düşen kısım, varlığın niteliğine uygun hesap grubunda muhasebeleştirilir.

ABC A.Ş.'nin yapacağı kayıtlar:

ABC A.Ş.'nin yapacağı kayıtlar, muhasebe standartlarındaki kayıt örneğinin aynısıdır. Şirket varlığı kayıtlarına alırken, varlığın niteliğine uygun olan hesaba muhasebeleştirir. Varlığın amortismanını ise, yönetim ile ilgili kısmı yönetim giderlerine, kiralama gelirini sağladığı kısmın amortisman giderini de satışların maliyeti olarak muhasebeleştirir.

XYZ A.Ş.'nin yapacağı kayıtlar:

Şirket sağlık sektöründe faaliyet göstermekte olup, iş merkezinin kendi payına düşen kısmının %90' ı yatırım amaçlıdır. Ancak, uygulanmakta olan tek düzen muhasebe sisteminde yatırım amaçlı gayrimenkuller ile ilgili farklı bir hesap grubu yoktur. Varlıkların yatırım amaçlı olması yada kullanım amaçlı olmasının muhasebeleştirmede bir farkı olmadığı için bu tür varlıklarda maddi duran varlıklar içinde muhasebeleştirilir.

01.05.2010		
252 BİNALAR	12.500.000	
102 BANKALAR		12.500.000

Şirket dönem içinde gerçekleşen işlemlerle ilgili olarak aşağıdaki muhasebeleştirme işlemlerini yapar.

31.05.2010		
659 DİĞER OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR	33.300	
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	3.700	
191 İNDİRİLECEK KDV	6.660	
102 BANKALAR		43.660
31.05.2010		
659 DİĞER OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR	18.750	
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	2.083	
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR		20.833
31.05.2010		
102 BANKALAR	188.800	
649 DİĞER OLAĞAN GELİR VE KARLAR		160.000
391 HESAPLANAN KDV		28.800

Yapılan bu kayıtlar, birkaç fark dışında, muhasebe standartları ile aynıdır. Bu farklar, yatırım amaçlı gayrimenkullere ilişkin sınıflandırma ve amortisman uygulamasıdır. Tam sette amortisman uygulaması tercihe bırakılmıştır. KOBİ standartlarına göre, yüksek maliyet gerektirmesi halinde gerçeğe uygun değer uygulaması esas alınmayabilir.

3.3.3. Müşterek Kontrol Edilen İşletmelerin Muhasebeleştirilmesi

Müşterek kontrol edilen işletmeler denilince, ilk akla gelen inşaat ve taahhüt işleri için ihalelere giren adi ortaklıklar gelmektedir. Bu tür şirketlerin vergilerini beyan etmeleri de vergi otoritelerince farklı düzenlenmiştir.

Örnek 1:

ABC A.Ş. 650.000 TL ödeyerek bir şirketin hisse senetlerinin %50'sini satın almıştır. Söz konusu şirketin net özkaynak toplamı 1.000.000 TL'dir. XYZ A.Ş.'de söz konusu şirketin %25 hissesini 300.000 TL ödeyerek satın almıştır.

- Şirket ortakları arasında hiçbir müşterek kontrol anlaşması yoktur.
- Bir ay sonra şirket ortaklarından XYZ A.Ş. ile ABC A.Ş. arasında müşterek kontrol konusunda mutabık kalınmıştır.

Tam set muhasebe standartları ve KOBİ muhasebe standartlarına göre muhasebeleştirme:

- i) Şirket ortakları arasında müşterek kontrol anlaşmasının olmaması durumunda ortakların yapacakları muhasebeleştirme:

ABC A.Ş.'nin şirket üzerindeki %50 oranında sahiplik payı, ana ortağa hakimiyet hakkı tanımamaktadır. Diğer şirketler ile arasında da müşterek kontrol ile ilgili bir anlaşmada yoktur. Bu nedenle ana ortağın, yatırım yapılan iştirak üzerinde sadece önemli etkisi olduğu kabul edilir ve muhasebeleştirmede buna göre yapılır.

ABC A.Ş.'nin İlk Kaydı:

224 ÖNEMLİ ETKİ TAŞIYAN İŞTİRAKLER	650.000
102 BANKALAR	650.000

XYZ A.Ş.'nin ise şirket üzerindeki sahiplik oranı %25' tir. Yatırım yapılan iştirak üzerinde herhangi bir kontrolü söz konusu olmayıp aynı zamanda müşterek bir kontrolde

söz konusu değildir. Buda bu yatırımın önemli etki taşıyan bir iştirak olduğunu göstermektedir.

XYZ A.Ş.'nin İlk Kaydı:

224 ÖNEMLİ ETKİ TAŞIYAN İŞTİRAKLER	300.000
102 BANKALAR	300.000

- ii) ABC A.Ş. ve XYZ A.Ş.'nin müşterek kontrolde anlaşması halinde muhasebeleştirme:

ABC A.Ş. ve XYZ A.Ş. müşterek kontrolde anlaştıkları andan itibaren, söz konusu önemli etki taşıyan iştirak artık bir iş ortaklığıdır. KOBİ standartlarında ve TMS 31 “İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ PAYLAR” standardında buna müşterek kontrol edilen işletmeler denilmekte olup gerekli kayıt aşağıdaki gibi yapılacaktır.

ABC A.Ş.'nin Kaydı:

225 İŞ ORTAKLIKLARI	650.000
224 ÖNEMLİ ETKİ TAŞIYAN İŞTİRAKLER	650.000

XYZ A.Ş.'nin Kaydı:

225 İŞ ORTAKLIKLARI	300.000
224 ÖNEMLİ ETKİ TAŞIYAN İŞTİRAKLER	300.000

Raporlama dönemlerinde, bu ortaklık ile ilgili payların nasıl muhasebeleştirileceği konusunda farklı bir uygulama yoktur. Müşterek kontrol anlaşmasının yapılmasından önce de sonra da ana ortaklıklar tarafından özkaynak yöntemi uygulanacaktır. Ancak bunun tek istinası, KOBİ standartlarının uygulayan ana ortaklıklar içindir. Eğer maliyet veya gerçeğe uygun değer yöntemlerini seçmişler ise, o zaman özkaynak yöntemini kullanmayabilirler.

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği' ne göre muhasebeleştirme:

- i) Şirket ortakları arasında müşterek kontrol anlaşmasının olmaması durumunda ortakların yapacakları muhasebeleştirme:

Uygulanmakta olan tek düzen muhasebe sisteminde bu örnek ile ilgili muhasebeleştirme de benzer şekilde yapılır.

ABC A.Ş.'nin İlk Kaydı:

242 İŞTİRAKLER	650.000
102 BANKALAR	650.000

XYZ A.Ş.'nin İlk Kaydı:

242 İŞTİRAKLER	300.000
102 BANKALAR	300.000

- ii) ABC A.Ş ve XYZ A.Ş.'nin müşterek kontrolde anlaşması, halinde muhasebeleştirme:

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde iştirakler hesabı ile ilgili tanımda “İşletmenin, doğrudan veya dolaylı olarak diğer şirketlerin yönetimine ve ortaklık politikalarının belirlenmesine katılmak üzere edindiği hisse senetleri veya ortaklık paylarının izlendiği hesaptır. İştirakler hesabı, bir ortaklıktaki en fazla % 50 oranında olan sermaye payları veya oy haklarının izlenmesinde kullanılır.” denilmektedir.

İlgili tebliğde müşterek anlaşmalar ile ilgili bir hüküm bulunmamaktadır. Bu örnekte iki işletmenin ortak oy kullanması ile kararlar alınacaktır. Bu da her iki işletmenin karar almada %50 oy hakkı olduğu anlamına gelir. Ancak, bu durum şirketlerin ilgili yatırımı sınıflandırmasında bir farklılık yaratmamaktadır. Söz konusu ortaklık, Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'ne göre hâlâ iştirak olarak sınıflandırılır.

Örnek 2:

ABC A.Ş. 450.000 TL ödeyerek bir şirketin hisse senetlerinin %48'sini satın almıştır. Söz konusu şirketin net özkaynak toplamı 600.000 TL'dir. XYZ A.Ş.'de söz konusu şirketin %3 hissesini 21.000 TL ödeyerek satın almıştır.

- Şirket ortakları arasında hiçbir müşterek kontrol anlaşması yoktur.
- Bir ay sonra şirket ortaklarından XYZ A.Ş. ile ABC A.Ş. arasında müşterek kontrol konusunda mutabık kalınmıştır.

Tam set muhasebe standartları ve KOBİ muhasebe standartlarına göre muhasebeleştirme:

- i) Şirket ortakları arasında müşterek kontrol anlaşmasının olmaması durumunda ortakların yapacakları muhasebeleştirme:

ABC A.Ş.'nin yapacağı muhasebe kaydında bir önceki örnekte de olduğu gibi, yatırım yapılan iştirakin önemli etki taşıyan iştirak olarak muhasebeleştirilmesidir.

ABC A.Ş.'nin İlk Kaydı:

224 ÖNEMLİ ETKİ TAŞIYAN İŞTİRAKLER	450.000
102 BANKALAR	450.000

XYZ A.Ş. için yatırım yapılan ortaklıktaki payı oldukça küçüktür. Bu nedenle bir önceki kayıttan farklı olarak aşağıdaki kayıt yapılır.

XYZ A.Ş.'nin İlk Kaydı:

223 MALİYETLE ÖLÇÜLEN ÖNEMLİ ETKİ TAŞIYAN YATIRIMLAR	21.000
102 BANKALAR	21.000

- ii) ABC A.Ş. ve XYZ A.Ş.'nin müşterek kontrolde anlaşması, halinde muhasebeleştirme:

Yine ABC A.Ş.'nin muhasebe kayıtları ile sınıflandırma yapması bir önceki kayıt ile aynıdır.

<u>ABC A.Ş.'nin Kaydı:</u>		
224 ÖNEMLİ ETKİ TAŞIYAN İŞTİRAKLER	450.000	
102 BANKALAR		450.000

XYZ A.Ş için yatırım artık müşterek kontrol edilen bir yatırım olup önemli etkisi çok yüksektir.

<u>XYZ A.Ş.'nin Kaydı:</u>		
225 İŞ ORTAKLIKLARI	21.000	
223 MALİYET İLE ÖLÇÜLEN ÖNEMLİ ETKİ TAŞIYAN YATIRIMLAR		21.000

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği' ne göre muhasebeleştirme:

- i) Şirket ortakları arasında müşterek kontrol anlaşmasının olmaması durumunda ortakların yapacakları muhasebeleştirme:

İlk muhasebeleştirme işleminin esasları muhasebe standartları ile aynıdır.

<u>ABC A.Ş.'nin İlk Kaydı:</u>		
242 İŞTİRAKLER	450.000	
102 BANKALAR		450.000

XYZ A.Ş. için yatırım yapılan ortaklıkla ilgili payı, 240 Bağlı Menkul Kıymetler hesabında izlenir.

<u>XYZ A.Ş.'nin İlk Kaydı:</u>		
240 BAĞLI MENKUL KIYMETLER		21.000
	102 BANKALAR	21.000

- ii) ABC A.Ş ve XYZ A.Ş.'nin müşterek kontrolde anlaşması, halinde muhasebeleştirme:

Müşterek anlaşmanın imzalanması ile ABC A.Ş. için sınıflamada bir önceki örnekte olduğu gibi farklılık olmayacaktır. Ancak, XYZ A.Ş için sınıflamada değişiklik olacaktır. Çünkü, XYZ A.Ş. arıt söz konusu iş ortaklığında karar almada %50'lik bir oy hakkına sahiptir. Bu durum iş ortaklığını bir iştirak durumuna getirir.

<u>XYZ A.Ş.'nin Kaydı:</u>		
242 İŞTİRAKLER		21.000
	102 BANKALAR	21.000

3.4. UYGULAMADA KARŞILAŞILAN SORUNLAR

Türkiye’de, uluslararası finansal raporlama standartlarına göre raporlama yapanlar sadece kamuya hesap verme yükümlülüğü olan şirketlerdir. Bu şirketlerin finansal raporları bağımsız denetim şirketleri tarafından denetlenir ve bağımsız denetim raporları ile kamuya açıklanır. Finansal raporlamalar ile ilgili düzenlemeler ve nasıl yapılacağına ilişkin açıklamalar hep Sermaye Piyasası Kurulu tarafından açıklandı ve BDDK ve EPDK gibi diğer otoriteler tarafından da bu açıklamalar ve tebliğler kendi gözetimlerindeki şirketlere de uygulandı.

Bu tezin de konusu olan önemli etki taşıyan ortaklıkların muhasebeleştirilmesi ve raporlanması hakkında, Sermaye Piyasası Kurulu’ nun bazı açıklamaları ve bildirimleri bulunmaktadır. Genel uygulamada, şirketler tarafından yapılan raporlamalarda kullanılan

ilgili standartlar farklı yorumlanmaktadır. Bununla ilgili olarak kurum düzeltme istemiş ve yaptırımlar uygulamış bulunmaktadır.

Aşağıda Sermaye Piyasası Kurulu' nun haftalık bültenlerinde yayımlanan bazı tebliğleri ve yaptırımları örnek olarak verilmiştir.

- I. Sermaye Piyasası Kurulu' nun, 2010 yılı 16 sayılı haftalık bülteninde, Makine Takım Endüstri A.Ş. ile ilgili özel durum açıklaması bulunmaktadır. Özel durum açıklaması sermaye arttırımı ve konsolide finansal tablolar hakkındadır. Şirketin daha önce hazırladığı konsolide finansal tablolara ilişkin gerekli ve yeteli açıklamaların yapılmadığı kanısına varmış ve gerekli uyarıyı yapmıştır. (EK-1)
- II. Sermaye Piyasası Kurulu' nun, 2010 yılı 18 sayılı haftalık bülteninde, Akfen Holding A.Ş. ile ilgili özel durum açıklaması bulunmaktadır. Şirketin 03 – 05.03.2010 tarihleri arasında halka arz edilen tahvillerine ilişkin izahnamede bulunan 01.01.2007 – 31.12.2007 ve 01.01.2008 – 31.12.2008 hesap dönemlerine ait finansal tablolarında, iştirak olarak raporlanan bazı ortaklıkların müşterek kontrole tabi ortaklık olduğu tespit edilmiştir. Sermaye Piyasası Kurulu bu hatadan dolayı şirkete idari para cezası vermiştir. (EK-2)
- III. Sermaye Piyasası Kurulu' nun 2010 yılı 34 sayılı haftalık bülteninde, Akis Bağımsız Denetim ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik A.Ş. ile ilgili özel durum açıklaması bulunmaktadır. (EK-3)

Garanti Yatırım Menkul Kıymetler A.Ş'nin bağımsız denetim raporu ile ilgili olarak da özel durum açıklaması yapılmıştır. Seri:XI, No:29 “Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği”nin (Seri:XI, No:29 Tebliği) 5. maddesi ve Geçici Madde 2 kapsamında Uluslararası Muhasebe Standardı (UMS) 27 Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar Standardı kapsamında konsolide finansal tablo hazırlama yükümlülüğü bulunduğu tespit edilmiştir.

Garanti Yatırım Menkul Kıymetler A.Ş' nin Garanti Yatırım Ortaklığı A.Ş.'de sermaye payı % 0,21' dir. Ancak, kontrol açısından Garanti Yatırım Menkul Kıymetler A.Ş.' nin %70 oy hakkı bulunmaktadır. Şirket finansal

tablolarını hazırlarken kontrol gücünü değil, sadece potansiyel sahiplik payını dikkate aldığı ve finansal tablolarını konsolide olarak hazırlamadığı için hata yapmıştır. (EK-4 ve EK-5)

Akis Bağımsız Denetim ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik A.Ş.' ye ise, Seri:X, No:22 "Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ" in (Seri.X, No:22 Tebliği) İkinci Kısımının 22/a maddesine aykırı olarak, Şirket'in konsolide olmayan finansal tablolarına ilişkin denetçi görüşünde söz konusu hususu eleştiri konusu yapmayarak, olumlu görüş vermesinin bir bütün olarak denetimin geçerliliğini engelleyebilecek nitelikte olduğu ve daha önce sermaye piyasası mevzuatına uyum hususunda uyarıldığı hususları birlikte dikkate alınarak, Sermaye Piyasası Kurul tarafından idari para cezası verilmiştir.

- IV. Sermaye Piyasası Kurulu' nun 2011 yılı 7 sayılı haftalık bülteninde, AC İstanbul Uluslararası Bağımsız Denetim ve SMMM A.Ş. hakkında özel durum açıklaması bulunmaktadır. (EK-6)

Gedik Yatırım Menkul Değerler A.Ş.' nin Kurulun Seri: XI, No: 29 sayılı "Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği" nin 5. ve Geçici Madde 2. maddeleri kapsamında "UMS 27 Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar Standardı" kapsamında konsolide finansal tablo hazırlama yükümlülüğü bulunmaktadır.

AC İstanbul Uluslararası Bağımsız Denetim ve SMMM A.Ş. ise aracı kurumun konsolide olmayan finansal tablolarına ilişkin denetçi görüşünde, söz konusu hususu eleştiri konusu yapmayarak, olumlu görüş vermesinin bir bütün olarak denetimin geçerliliğini engelleyebilecek nitelikte olduğu dikkate alınarak, şirket hakkında Sermaye Piyasası Kurulu tarafından idari para cezası verilmiştir.

Görüldüğü üzere, ülkemizde finansal raporlama standartlarını uygulayan ve bununla ilgili denetim yapan şirketler bile hâlâ finansal raporlama ile ilgili hatalar yapmaktalar. Sermaye Piyasası Kurulunun haftalık bültenlerinde yayımlamadığı ve ortaklık yatırımları ile ilgili birçok uyarısı bulunmaktadır.

Bu örneklerden de anlaşılacağı üzere kamuyu aydınlatma yükümlülüğü olan şirketlerin finansal raporlamaları ile ilgili otorite Sermaye Piyasası Kuruluydu. Ancak, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları kurulu önümüzdeki günlerde Sermaye Piyasası Kurulu'nun da görevleri devralarak, bu alandaki tek otorite olacaktır.

4. SONUÇ

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu tarafından, ortaklık yatırımları ile ilgili standartlar yayımlanmış, bu standartlarda ayrıntılı düzenlemeler yapılmıştır. Türkiye Finansal Raporlama Standartları da bu standartlarının bire bir Türkçeye çevrilmiş halidir. KOBİ için Finansal Raporlama Standartları da tam setle paralel hazırlanmıştır.

Bu güne kadar, Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu muhasebe standartları konusunda yetkili otoriteyken, bu görev artık Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu' na verilmiştir. Ayrıca kamuyu aydınlatmakla yükümlü olanlar ve Sermaye Piyasası Kurulu tarafından yayımlanan tebliğlere göre denetlenen şirketler de bundan böyle Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları kurulu tarafından belirlenen esaslara tabi olacaktır.

Ortaklık yatırımları ile ilgili olarak yayımlanan standartlar, ülkemizdeki kamuya hesap verme yükümlülüğü olan şirketler tarafından yıllardır uygulanmasına rağmen bazı zorlukların yaşandığı görülmektedir. Kamuya hesap verme yükümlülüğü olan şirketlerin sayısı, yakında muhasebe standartlarını uygulamaya başlayacak şirketlerin sayısının yanında çok küçük kalmaktadır. Bu nedenle önümüzdeki birkaç yıl boyunca uygulamada bir kısım zorluklar yaşanabilecektir.

Teorik açıdan standartların içeriği uygulamacılar tarafından anlaşılmiş gibi görünse de uygulamada, benzer olaylarda farklı kararlar verilebilmektedir. Bunun nedeni, standartların özünün tam olarak kavranamaması ve ayrıca standartların bir bütün olarak göz önünde bulundurulmamasıdır.

Kanımızca, uygulamada ortaklık yatırımlarında en çok sorun müşterek anlaşmalar ve iş ortaklıklarında yaşanacaktır. Ülkemizdeki uygulamacıların yıllardır alıştıkları iş ortaklığı kavramını değiştirmeleri ve müşterek anlaşmalara ilişkin standartları özümsemeleri zaman alacaktır. Uygulamacılar, vergilendirme ile ilgili çalışmalarını muhasebe sistemlerinin önünde tutma alışkanlığını terk etmekte zorlanmaktadır. Bu nedenle vergilendirme ile ilgili işlemleri kolaylaştırmak uğruna, muhasebeleştirme ilkeleri göz ardı edilmektedir.

Ekonomisi giderek büyüyen ülkemizde, şirketleşmelerin de artmasıyla en çok ihtiyaç duyulacak düzenlemeler, ortaklık yatırımlarının muhasebeleştirilmesi ve raporlanması üzerine yoğunlaşacaktır. Yukarıda belirtilen zorlukların, geçiş sürecinde en iyi şekilde atlatılabilmesi için uygulamacıların standartlara hâkim olması gerekmektedir.

Ortaklık yatırımlarının muhasebeleştirilmesi, raporlanması ve konsolidasyon işlemlerinin doğru yapılabilmesi için, iyi eğitim almış ve muhasebe standartlarını özümsemiş uygulamacılara ihtiyaç duyulacaktır. Bu konuda en büyük görev üniversitelere ve ilgili meslek örgütlerine düşmektedir. Meslek örgütleri, meslek mensuplarına gerekli eğitimleri vermesi gerekmektedir. Eğitim alanında da kalifiyeli personelin yetişmesi için üniversitelerdeki muhasebe ve finansal raporlamaya yönelik bölümlerin geliştirilmesi gerekmektedir.

KAYNAKLAR

Kitap ve Makaleler:

Akdoğan, N. (2010), Kobi Finansal Raporlama Standardına Genel Bakış ve Tam Set IAS / TFRS' lerden Farklılığı, Muhasebe ve Denetime Bakış, 06 Nisan 2011, www.tmsk.org.tr/makaleler/Diger/N_Akdogan.pdf

Akdoğan, N., Aktaş R., Deran, A., Erhan, D.U., Acar, V., (2011), Türkiye Muhasebe Standartları ile Uyumlu Sektörel Muhasebe (1. Baskı), Ankara: Gazi Kitabevi

Akdoğan, N. ve Sevilengül, O. (2007). Türkiye Muhasebe Standartları İle Uyumlu Tekdüzen Muhasebe Sistemi Uygulaması (13. Baskı). İstanbul: İSMMMMO Yayınları

Akdoğan, N. ve Tenker, N. (2007). Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri (12. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi

Örten R., Kaval H. ve Karapınar A. (2008), Türkiye Muhasebe –Finansal Raporlama Standartları Uygulama ve Yorumları (2. Baskı), Ankara: Gazi Kitabevi

Özerhan, Y. Ve Yanık, S. (2010), Açıklamalı ve Örnek Uygulamalı Türkiye Muhasebe Standartları Türkiye Finansal Raporlama Standartları (1. Baskı), Ankara: TÜRMOB Yayınları-377

Seyidoğlu H. (1992), Ekonomik Terimler Ansiklopedik Sözlük (4. Baskı), Ankara: Gizem Yayınları

Tokay, S.H., İştiraklerin Muhasebeleştirilmesinde Özkaynak Yöntemi, 03.12.2012, www.yaklasim.com/mevzuat/dergi/makaleler/2002073199.htm

Türel, A., Şenyiğit, Y.B., İştiraklerin Muhasebeleştirilmesi ve Raporlanmasında Örneklerle Öz Kaynak Yöntemi, Mali Çözüm, (73), 2005, archive.ismmmo.org.tr/docs/malicozum/73MaliCozum/16%20asli%20turel.pdf

Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (2011). Türkiye Finansal Raporlama Standartları (9. Baskı). Ankara: TMSK Yayınları

Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (2010). KOBİ Türkiye Finansal Raporlama Standartları (7. Baskı). Ankara: TMSK Yayınları

Yıldırım, G., Kocamış, T.U., Kobi'ler İçin Ufrs Standartlarının Tam Set UFRS İle Karşılaştırma Çalışması, E-Yaklaşım (230), Şubat 2012,
www.yaklasim.com/mevzuat/dergi/makaleler/20120221064.htm

YONAR, Ö., (2008). KOBİ'lerin Dünya Ekonomisindeki Yeri, 09 Eylül 2011,
www.usak.org.tr/makale.asp?id=258

Diğer Yayınlar:

Gündüz, G., (2006)Uluslararası Muhasebe Standartları ve SPK'ya Göre İştiraklerin Muhasebeleştirilmesi ve Konsolide Mali Tabloların Hazırlanması ve Denetimi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sultanoğlu, B., (2008), Hisseleri Halka Arz Edilen Türk Futbol Kulüplerinin Mali Tablolarının Türkiye Muhasebe Standartları Çerçevesinde İncelenmesi, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin (KOBİ) Önemi ve İkinci OECD – KOBİ İstanbul Bakanlar Konferansı, 13 Kasım 2011
www.ekodialog.com/Makaleler/kobilerin_onemi_oecd_kobi_konferansi.html

Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik (19.10.2005 tarih ve Karar No: 2005/9617), 09 Eylül 2011,
www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/24478.html

1 Seri No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği, 17 Şubat 2012,
www.istanbulsmmmmodasi.org.tr/html.asp?id=4009

İnternet Siteleri:

www.bddk.gov.tr

www.ekodialog.com/Makaleler/kobilerin_onemi_oecd_kobi_konferansi.html

www.ifrs.org

www.imkb.gov.tr

www.spk.gov.tr

www.tmsk.org.tr

www.tmsk.org.tr/contents/files/yoneticiozetleri/IASB.doc

SERMAYE PİYASASI KURULU

2010/16

HAFTALIK BÜLTEN

12/04/2010 – 16/04/2010

A. 04.01.2010 – 16.04.2010 TARİHLERİ ARASINDA KAYDA ALMA KARARI VERİLEN İHRAÇ TALEPLERİ:

Tablo: 1

(TL)

İHRAÇ TÜRÜ	Talep Edilen				Kurul Kaydına Alınan			
	Bu hafta Adet	Toplam Adet	Bu hafta Tutarı	Toplam Tutarı	Bu hafta Adet	Toplam Adet	Bu hafta Tutarı	Toplam Tutarı
Hisse Senedi	-	40	-	1.155.678.643,51 (*)	3	28	22.000.000	1.087.240.245,422
Yatırım Fonu Katılma Payı	1	11	500.000.000	1.637.000.000	-	10	-	937.000.000
Tahvil	2	4	200.000.000	330.000.000	1	3	80.000.000	210.000.000
Finansman Bonosu	-	-	-	-	-	2	-	80.000.000
Banka Bonosu	-	3	-	1.500.000.000	1	2	400.000.000	500.000.000
Aracı Kuruluş Varantı	1	3	-	20.000.000	-	-	-	-
TOPLAM	4	61	700.000.000	4.642.678.643,51 (*)	6	45	502.000.000	2.814.240.245,422

(*) 8.3.2010 – 12.3.2010 tarih ve 2010/10 sayılı Kurulumuz Haftalık Bülteni'nde ilan edilen Akso Enerji Üretim A.Ş.'nin (Şirket) Kurul kaydına alınmasını talep ettiği 200.000.000 TL'lik tutar, Şirket Yönetim Kurulu'nun 13.04.2010 tarih ve 2010/146 sayılı kararı ile 112.000.000 TL'ye düşürülmüştür.

04.01.2010-16.04.2010 tarihleri arasında kayıtlı sermaye sistemine geçmek ya da mevcut tavanını yükseltmek üzere Kurul'a yapılan başvuru sayısı 12'ye ulaşmıştır. Aynı dönem içinde 1 adedi bu hafta olmak üzere Kurul tarafından kabul edilen başvuru sayısı 6 olmuştur.

3. Banka Bonusu ve Banka Garantili Bono İhracı Nedeniyle Kurul Kaydına Alınanlar:

Tablo: 6

(TL)

Ortaklığın Unvanı	İhraç Tutarı (TL)	Vadesi	Faiz Oranı	Kime Tahsisli Satılacağı
1. Aktif Yatırım Bankası A.Ş.	400.000.000	(*)	(*)	(*)

(*) Vadesi 15 günden az, 360 günden fazla olmamak kaydıyla değişecektir. Vade unsuru ve ihraç büyüklüğü dikkate alınmak kaydıyla satış tarihinde belirlenecek olup, her halükarda gösterge niteliğindeki devlet tahvilinin, satış tarihinden önceki bir güne ait son gerçekleşen faiz oranı artı 700 baz puanı geçemeyecek şekilde belirlenecektir. Tahsisli satışın yapılacağı kişiler belli değildir.

D. ÖZEL DURUMLAR

1. A) Makina Takım Endüstrisi A.Ş.'nin 50.000.000 TL'lik kayıtlı sermaye tavanı içerisinde, çıkarılmış sermayesinin tamamı nakden karşılanmak suretiyle 28.000.000 TL'den 50.000.000 TL'ye artırılması nedeniyle ihraç ve halka arz edilecek 22.000.000 TL nominal değerli payların Kurulumuz kaydına alınması talebinin;

i. Yapılacak nakit sermaye artırımının, Şirket'in diğer grup şirketlerine olan borçlarından mahsup edilmemesi, sermaye artırımından elde edilecek fonların grup şirketlerine olan borçların ödenmesinde kullanılmaması,

ii. Transtürk Holding A.Ş.'nin sermaye artırım taahhüt borcu olarak kaydedilen 22.000.000 TL'lik sermaye avansının; 31.12.2009 tarihi itibarıyla sermaye yedekleri kalemi içerisinde çıkarılarak yükümlülük olarak izlenmesi, aynı şekilde anılan fon tutarının Şirket'in TTK'nın 324'üncü maddesi kapsamında düzenlenen finansal tablolarından çıkarılması ve 31.12.2009 tarihli finansal tablolarının düzeltilerek yeniden ilan edilmesine,

şartlarıyla olumlu karşılanmasına,

B) Şirket'in UMS/UFRS kapsamında bundan sonra hazırlayacağı finansal tablolarının dipnotlarında, konsolidasyona ilişkin olarak gerekli ve yeterli açıklamaların yapılması konusunda uyarılmasına, karar verilmiştir.

2. Akfen Holding A.Ş.'nin kayıtlı sermaye sistemine geçmek ve sermaye artırımını ile mevcut ortakların paylarının satışı yöntemlerini kullanarak halka açılmak amacıyla hazırlanmış olduğu esas sözleşme tadil metinlerine uygun görüş verilmesine karar verilmiştir.

3. Kuyumcukent İşletme A.Ş.'nin Sermaye Piyasası Mevzuatına uyum sağlamak amacıyla hazırlanan esas sözleşme tadil tasarılarına uygun görüş verilmesi talebinin olumlu karşılanmasına karar verilmiştir.

4. Koza Altın İşletmeleri A.Ş.'nin (Şirket) esas sözleşmesinin "Sermaye ve Hisselerin Nevi" başlıklı 6. maddesinin tadiline, Şirket esas sözleşmesine "İlişkili Taraf İşlemleri" başlıklı 7/A, "Yönetim Kuruluna Bağlı Komiteler" başlıklı 7/B ve "Denetim Komitesi" başlıklı 10/A maddelerinin eklenmesine uygun görüş verilmesi talebinin olumlu karşılanmasına karar verilmiştir.

5. Aksa Enerji Üretim A.Ş.'nin halka açılma amacıyla esas sözleşmesinin 2 ve 5'inci maddeleri hariç olmak üzere tüm maddelerinin tadiline ve esas sözleşmesine 20 ve 21'inci maddelerin eklenmesine uygun görüş verilmesi talebinin olumlu karşılanmasına karar verilmiştir.

SERMAYE PİYASASI KURULU

2010/18

HAFTALIK BÜLTEN

26/04/2010 – 30/04/2010

A. 04.01.2010 – 30.04.2010 TARİHLERİ ARASINDA KAYDA ALMA KARARI VERİLEN İHRAÇ TALEPLERİ:

Tablo: 1

(TL)

İHRAÇ TÜRÜ	Talep Edilen				Kurul Kaydına Alınan			
	Bu hafta Adet	Toplam Adet	Bu hafta Tutarı	Toplam Tutarı	Bu hafta Adet	Toplam Adet	Bu hafta Tutarı	Toplam Tutarı
Hisse Senedi	5	49	16.000.000	1.229.578.643,51	2	30	133.000.000	1.220.240.245,42
Yatırım Fonu Katılma Payı	-	11	-	1.637.000.000	3	13	195.000.000	1.132.000.000
Tahvil	-	5	-	380.000.000	1	4	50.000.000	260.000.000
Finansman Bonosu	-	1	-	25.000.000	1	3	25.000.000	105.000.000
Banka Bonosu	-	3	-	1.500.000.000	-	2	-	500.000.000
Aracı Kuruluş Varantı	-	3	-	20.000.000	-	-	-	-
TOPLAM	5	72	16.000.000	4.791.578.643,51	7	52	403.000.000	3.217.240.245,42

04.01.2010-30.04.2010 tarihleri arasında kayıtlı sermaye sistemine geçmek ya da mevcut tavanını yükseltmek üzere Kurul'a yapılan başvuru sayısı 12'ye ulaşmıştır. Aynı dönem içinde Kurul tarafından kabul edilen başvuru sayısı 6 olmuştur.

B. 26.04.2010 – 30.04.2010 TARİHLERİ ARASINDA KURULA BAŞVURAN ORTAKLIKLAR:

1. Menkul Kıymet İhracı Nedeniyle Kurul'a Başvuran Ortaklıklar:

Tablo: 2

(TL)

Ortaklığın Unvanı	İhrac Edilecek Menkul Kıymetin Türü	Bedelli	Hisse Senetleri			Diğer Menkul Kıymetler
			Bedelsiz	Halka Açılma		
			Kaynaklardan	Temettüden		
1. İş Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı	Hisse Senedi	-	25.200.000	-	-	-
2. Tekstil Finansal Kiralama A.Ş.	Hisse Senedi	-	10.000.000	-	-	-
3. Anel Elektrik Proje Taahhüt ve Ticaret A.Ş. (*)	Hisse Senedi	-	-	-	16.000.000	-
4. Selçuk Ecza Deposu Ticaret ve Sanayi A.Ş.	Hisse Senedi	-	23.587.388,30	79.912.611,70	-	-
5. Türk Hava Yolları A.O.	Hisse Senedi	-	-	125.000.000	-	-

(*) Şirketin nakit olarak artıracığı 16.000.000 TL nominal değerli payların ortakların yeni pay alma hakları kısıtlanarak halka arz edilmesi planlanmaktadır. Ayrıca yeterli talep gelmesi halinde Şirket ortaklarından Rıdvan ÇELİKEL'in sahibi olduğu paylardan 2.400.000 TL nominal değerli kısmının da ek satış hakkı kapsamında halka arz edilmesi planlanmaktadır.

D. DUYURU

1. Kurulumuzun 29.04.2010 tarih ve 11/342 sayılı kararı:

Kurulumuzun 17.04.2009 tarih ve 11/272 sayılı toplantısında "Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş. (MKK) nezdinde açılan yatırımcı hesaplarına ilişkin kimlik bilgilerinin aracı kuruluşlar tarafından MKK'ya bildirimini tamamlanması için ilgili hesabın açılışından itibaren tanınan 7 günlük sürenin kaldırılmasına" karar verilmiş olup, uygulamada söz konusu karar ile kaldırılan 7 günlük sürenin yerine kaç günlük bir süre belirlendiği yönünde tereddütler olduğu anlaşılmıştır. Söz konusu sürenin yerine belirlenen süre "0" (sıfır) gün olup, bu çerçevede aracı kuruluşlar tarafından Seri:V, No:46 sayılı Tebliğ'in 13/A maddesinin beşinci fıkrasına tam olarak uyum sağlanmasını teminen MKK nezdinde kayden izlenen sermaye piyasası araçlarına ilişkin olarak MKK'da sicil almamış veya sicil ile eşleşmemiş hesaplardan kesinlikle emir kabul edilmemesi gerekmektedir.

Yatırım fonu katılma paylarına ilişkin olarak Kurulumuzun 16.07.2009 tarih ve 22/610 sayılı Kararı hükümleri saklıdır.

E. YENİ FAALİYET İZİNİ

1. Kurulumuzca Aktif Yatırım Bankası A.Ş.'nin halka arza aracılık yetki belgesi alma talebiyle Kurulumuza yapmış olduğu başvurunun olumlu karşılanmasına karar verilmiştir.

2. Gedik Yatırım Menkul Değerler A.Ş.'nin 10.000.000 TL başlangıç tutarlı "Gedik Yatırım Menkul Değerler A.Ş. Kronos Alpha A Tipi Değişken Fonu"nun kuruluşuna ilişkin talebi olumlu karşılanmıştır.

3. Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş.'nin 50.000.000 TL başlangıç tutarlı "Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş. B Tipi Altın Borsa Yatırım Fonu"nun kuruluşuna ilişkin talebi olumlu karşılanmıştır.

4. Denizbank A.Ş.'nin Seri:V, No:59 sayılı "Portföy Yöneticiliği Faaliyetine ve Bu Faaliyette Bulunacak Kurumlara İlişkin Esaslar Tebliği"nin 18. maddesi çerçevesinde portföy yönetim şirketlerinin bireysel portföy yönetimine konu müşteri varlıklarının saklanması konusunda portföy saklama kuruluşu olarak faaliyet göstermesine izin verilmiştir.

5. T. Garanti Bankası A.Ş.'nin 150.000.000 TL başlangıç tutarlı T. Garanti Bankası A.Ş. Mini Bank A Tipi Karma Fonu'nun kuruluşuna ilişkin talebi olumlu karşılanmıştır.

6. Polsan Portföy Yönetimi A.Ş. unvanlı bir portföy yönetim şirketinin kuruluşuna ilişkin esas sözleşmenin uygun görülmesi talebi olumlu karşılanmıştır.

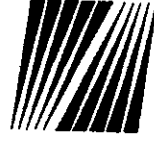
F. ÖZEL DURUMLAR

1. Avrasya Gayrimenkul Yatırımları ve Ticaret A.Ş.'nin Kurulumuzun "Seri:IV, No:44 Çağrı Yoluyla Ortaklık Paylarının Toplanmasına İlişkin Esaslar Tebliği"nin 13 üncü maddesi uyarınca, hisse senetleri Kurulumuz kaydında bulunan ancak borsada işlem görmeyen Büyük İstanbul Otobüs İşletmeleri A.Ş.'nin tüm hissedarlarına 1 Kuruş nominal değerli hisse senedi için 1,5 Kuruş çağrı fiyatı üzerinden isteğe bağlı çağrıda bulunma başvurusuna ilişkin bilgi formunun onaylanması talebinin olumlu karşılanmasına karar verilmiştir.

Çağrı işlemi ile ilgili sonuçların Avrasya Gayrimenkul Yatırımları ve Ticaret A.Ş. tarafından Kurulumuza iletilmesini takiben sözkonusu bilgiler Haftalık Bültende yayınlanarak kamuya duyurulacaktır.

2. İş Yatırım Menkul Değerler A.Ş.'nin, payları Kurulumuz kaydında bulunmayan Akfen Holding A.Ş.'nin (Şirket, Akfen Holding) sermayesinin 104.513.890 TL'den 133.000.000 TL'ye artırılması nedeniyle ihraç edilecek 28.486.110 TL nominal değerli paylarının rüçhan haklarının kısıtlanması suretiyle ve mevcut ortaklarından Hamdi AKIN ve Akfen İnşaat Turizm ve Ticaret A.Ş.'nin portföyünde bulunan 10.355.890 TL nominal değerli paylarının halka arz edilmek üzere Kurulumuz kaydına alınması ve ek olarak halka arz edilecek tutarın % 15'ine tekabül eden 5.826.300 TL nominal değerli Hamdi AKIN'ın portföyünde bulunan payların ek satış hakkının da kullanılmasına izin verilmesine ilişkin talebi,

a) Şirket'in 03-05.03.2010 tarihleri arasında halka arz edilen tahvillerine ilişkin izahnamede yer verilen 01.01.2007-31.12.2007 ve 01.01.2008-31.12.2008 hesap dönemlerine ilişkin konsolide finansal tablolarının, TAV Havalimanları Holding A.Ş., TAV Yatırım Holding A.Ş., Hyper Foreign Trade Holland N.V., ATI Services SA, Tepe Akfen Reformer S.P. Zoo ve Artı Döviz A.Ş.'nin müşterek yönetime tabi ortaklık olarak sınıflandırılması gerekirken hatalı şekilde iştirak olarak sınıflandırılması nedeniyle, SPK'nun 47/A maddesi uyarınca Şirket'e 2010 yılı için alt sınır olan 17.170 TL idari para cezası verilmesi,

SERMAYE PİYASASI KURULU

2010/34

HAFTALIK BÜLTEN

16/08/2010 – 20/08/2010

A. 04.01.2010 – 20.08.2010 TARİHLERİ ARASINDA KAYDA ALMA KARARI VERİLEN İHRAÇ TALEPLERİ:

Tablo: 1

(TL)

İHRAÇ TÜRÜ	Talep Edilen				Kurul Kaydına Alınan			
	Bu hafta Adet	Toplam Adet	Bu hafta Tutarı	Toplam Tutarı	Bu hafta Adet	Toplam Adet	Bu hafta Tutarı	Toplam Tutarı
Hisse Senedi	1	90	551.250.000	561.670.616,95	5	82	125.072.709	6.358.081.489,55 (*)
Yatırım Fonu Katılma Payı	-	14	-	4.707.000.000	4	27	1.575.000.000	7.077.000.000
Emeklilik Yatırım Fonu Payı	-	4	-	21.800.000.000	-	3	-	1.800.000.000
Tahvil	-	13	-	2.585.700.000	-	14	-	2.436.200.000
Finansman Bonosu	-	2	-	25.750.000	-	3	-	105.000.000
Banka Bonosu	-	4	-	1.700.000.000	-	3	-	700.000.000
Aracı Kuruluş Varantı	-	3	-	20.010.000	-	2	-	20.008.000
TOPLAM	1	130	551.250.000	31.400.130.616,95	3	134	1.700.072.709	18.496.289.489,55

(*) Bakınız Özel Durumlar Md. No: 2.

04.01.2010-20.08.2010 tarihleri arasında 2'si bu hafta olmak üzere, kayıtlı sermaye sistemine geçmek ya da mevcut tavanını yükseltmek üzere Kurul'a yapılan başvuru sayısı 26'ya ulaşmıştır. Aynı dönem içinde Kurul tarafından kabul edilen başvuru sayısı 13 olmuştur.

14. T. Garanti Bankası A.Ş. Koruma Amaçlı Şemsiye Fonu'na bağlı B Tipi %100 Anapara Koruma Amaçlı Onbeşinci Alt Fon, B Tipi %100 Anapara Koruma Amaçlı Onaltıncı Alt Fon ve Özel Bankacılık B Tipi %100 Anapara Koruma Amaçlı Onyedinci Alt Fon'un birinci ihraç katılma paylarının halka arzına ilişkin talep olumlu karşılanmıştır.

15. Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. Garantili Şemsiye Fonu'na bağlı B Tipi %100 Anapara Garantili Dokuzuncu Alt Fon'un birinci ihraç katılma paylarının halka arzına ilişkin talep olumlu karşılanmıştır.

16. Respa Gayrimenkul Danışmanlık ve Değerleme A.Ş.'nin, Kurulumuzun Seri: VIII, No:35 sayılı "Sermaye Piyasası Mevzuatı Çerçevesinde Gayrimenkul Değerleme Hizmeti Verecek Şirketlere ile Bu Şirketlerin Kurulca Listeye Alınmalarına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ" çerçevesinde değerlendirme hizmeti vermek üzere Kurulca listeye alınmıştır.

17. Archi Danışmanlık ve Gayrimenkul Değerleme A.Ş.'nin, Kurulumuzun Seri:VIII, No:35 sayılı "Sermaye Piyasası Mevzuatı Çerçevesinde Gayrimenkul Değerleme Hizmeti Verecek Şirketlere ve Bu Şirketlerin Kurulca Listeye Alınmalarına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ" çerçevesinde değerlendirme hizmeti vermek üzere listeye alınmasına karar verilmiştir.

18. Finansbank A.Ş.'nin kurucusu olduğu "Finansbank A.Ş. Finans Analiz B Tipi Değişken Fonu"nun "Finansbank A.Ş. Xclusive B.Tipi Değişken Fon"a dönüştürülmesi nedeniyle yapılacak içtüzük değişikliğine izin verilmesine ve buna ilişkin duyuru metninin yayımlandığı tarih ile yeni hususların yürürlüğe giriş tarihi arasında kalan süre zarfında başvuru konusu Fon'un yeni katılma payı satışlarının durdurulmasına karar verilmiştir.

19. Finans Portföy Yönetimi A.Ş.'nin sermayesinin 1.500.000 TL'den 5.000.000 TL'ye çıkarılması nedeniyle esas sözleşmesinin sermayeye ilişkin 7. maddesinin tadil edilmesi talebinin olumlu karşılanmasına karar verilmiştir.

20. Batı Anadolu Çimento Sanayi A.Ş. (Batıçim) hisse senedinde 23.02.2007-27.02.2007 döneminde gerçekleştirilen işlemlerin incelenmesi sonucunda;

23.02.2007-27.02.2007 döneminde Batıçim hisse senedinde SPKn'nun 47/I-A-1 maddesinde tanımlanan içeriden öğrenenlerin ticareti suçunun unsurlarını içeren fiilleri nedeniyle Ayşegül MERİÇ, Şefki KORKMAZ ve Sedef KORKMAZ hakkında Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunulmasına, karar verilmiştir.

21. Akis Bağımsız Denetim ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik A.Ş.'nin (Kuruluş);

a) Garanti Yatırım Menkul Kıymetler A.Ş.'nin (Şirket) Seri:XI, No:29 "Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği"nin (Seri:XI, No:29 Tebliği) 5 ve Geçici Madde 2 maddeleri kapsamında Uluslararası Muhasebe Standardı (UMS) 27 Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar Standardı kapsamında konsolide finansal tablo hazırlama yükümlülüğü bulunmasına karşın, Seri:X, No:22 "Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ"in (Seri:X, No:22 Tebliği) İkinci Kısımının 22/a maddesine aykırı olarak, Şirket'in konsolide olmayan finansal tablolarına ilişkin denetçi görüşünde söz konusu hususu eleştiri konusu yapmayarak, olumlu görüş vermesinin bir bütün olarak denetimin geçerliliğini engelleyebilecek nitelikte olduğu ve daha önce sermaye piyasası mevzuatına uyum hususunda uyarıldığı hususları birlikte dikkate alınarak, Kuruluş hakkında 5728 sayılı Kanun ile değişik Sermaye Piyasası Kanunu'nun (SPKn.) 47/A maddesi çerçevesinde 17.170 TL tutarında idari para cezası uygulanmasına,

b) Akfen Holding A.Ş.'nin 2007, 2008 ve 2009 yılı finansal tablolarında yer alan Seri:XI, No:29 Tebliği'nin 5 ve Geçici Madde 2 maddeleri kapsamında UMS 31, UFRS 5 ve Kurulumuzun 09.09.2009 tarih ve 28/780 sayılı Kararına aykırılıkların, Seri:X, No:22 Tebliği'nin İkinci Kısımının 22/a maddesine aykırı olarak denetim görüşünde eleştiri konusu yapmamasının, bir bütün olarak denetimin geçerliliğini engelleyebilecek nitelikte olduğu ve daha önce sermaye piyasası mevzuatına uyum hususunda uyarıldığı hususları birlikte dikkate alınarak, Kuruluş hakkında 5728 sayılı Kanun ile değişik SPKn. 47/A maddesi çerçevesinde 17.170 TL tutarında idari para cezası uygulanmasına, karar verilmiştir.

22. İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB, Borsa) Hisse Senetleri Piyasası'nda işlem gören şirketlere ilişkin tanımları yapılan fiili dolaşımdaki pay oranı kavramı kriterleri hakkında Kurulumuzca alınan 23.07.2010 tarih ve 21/655 sayılı karara açıklık getirmek amacıyla yapılan inceleme sonucunda;

A. 21/655 sayılı kararın (a) bendinin aşağıda yer verildiği şekilde değiştirilmesine,

"a) i. Kamu tüzel kişiliğinin mülkiyetindeki,

ii. Şirket kurucuları ile ilişkili kuruluşlarının (konsolidasyona tabi şirketlerin) sahip olduğu,

iii. Şirket sermayesinin %5 ve daha fazlasına sahip olan gerçek ve tüzel kişi ortakların sahip olduğu,

iv. a) Şirket Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu Üyeleri,

b) Genel Müdür veya yetki ve görevleri itibarıyla Genel Müdüre denk veya daha üst konumlarda görev yapanlar,

c) Genel Müdür veya yetki ve görevleri itibarıyla genel müdüre denk kişilere doğrudan bağlı olarak çalışan üst düzey yöneticilerin (Genel Müdür Yardımcısı ve benzeri unvanlara sahip) sahip olduğu,

v. Şirketlerin sandık ve vakıflarının mülkiyetindeki,

vi. Sermaye piyasası mevzuatı kapsamında özkaynak olarak verilenler, kredili işlemle alınarak teminata konu edilenler veya Takasbank piyasaları için teminata konu edilenler dışında teminat olarak verilen,

vii. Hukuken kısıtlı olan ve alım satıma konu edilemeyen,

viii. Yasaklı,

ix. Hacizli,

payların fiili dolaşımdaki pay oranı tanımı dışında tutulmasına,"

B. 21/655 sayılı kararın (b) bendinin aşağıda yer verildiği şekilde değiştirilmesine,

"b) Borsa'da payları işlem gören tüm şirketlerin, fiili dolaşımdaki pay oranı kriterleri kapsamına giren tüzel ve gerçek kişilerin kimlik ve unvan bilgilerini, sicil numaraları ile birlikte Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK)'nce belirlenecek usulde ve sürelerde MKK'ya bildirmesine, 01.10.2010 tarihinden itibaren şirketlerin fiili dolaşımdaki pay oranlarının MKK tarafından haftalık olarak hesaplanarak MKK'nın internet sitesi üzerinden kamuya duyurulmasına ve taraflarca (veri yayın şirketleri ve MKK) uygun bulunması durumunda bu bilgilerin MKK tarafından veri yayın şirketlerine sağlanmasına",

C. 21/655 sayılı karara, "Şirket kurucuları, ilişkili kuruluşlar, şirket Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu Üyeleri ile üst düzey yöneticilerinden herhangi bir TC kimlik numarası veya vergi kimlik numarası olmayan kişilerle ilgili olarak, MKK'ya bildirilmesi gereken ancak TC kimlik numarası veya vergi kimlik numarası olmayan söz konusu kişilerin, sayılan kimlik veya vergi numaralarına sahip olduklarını şirkete bildirmelerini takip eden üç iş günü içinde, şirket tarafından söz konusu TC kimlik numarası veya vergi kimlik numarası bilgilerinin MKK'ya bildirilmesine" şeklinde bir madde eklenmesine

karar verilmiştir.

EK - 4: Garanti Yatırım Menkul Kıymetler A.Ş.'nin 31.03.2010 Tarihli Finansal Tabloları ve Dipnot Açıklaması

Garanti Yatırım Menkul Kıymetler Anonim Şirketi
31 Mart 2010 Tarihi İtibarıyla Bilanço

(Para Birimi: Türk Lirası ("TL"))

VARLIKLAR	Dipnot Referansları	Bağımsız Denetimden	Bağımsız Denetimden
		Geçmemiş 31 Mart 2010	Geçmiş 31 Aralık 2009
Dönen Varlıklar			
Nakit ve Nakit Benzerleri	3	27,805,332	26,995,349
Finansal Yatırımlar	4	10,315,860	14,243,108
Ticari Alacaklar		16,124,970	11,737,466
-İlişkili taraflardan ticari alacaklar	21	18,002	19,946
Diğer Alacaklar		18,002	19,946
-İlişkili taraflardan diğer alacaklar	21	1,012,765	893,616
-Diğer alacaklar	6	182,749	154,517
Diğer Dönen Varlıklar	7	830,016	739,099
		333,735	101,213
Duran Varlıklar			
Finansal Yatırımlar	4	4,069,372	4,109,573
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	8	89,041	89,041
Maddi Duran Varlıklar	9	2,452,847	2,470,000
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	10	1,106,265	1,093,849
Ertelenen Vergi Varlıkları	19	131,902	154,150
		289,317	302,533
TOPLAM VARLIKLAR		31,874,704	31,104,922
KAYNAKLAR			
Kısa Vadeli Yükümlülükler			
Ticari Borçlar		3,717,021	3,284,057
-İlişkili taraflara ticari borçlar	21	1,314,920	1,196,331
-Diğer ticari borçlar	5	88,528	28,823
Diğer Borçlar	6	1,226,392	1,167,508
Dönem Karı Vergi Yükümlülüğü	19	1,112,908	539,868
Borç Karşılıkları	11	67,820	226,519
Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Karşılıklar	12	505,079	623,193
		716,294	698,146
Uzun Vadeli Yükümlülükler			
Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Karşılıklar	12	286,911	366,494
		286,911	366,494
ÖZKAYNAKLAR			
Ödenmiş Sermaye	13	27,870,772	27,454,371
Sermaye Düzeltmesi Farkları	13	8,327,648	8,327,648
Kardan Ayrılmış Kısıtlanmış Yedekler	13	6,131,677	6,131,677
Geçmiş Yıllar Karları	13	935,754	935,754
Dönem Karı		12,059,292	9,893,687
		416,401	2,165,605
TOPLAM KAYNAKLAR		31,874,704	31,104,922

GARANTİ YATIRIM
MENKUL KIYMETLER A.Ş.

Garanti Yatırım Menkul Kıymetler Anonim Şirketi

31 Mart 2010 Tarihinde Sona Eren 3 Aylık Ara Hesap Dönemine Ait

Kapsamlı Gelir Tablosu

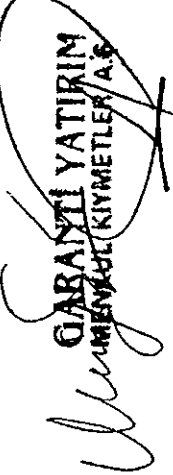
(Para Birimi: Türk Lirası ("TL"))

	Dipnot referansları	Bağımsız Denetimden Geçmemiş 31 Mart 2010	Bağımsız Denetimden Geçmemiş 31 Mart 2009
Satış Gelirleri (net)	14	97,369,104	119,164,825
Satışların Maliyeti (-)	14	(97,425,344)	(118,559,672)
Hizmet Gelirleri	14	6,836,102	1,944,642
BRÜT KAR		6,779,862	2,549,795
Pazarlama ve Satış Giderleri	15	(1,501,154)	(347,271)
Genel Yönetim Giderleri	15	(5,479,013)	(3,296,114)
Diğer Faaliyet Gelirleri	17	131,832	70,914
Diğer Faaliyet Giderleri		(60,768)	(885)
FAALİYET KARI / (ZARARI)		(129,241)	(1,023,561)
Finansal Gelirler	18	717,696	694,940
Finansal Giderler	18	(53,745)	(114,526)
VERGİ ÖNCESİ KAR		534,710	(443,147)
- Dönem vergi gideri	19	(105,093)	-
- Ertelenmiş vergi geliri / (gideri)	19	(13,216)	(23,664)
DÖNEM KARI		416,401	(466,811)
Diğer Kapsamlı Gelir		-	-
TOPLAM KAPSAMLI GELİR		416,401	(466,811)

GARANTİ YATIRIM
MENKUL KIYMETLER A.Ş.

Garanti Yatırım Menkul Kıymetler Anonim Şirketi
31 Mart 2010 Tarihinde Sona Eren 3 Aylık Ara Hesap Dönemine Ait
Özsermaye Değişim Tablosu
(Para Birimi: Türk Lirası ("TL"))

	Dipnot referansları	Ödenmiş sermaye	Sermaye düzeltmesi farkları	Kardan ayrılmış karstislanmış yedekler	Geçmiş yıllar karları	Dönem karı	Toplam özkaynaklar
31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla bakiyeler (Bağımsız denetimden geçmiş)		8,327,648	6,131,677	935,754	8,839,884	1,053,803	25,288,766
Dönem karını geçmiş yıllar karlarına aktarımı		-	-	-	1,053,803	(1,053,803)	-
Dönem karı		-	-	-	-	2,165,605	2,165,605
31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla bakiyeler (Bağımsız denetimden geçmiş)		8,327,648	6,131,677	935,754	9,893,687	2,165,605	21,654,371
Dönem karını geçmiş yıllar karlarına aktarımı		-	-	-	2,165,605	(2,165,605)	-
31 Mart 2010 tarihi itibarıyla bakiyeler (Bağımsız denetimden geçmemiş)	13	8,327,648	6,131,677	935,754	12,059,292	416,401	416,401
						416,401	27,870,772

GARANTİ YATIRIM MENKUL KIYMETLER A.Ş.

Garanti Yatırım Menkul Kıymetler Anonim Şirketi
31 Mart 2010 Tarihinde Sona Eren 3 Aylık Ara Hesap Dönemine Ait
Nakit Akım Tablosu
(Para birimi: Türk Lirası ("TL"))

	Dipnot Referansları	Bağımsız Denetimden	Bağımsız Denetimden
		Geçmemiş 31 Mart 2010	Geçmemiş 31 Mart 2009
Faaliyetlerden Kaynaklanan Nakit Akımları			
Dönem karı		416,401	(466,811)
Düzeltilmeler:			
Amortisman ve itfa payları	15	115,336	104,098
Yatırım amaçlı gayrimenkuller değer düşüş karşılığı iptali	8	-	426,936
Ertelenen vergi gideri/(geliri)	19	13,216	23,664
Cari vergi gideri		105,093	-
Kıdem tazminatı karşılığı	12	(79,583)	27,680
İzin karşılığı	12	19,859	24,579
Maddi duran varlık satış karı	17	(20,050)	-
Borç karşılıklarındaki değişim		(118,114)	(280,608)
Faiz geliri	3	(1,808)	-
Menkul kıymet reeskont geliri	18	(225,156)	-
Varlık ve yükümlülüklerdeki değişimler			
Finansal yatırımlar		(4,162,348)	(5,453,131)
Ticari alacaklar		1,944	(5,926)
Ticari borçlar		118,589	(18,255)
Diğer alacaklar/ (borçlar),net		453,891	(529,209)
Diğer dönen varlıklar		(232,522)	-
Ödenen kıdem tazminatı		-	(8,191)
Ödenen izin karşılığı	12	(1,711)	-
Ödenen kurumlar vergisi		(263,792)	-
Faaliyetlerden dolayı net nakit girişi		(3,860,755)	(6,155,174)
Yatırım faaliyetleri			
Maddi duran varlık alımları	9	(88,351)	(10,305)
Maddi olmayan duran varlık alımları	10	-	(24,708)
Maddi duran varlık satışları		20,050	-
Finansal yatırımlardan alınan temettüleri	18	-	-
Yatırım faaliyetlerinden dolayı net nakit çıkışı		(68,301)	(35,013)
Finansman faaliyetleri			
Finansman faaliyetlerinden dolayı net nakit girişi/(çıkışı)			
Nakit ve nakit benzerlerinde meydana gelen net artış		(3,929,056)	(6,190,187)
Dönem başındaki nakit ve nakit benzerleri mevcudu	3	14,243,108	11,663,591
Dönem sonundaki nakit ve nakit benzerleri mevcudu	3	10,314,052	5,473,404

GARANTİ YATIRIM
MENKUL KIYMETLER A.Ş.

4 Finansal Yatırımlar

31 Mart 2010 ve 31 Aralık 2009 tarihleri itibarıyla finansal yatırımlar aşağıdaki gibidir:

Gerçeğe uygun değer farkı kar/zarara yansıtılan finansal varlıklar:

	31 Mart 2010			31 Aralık 2009		
	Nominal değeri	Defter değeri	Faiz aralığı	Nominal değeri	Defter değeri	Faiz aralığı
Devlet tahvilleri	15,397,500	15,786,188	%6.21- 20.8	11,205,500	11,737,463	%4.57- 20.8
Hisse senetleri	202,941	338,782	-	3	3	-
Toplam	15,600,441	16,124,970		11,205,503	11,737,466	

31 Mart 2010 tarihi itibarıyla, nominal değeri 6,600,000 TL (31 Aralık 2009: 6,200,000 TL) ve defter değeri 7,350,517 TL (31 Aralık 2009: 6,735,964 TL) tutarındaki devlet tahvili SPK'nın ilgili tebliği uyarınca ve Şirket'in sermaye piyasalarındaki işlemleri nedeniyle İstanbul Menkul Kıymetler Borsası ("İMKB") ve Takas ve Saklama Bankası AŞ nezdinde teminat olarak bulundurulmaktadır.

31 Mart 2010 ve 31 Aralık 2009 tarihleri itibarıyla, uzun vadeli finansal yatırımlar aşağıdaki gibidir:

	31 Mart 2010		31 Aralık 2009	
	Defter değeri	Sahiplik oranı (%)	Defter değeri	Sahiplik oranı (%)
<i>Hisse senedi yatırımları:</i>				
Garanti Yatırım Ortaklığı AŞ (*)	42,113	0.21	42,113	0.21
İMKB Takas ve Saklama Bankası AŞ (**)	46,928	0.03	46,928	0.03
Toplam	89,041		89,041	

(*) 31 Mart 2010 ve 31 Aralık 2009 tarihleri itibarıyla piyasa fiyatı ile finansal tablolara yansıtılmıştır.

(**) Maliyet değeri ile finansal tablolara yansıtılmıştır.

5 Diğer Ticari Alacaklar ve Borçlar

31 Mart 2010 itibarıyla Şirket'in diğer ticari borçları 1,226,392 TL (31 Aralık 2009: 1,167,508 TL), müşterilerine olan borçlardan oluşmaktadır.

31 Mart 2010 ve 31 Aralık 2009 tarihleri itibarıyla Şirket'in diğer ticari alacakları bulunmamaktadır.

GARANTİ YATIRIM
MENKUL KIYMETLER A.Ş.

EK -5: Garanti Yatırım Menkul Kıymetler A.Ş.'nin 30.09.2010 Tarihli Finansal Tabloları ve Dipnot Açıklaması

Garanti Yatırım Menkul Kıymetler Anonim Şirketi ve Bağlı Ortaklığı
 30 Eylül 2010 Tarihi İtibarıyla Konsolide Bilanço
 (Tutarlar aksi belirtilmedikçe Türk Lirası ("TL") cinsinden ifade edilmiştir.)

Dipnot Referansları	Bağımsız İncelemeden Geçmemiş Cari Dönem 30 Eylül 2010	Yeniden Düzenlenmiş Bağımsız Denetimden Geçmiş Önceki Dönem 31 Aralık 2009	Yeniden Düzenlenmiş Bağımsız Denetimden Geçmiş Önceki Dönem 31 Aralık 2008
VARLIKLAR			
Dönen Varlıklar			
Nakit ve Nakit Benzerleri	59,431,135	62,122,093	43,773,426
Finansal Yatırımlar	11,609,160	16,294,231	12,620,018
Ticari Alacaklar	46,297,110	38,020,771	29,669,287
-İlişkili taraflardan ticari alacaklar	20,217	6,807,105	574,839
-Diğer ticari alacaklar	20,217	19,946	10,105
Diğer Alacaklar	-	6,787,159	564,734
-İlişkili taraflardan diğer alacaklar	1,292,972	893,616	680,944
-Diğer alacaklar	181,417	154,517	88,172
Diğer Dönen Varlıklar	1,111,556	739,099	592,772
Duran Varlıklar	211,676	106,370	228,338
Finansal yatırımlar	4,035,158	4,090,157	3,928,693
Diğer Alacaklar	46,928	46,928	46,928
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	9	9	9
Maddi duran varlıklar	2,428,833	2,470,000	2,340,000
Maddi olmayan duran varlıklar	1,057,635	1,108,025	933,530
Ertelenmiş vergi varlığı	146,809	162,662	227,483
TOPLAM VARLIKLAR	63,466,293	66,212,250	47,702,119
KAYNAKLAR			
Kısa Vadeli Yükümlülükler			
Ticari Borçlar	3,606,880	10,831,982	2,091,977
-İlişkili taraflara ticari borçlar	1,664,047	8,652,755	553,297
-Diğer ticari borçlar	113,004	28,823	56,063
Dönem Karı Vergi Yükümlülüğü	1,551,043	8,623,932	497,234
Borç Karşılıkları	37,210	226,519	-
Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Karşılıklar	412,183	687,452	324,506
Diğer Borçlar	847,822	698,146	601,136
Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	612,345	539,868	613,038
Uzun Vadeli Yükümlülükler	33,273	27,242	-
Diğer Borçlar	534,102	396,820	315,512
Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Karşılıklar	977	975	999
ÖZKAYNAKLAR	53,125	395,845	314,513
Ana ortaklığa ait özkaynaklar	59,325,311	54,983,448	45,294,630
Ödenmiş Sermaye	28,765,496	27,470,884	25,315,897
Sermaye Düzeltmesi Farkları	8,327,648	8,327,648	8,327,648
Hisse Senedi İhraç Primleri	6,131,677	6,131,677	6,131,677
Kardan Ayrılmış Kısıtlanmış Yedekler	31	31	31
Geçmiş Yıllar Karları	936,969	936,612	936,612
Net Dönem Karı	12,074,559	9,919,929	8,874,554
Kontrol gücü olmayan paylar	1,294,612	2,154,987	1,045,375
TOPLAM KAYNAKLAR	63,466,293	66,212,250	47,702,119

GARANTİ YATIRIM
 MENKUL KIYMETLER A.Ş.

Garanti Yatırım Menkul Kıymetler Anonim Şirketi ve Bağlı Ortaklığı
30 Eylül 2010 Tarihinde Sona Eren Döneme İlişkin Konsolide Kapsamlı Gelir Tablosu
(Tutarlar aksi belirtilmedikçe Türk Lirası ("TL") cinsinden ifade edilmiştir.)

		Cari Dönem Bağımsız İncelemeden Geçmemiş	Cari Dönem Bağımsız İncelemeden Geçmemiş	Yeniden Düzenlenmiş Önceki Dönem Bağımsız İncelemeden Geçmemiş	Yeniden Düzenlenmiş Önceki Dönem Bağımsız İncelemeden Geçmemiş
	Dipnot	1 Ocak - 30 Eylül 2010	1 Temmuz - 30 Eylül 2010	1 Ocak - 30 Eylül 2009	1 Temmuz - 30 Eylül 2009
Satış Gelirleri (net)	14	1,194,865,493	977,067,848	372,901,207	146,298,267
Satışların Maliyeti (-)	14	(1,191,460,358)	(975,477,926)	(365,838,723)	(141,456,510)
Hizmet Gelirleri	14	17,232,201	4,562,220	12,199,548	5,665,988
Esas Faaliyetlerden					
Diğer Gelirler/(Giderler),net		1,101,584	1,481,823	1,467,492	(889,437)
BRÜT KAR		21,738,920	7,633,965	20,729,524	9,618,308
Pazarlama ve Satış Giderleri	15	(4,086,390)	(1,428,765)	(3,154,877)	(1,462,436)
Genel Yönetim Giderleri	15	(14,157,033)	(4,057,744)	(11,875,099)	(3,291,191)
Diğer Faaliyet Gelirleri	17	189,332	26,509	377,039	48,025
Diğer Faaliyet Giderleri		(180,397)	(52,719)	(19,929)	(4,284)
FAALİYET KARI / (ZARARI)		3,504,432	2,121,246	6,056,658	4,908,422
Finansal Gelirler	18	1,477,265	622,073	1,912,708	735,536
Finansal Giderler	18	(238,465)	(145,705)	(281,024)	(27,260)
VERGİ ÖNCESİ KAR		4,743,232	2,597,614	7,688,342	5,616,698
- Dönem vergi gideri	19	(406,040)	(54,822)	(332,072)	(405,933)
- Ertelenmiş vergi geliri / (gideri)	19	52,411	52,987	(10,204)	(116,405)
DÖNEM KARI		4,389,603	2,595,779	7,346,066	5,094,360
Diğer Kapsamlı Gelir					
TOPLAM KAPSAMLI GELİR		4,389,603	2,595,779	7,346,066	5,094,360
Dönem kar/zararının dağılımı					
Kontrol gücü olmayan paylar		3,094,991	2,592,776	6,083,936	3,027,109
Ana ortaklık payları		1,294,612	3,003	1,262,130	2,067,251
Toplam kapsamlı gelir		4,389,603	2,595,779	7,346,066	5,094,360
Kontrol gücü olmayan paylar		3,094,991	2,592,776	6,083,936	3,027,109
Ana ortaklık payları		1,294,612	3,003	1,262,130	2,067,251
		4,389,603	2,595,779	7,346,066	5,094,360

GARANTİ YATIRIM
MENKUL KIYMETLER A.Ş.

Garanti Yatırım Mevcut Kıymetler Anonim Şirketi ve Bağlı Ortaklığı

30 Eylül 2010 Tarihinde Sona Eren Döneme İlişkin

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe Türk Lirası (TL) cinsinden ifade edilmiştir.)

Bakımsız İncelenmeden Geçirilmiş

	Dipnot Referansları	Öçülenmiş Sermaye	Sermaye Düzeltmeçil Farkları	Hisse Senedi İhras Primleri	Karadaa ayrılmış karlılanmiş yedekler	Net Döşen Karı / Zararı	Geçmiş yıllar karları	Ana Ortaklığa Ait Özetayınlar	Kontrol gücü olmayan paylar	Toplam
1 Ocak 2009 itibarıyla (önceden raporlanan)		8.327.648	6.131.677	-	935.754	1.053.803	8.839.884	25.288.766	-	25.288.766
TMS 8 Düzeltmeleri	24	-	-	31	858	(8.428)	34.670	27.131	19.978.733	20.005.864
1 Ocak 2009 (yeniiden düzenlenmiş haliyle)		8.327.648	6.131.677	31	936.612	1.045.375	8.874.554	25.315.897	19.978.733	45.294.630
Dönem karının geçmiş yıllar karlarına aktarımı		-	-	-	-	(1.045.375)	1.045.375	-	-	-
Toplam kapsamlı gelir/(gider)		-	-	-	-	1.262.130	-	1.262.130	6.083.936	7.346.066
30 Eylül 2009 tarihi itibarıyla bakiyeler		8.327.648	6.131.677	31	936.612	1.262.130	9.919.929	26.578.027	26.062.669	52.640.696
1 Ocak 2010		8.327.648	6.131.677	31	936.612	2.154.987	9.919.929	27.470.884	27.512.564	54.983.448
Temettü ödemesi		-	-	-	-	(2.154.987)	2.154.630	-	(47.740)	(47.740)
Dönem karının geçmiş yıllar karlarına aktarımı		-	-	-	357	-	-	-	-	-
Toplam kapsamlı gelir/(gider)		-	-	-	-	1.294.612	-	1.294.612	3.094.991	4.389.603
30 Eylül 2010 tarihi itibarıyla bakiyeler		8.327.648	6.131.677	31	936.969	1.294.612	12.074.559	28.765.496	30.559.815	59.325.311

GARANTİ YATIRIM
MEVCUT KIYMETLER A.Ş.

Garanti Yatırım Menkul Kıymetler Anonim Şirketi ve Bağlı Ortaklığı
30 Eylül 2010 Tarihinde Sona Eren Döneme İlişkin
Konsolide Nakit Akım Tablosu
(Tutarlar aksi belirtilmedikçe Türk Lirası ("TL") cinsinden ifade edilmiştir.)

	Dipnot Referansları	Bağımsız İncelemeden Geçmemiş Cari Dönem	Yeniden Düzenlenmiş Bağımsız İncelemeden Geçmemiş Önceki Dönem
		30 Eylül 2010	30 Eylül 2009
Faaliyetlerden Kaynaklanan Nakit Akımları			
Dönem karı			
Düzeltilmeler:		4,389,603	1,262,130
Amortisman ve itfa payları	8, 9, 10	402,476	339,636
Ertelenen vergi gideri/(geliri)	19	(52,411)	10,204
Cari vergi gideri	19	406,040	332,072
Kıdem tazminatı karşılığı	12	192,990	113,471
İzin karşılığı	12	160,117	58,821
Maddi duran varlık satış karı	17	(20,050)	(18,812)
Borç karşılıklarındaki değişim		(275,269)	79,472
Faiz geliri		(30,518)	(2,474,340)
Finansal varlık reeskont geliri		(80,663)	(16,763)
Varlık ve yükümlülüklerdeki değişimler			
Finansal yatırımlar		(8,195,676)	(1,466,822)
Ticari alacaklar		6,786,888	(14,952)
Ticari borçlar		(7,036,540)	572,759
Diğer alacaklar/ (borçlar),net		(272,924)	89,029
Diğer dönen varlıklar		(105,304)	(1,131,661)
Ödenen kıdem tazminatı	12	(55,710)	(31,775)
Ödenen izin karşılığı	12	(10,441)	(9,540)
Ödenen/(Mahsup edilen) kurumlar vergisi		(595,441)	73,861
Faaliyetlerden kullanılan nakit		(4,392,833)	(2,233,210)
Yatırım faaliyetleri			
Maddi duran varlık alımları	9	(232,167)	(485,044)
Maddi olmayan duran varlık alımları	10	(62,899)	(24,708)
Duran varlık satışları		20,050	18,812
Diğer duran varlıklardaki değişim		-	7,000
Yatırım faaliyetlerinde kullanılan nakit		(275,016)	(483,940)
Finansman faaliyetleri			
Ödenen temettü		(47,740)	-
Finansman faaliyetlerinden dolayı net nakit çıkışı		(47,740)	-
Nakit ve nakit benzerlerinde meydana gelen net artış / (azalış)		(4,715,589)	(2,717,150)
1 Ocak itibarıyla nakit ve nakit benzerleri mevcudu		16,294,231	12,620,018
Dönem sonundaki nakit ve nakit benzerleri mevcudu	3	11,578,642	9,902,868

GARANTİ YATIRIM
MENKUL KIYMETLER A.Ş.

Garanti Yatırım Menkul Kıymetler Anonim Şirketi ve Bağlı Ortaklığı

30 Eylül 2010 Tarihinde Sona Eren Hesap Dönemine İlişkin
Konsolide Finansal Tablolara İlişkin Notlar

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe, Türk Lirası ("TL") cinsinden ifade edilmiştir.)

1. Grup'un Organizasyonu ve Faaliyet Konusu (devamı)

Şirket'in bağlı ortaklığının ana faaliyet konusu aşağıda belirtildiği gibidir:

Garanti Yatırım Ortaklığı A.Ş.:

Bu ortaklığın amacı, ilgili mevzuatla belirlenmiş ilke ve kurallar çerçevesinde menkul kıymetlerini satın aldığı ortaklıkların sermaye ve yönetimlerine hakim olmamak kaydıyla sermaye piyasası araçları ile ulusal ve uluslararası borsalarda veya borsa dışı organize piyasalarda işlem gören altın ve diğer kıymetli madenler portföyü işletmektir.

Ortaklık bu amaç dahilinde;

- Ortaklık portföyünü oluşturur, yönetir ve gereğinde portföyde değişiklikler yapar.
- Portföy çeşitlenmesiyle yatırım riskini, faaliyet alanlarına ve ortaklık durumlarına göre en aza indirecek biçimde dağıtır.
- Menkul kıymetlere, mali piyasa ve kurumlara, ortaklıklara ilişkin gelişmeleri sürekli izler ve portföy yönetimiyle ilgili gerekli önlemleri alır.
- Portföyün değerini korumaya ve artırmaya yönelik araştırmalar yapar.

	Kuruluş ve faaliyet yeri	Hisse Oranı (%)	Oy kullanım gücü (%)
Garanti Yatırım Ortaklığı A.Ş.	Şişli, İstanbul	0,21	70,00

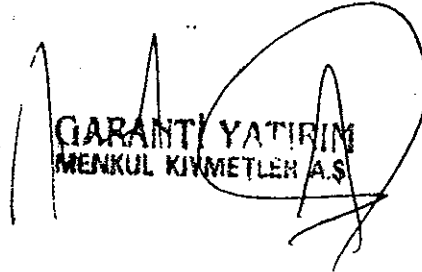
Bundan böyle konsolide finansal tablolarda Şirket ve konsolidasyona tabi tutulan bağlı ortaklığı, birlikte "Grup" olarak adlandırılacaktır.

Ödenecek temettü:

Bu rapor tarihi itibarıyla, Grup yönetimi tarafından kar dağıtımına ilişkin olarak herhangi bir karar alınmamıştır. Temettü, hissedarlar tarafından yıllık genel kurul toplantısında onaya tabidir.

Finansal tabloların onaylanması:

Finansal tablolar, yönetim kurulu tarafından onaylanmış ve 21 Ekim 2010 tarihinde yayınlanması için yetki verilmiştir. Genel Kurul'un finansal tabloları değiştirme yetkisi bulunmaktadır.

GARANTİ YATIRIM
MENKUL KIYMETLER A.Ş.

Garanti Yatırım Menkul Kıymetler Anonim Şirketi ve Bağlı Ortaklığı

30 Eylül 2010 Tarihinde Sona Eren Hesap Dönemine İlişkin
Konsolide Finansal Tablolara İlişkin Notlar

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe, Türk Lirası ("TL") cinsinden ifade edilmiştir.)

4 Finansal Yatırımlar

30 Eylül 2010 ve 31 Aralık 2009 tarihleri itibarıyla finansal yatırımlar aşağıdaki gibidir:

<u>Gerçeğe uygun değer farkı gelir tablosuna yansıtılan finansal varlıklar</u>	<u>30 Eylül 2010</u>		
	<u>Maliyet</u>	<u>Defter Değeri</u>	<u>Makul Değeri</u>
<u>Borçlanma senetleri</u>			
Devlet tahvilleri	29.734.903	30.269.480	30.269.480
Hazine bonoları	-	-	-
<u>Hisse senetleri</u>			
Borsada işlem gören hisse senetleri	15.989.642	16.027.630	16.027.630
Toplam	45.724.545	46.297.110	46.297.110

<u>Gerçeğe uygun değer farkı gelir tablosuna yansıtılan finansal varlıklar</u>	<u>31 Aralık 2009</u>		
	<u>Maliyet</u>	<u>Defter Değeri</u>	<u>Makul Değeri</u>
<u>Borçlanma senetleri</u>			
Devlet tahvilleri	21.590.783	22.213.447	22.213.447
Hazine bonoları	952.800	958.820	958.820
<u>Hisse senetleri</u>			
Borsada işlem gören hisse senetleri	14.716.364	14.848.504	14.848.504
Toplam	37.259.947	38.020.771	38.020.771

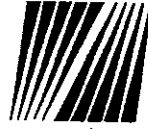
30 Eylül 2010 tarihi itibarıyla, Grup'un portföyünde bulunan hisse senetleri içerisinde makul değeri 840.000 TL (31 Aralık 2009: 1.587.500 TL) olan Garanti Bankası A.Ş. hisse senedi bulunmaktadır. 30 Eylül 2010 tarihi itibarıyla, nominal değeri 9.360.000 TL (31 Aralık 2009: 6.200.000 TL) ve defter değeri 10.253.020 TL (31 Aralık 2009: 6.735.964 TL) tutarındaki devlet tahvili SPK'nın ilgili tebliği uyarınca ve Şirket'in sermaye piyasalarındaki işlemleri nedeniyle İstanbul Menkul Kıymetler Borsası ("İMKB") ve Takas ve Saklama Bankası A.Ş. nezdinde teminat olarak bulundurulmaktadır.

30 Eylül 2010 ve 31 Aralık 2009 tarihleri itibarıyla, uzun vadeli finansal yatırımlar aşağıdaki gibidir:

<u>Hisse senedi yatırımları:</u>	<u>30 Eylül 2010</u>		<u>31 Aralık 2009</u>	
	<u>Defter değeri</u>	<u>Sahiplik oranı (%)</u>	<u>Defter değeri</u>	<u>Sahiplik oranı (%)</u>
İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş. (*)	46.928	0,03	46.928	0,03
Toplam	46.928		46.928	

(*) Maliyet değeri ile finansal tablolara yansıtılmıştır.

GARANTİ YATIRIM
MENKUL KIYMETLER A.Ş.

SERMAYE PİYASASI KURULU

2011/7

HAFTALIK BÜLTEN

14/02/2011 – 18/02/2011

A. 03.01.2011 – 18.02.2011 TARİHLERİ ARASINDA KAYDA ALMA KARARI VERİLEN İHRAÇ TALEPLERİ:

Tablo: 1

(TL)

İHRAÇ TÜRÜ	Talep Edilen				Kurul Kaydına Alınan			
	Bu hafta Adet	Toplam Adet	Bu hafta Tutarı	Toplam Tutarı	Bu hafta Adet	Toplam Adet	Bu hafta Tutarı	Toplam Tutarı
Hisse Senedi	4	17	109.950.000	1.575.570.957,40	-	13	-	275.418.742,54
Borçlanma Araçları	1	3	250.000.000	2.609.100.000	1	6	2.309.100.000	11.009.100.000
Yatırım Fonu Katılma Payı	-	2	-	245.000.000	1	3	40.000.000	3.340.000.000
Emeklilik Yatırım Fonu Payı	-	1	-	23.850.000	-	1	-	1.000.000.000
Aracı Kuruluş Varantı	-	2	-	25.000.000	-	-	-	-
TOPLAM	5	25	359.950.000	4.478.520.957,40	1	23	2.349.100.000	16.624.518.742,54

03.01.2011 – 18.02.2011 tarihleri arasında kayıtlı sermaye sistemine geçmek ya da mevcut tavanını yükseltmek üzere Kurul'a yapılan başvuru sayısı 14'e ulaşmıştır. Aynı dönem içinde 1 adedi bu hafta olmak üzere Kurul tarafından kabul edilen başvuru sayısı 4 olmuştur.

E. ÖZEL DURUMLAR

1. Yönet Yeminli Mali Müşavirlik ve Bağımsız Denetim A.Ş.'nin, Kurulumuzun Seri:X, No:22 "Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ" in İkinci Kısımının 30'uncu maddesi birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetimle Yetkili Kuruluşlar Listesi'nden çıkarılmasına karar verilmiştir.

2. Asım GEZER hakkında Kurulumuzun 28.04.2006 tarih ve 20/518 sayılı Kararı ile verilen sermaye piyasasında süresiz olarak bağımsız denetim faaliyetinde bulunma yasağı, Seri:X, No:22 "Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ" in İkinci Kısımının 30'uncu maddesinin ikinci fıkrası ve Kurulumuzun 24.07.2009 tarih ve 23/640 sayılı Kararı uyarınca; adı geçen kişinin talebi üzerine, yasaklama kararının üzerinden iki yıl geçmesi ve mevcut durumda hakkında herhangi bir inceleme bulunmaması nedeniyle kaldırılmıştır.

3. AC İstanbul Uluslararası Bağımsız Denetim ve SMMM A.Ş.(Kuruluş) nezdinde Sermaye Piyasası Kanunu ve ilgili mevzuat çerçevesinde yapılan kalite kontrol çalışmaları neticesinde;

a) Gedik Yatırım Menkul Değerler A.Ş. 'nin (Aracı Kurum) Kurulumuzun Seri:XI, No:29 sayılı "Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği"nin 5 ve Geçici Madde 2 maddeleri kapsamında "UMS 27 Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar Standardı" kapsamında konsolide finansal tablo hazırlama yükümlülüğü bulunmasına karşın, Seri:X, No:22 "Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ" in (Seri:X, No:22 Tebliği) İkinci Kısımının 22/a maddesine aykırı olarak, Aracı Kurum'un konsolide olmayan finansal tablolarına ilişkin denetçi görüşünde söz konusu hususu eleştiri konusu yapmayarak olumlu görüş vermesinin bir bütün olarak denetimin geçerliliğini engelleyebilecek nitelikte olduğu dikkate alınarak, Kuruluş hakkında Sermaye Piyasası Kanunu'nun 47/A maddesi çerçevesinde 17.170 TL tutarında idari para cezası uygulanmasına,

b) Kuruluşun gerçekleştirdiği bağımsız denetim çalışmalarında, Seri:X No:22 Tebliği hükümleri ile Kurulumuzun genel ve özel nitelikteki Kararlarına uyum konusunda azami özen ve dikkati göstermesi hususunda uyarılmasına karar verilmiştir.

4. Global Yatırım Holding A.Ş. (Global, Şirket) hakkında yapılan inceleme sonucunda;

A) Şirket tarafından 2007 ve 2008 yılları içinde İzmir Liman İşletmeciliği A.Ş., Çetin Enerji A.Ş., Global Enerji Hizmetleri ve İşletmeciliği A.Ş., GES Enerji A.Ş. ve Sancak Global Enerji A.Ş. şirketlerinin paylarının %10'undan fazlasının edinilmesine ilişkin olarak ilgili dönemde yürürlükte bulunan Kurulumuzun Seri:VIII, No:39 Sayılı Tebliği'nin 5/f-(1) maddesi çerçevesinde özel durum açıklamalarının yapılmamış olması nedeniyle, SPKn'nun 47/A maddesi uyarınca, Şirket hakkında, işlemlerin gerçekleştiği ilgili yıllar için Kurulumuzca duyurulan asgari idari para cezası tutarları esas alınarak 2007 yılındaki aykırılık nedeniyle 11.836 TL, 2008 yılındaki 4 aykırılığın her biri hakkında 15.000 TL olmak üzere toplam 71.836 TL tutarında idari para cezasının uygulanmasına,

B) Şirket'in 31 Mart 2008 tarihinde sona eren ara hesap dönemine ait konsolide finansal raporlarının; TMS 1 Standardının 27'nci ve 28'inci paragrafları, TMS 16 Standardının 74-a paragrafı, TMS 24 Standardının 17'nci ve 18'inci paragrafları ile TFRS 7 Standardının 14'üncü paragrafında yer alan hükümlere aykırı düzenlenmesi sonucunda Kurulumuzun Seri: XI, No:29 Tebliği'nin 5'inci maddesinin ihlal edilmesi nedeniyle, SPKn'nun 47/A maddesi uyarınca, ilgili finansal raporlara ilişkin sorumluluk beyanında bulunan Şirket yönetim kurulu başkan vekili Erol GÖKER hakkında, 2008 yılı için Kurulumuzca uygulanan azami para cezası meblağına karşılık gelen 100.000 TL tutarında idari para cezası uygulanmasına,

C) Şirket'in 30 Haziran 2008 ve 30 Eylül 2008 tarihlerinde sona eren ara hesap dönemlerine ve 31.12.2008 tarihinde sona eren hesap dönemine ait konsolide finansal raporlarının; TMS 1 Standardının 27'nci ve 28'inci paragrafları, TMS 16 Standardının 74-a paragrafı, TMS 24 Standardının 17'nci ve 18'inci paragrafları ile TFRS 7 Standardının 14'üncü paragrafında yer alan hükümlere aykırı düzenlenmesi sonucunda Kurulumuzun Seri: XI, No:29 Tebliği'nin 5'inci maddesinin ihlal edilmesi nedeniyle, SPKn'nun 47/A maddesi uyarınca, ilgili finansal raporlara ilişkin sorumluluk beyanında bulunan Şirket yönetim kurulu başkanı Mehmet KUTMAN hakkında, 3 finansal raporlama dönemindeki aykırılıklar için ayrı ayrı 2008 yılı için Kurulumuzca uygulanan azami para cezası meblağına karşılık gelen 100.000 TL olmak üzere, toplam 300.000 TL tutarında idari para cezası uygulanmasına,

karar verilmiştir.

5. Kardemir Karabük Demir Çelik Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Kardemir) hakkında yapılan inceleme sonucunda; Kardemir'in bağlı ortaklıkları Karçel Karabük Çelik Yapı İmalat Montaj İnşaat Nakliyat Turizm Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve Kardökmak Kardemir Döküm Makina Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin Kardemir'in genel kurullarında oy kullanmasının engellenmesi için Sermaye Piyasası Kanunu'nun 46 ncı maddesinin 1 inci fıkrasının c bendi uyarınca dava açılmasına karar verilmiştir.